

Д А Н И Ц А .

З А Б А В Н И К

за ГОДИНУ

1 8 2 8 .

mg = 7670023

PI 204

PT KCP I 42/1528

— P —
ДАНИЦА.

З А Б А В Н И К

за годину

1 8 2 8.

издао

Вук Стеф. Караџић,

Философије докшор, и учени друштва :
Сакшцешербургскога вољнога љубише-
ља Руске Словесности, Краковскога, Ти-
рингско - Саксонскога за испраживање
опач. спарине, и Краљевско-Гешингскога
член кореспонденш.

прећа година.

У Б е ч у,

у штампарији Јерменскога намастпира.

Имв. Оп. 59.728

3 8 8 8

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ

1 9 5 7

К А Л Е Н Д А Р

за годину

1 8 2 8.

Године знашњији догађаја.

Од поспања свијета по рачуну наше цркве има година	7336
по рачуну Римске цркве	6541
— — Чивушскоме	5588
Од пошопа	5094
Од зидања куле Вавилонске	4581
Од РОЂЕЊА РИСТОВА	1828
Од како се у Сријему виноград почео садити	1552
Од Еџре или бјежања Муамедова, од кога времена Турци броје године	1206
Од како су се Срби покрстили око	972
Од како су се раздијелиле цркве (испачна и западна)	776
Од како је измишљена аршија	455
Од како је измишљен баруш	447
Од како су Срби изгубили царство на Косову (15. Јунија 1389)	438
Од како је измишљено штампаче књига	388
Од како су Турци узели Цариград и истрејили Грчко царство	375
Од како се наша Америка	336
Од почетка Лупоранског закона	311
Од како се у Европи дуван почео садити	236

Пасхалија.

Ове је године круг сунца	28
— — — — мјесеца	2
— — — пасхално слово	Г
Ново се љето почиње у неђељу.	
Месојеђа има пет неђеља, свега дана	35
Месне покладе биће Јануарија	29
Бијеле покладе Фебруарија	5
40 мученика у пешак пеше неђеље поста.	
Васкрсеније Марша	25
Спасов дан Маија	3
Тројице или Дуови Маија	13
Неђеља свију свети и Петрове покладе Маија	20
Петрова поста има 5 неђеља и 4 дана, све- га дана	39
Памет св. апостола Петра и Павла у сриједу.	
Госпођини се пост свагда почиње 1. Августа, а Божићни 15. Нојемврија.	

Мјесечне четврши.

☉	Значи мијену.
))	— прву четврш.
☽	— уштап.
((— посљедњу четврш.

На десној страни стоји Римски Календар.

ІАНУАРІЙ вмѣстѣ 31 день.

Н.	1	Обрѣзаніе Господне	13	Іларія
П.	2	Сїлвестра Папы Р.	14	Фелікса
В.	3	Малахїа и Гордіа	15	Мавра
С.	4	Соборѣ 70 апостолѣ	16	Ісуса има
Ч.	5	Оеопемпта и Оеоны	17	Антонїа ☉
П.	6	Богоявленіе Господ.	18	Прїски дѣв.
С.	7	Іоанна крестителя	19	Фаб. и Себ.
Н.	8	Георгїа и Емїліана	20	Агнесы дѣв.
П.	9	Полувекша мученика	21	Вїнценція
В.	10	Григорїа Еписк. Нис.	22	Заручен. М.
С.	11	Оеодосїа преподоби.	23	Тїмоѳеа. ☽
Ч.	12	Ташїаны мученицы	24	Обр. Павла
П.	13	Ермула и Страшона	25	Фердїнанд.
С.	14	Саввы Арх. Сербска.	26	Полукарпа
Н.	15	Павла Оивейскаго	27	Іоан. Злап.
П.	16	Ап. Петра веригѣ	28	Карол. Бел.
В.	17	Антонїа великаго	29	Францішка
С.	18	Аѳанасїа и Курїлла	30	Аделгунды
Ч.	19	Макарїа Егупшян.	31	Петра Нол
П.	20	Евѳемїа великаго	1	Фев. Ігн. Е. ☉
С.	21	Максїма исповѣди.	2	Срѣщеніе
Н.	22	Тїмоѳеа и Анастасїа	3	Блазїа Епї.
П.	23	Климентша Епис. Агк.	4	Веронїки
В.	24	Преп. матери Ксенїи	5	Агаѳы
С.	25	Григорїа Богослова	6	Дороѳеа
Ч.	26	Ксенофонша и друж.	7	Ромналда
П.	27	Іоан. Злап. мощ. пр.	8	Іоанна Мїл.
С.	28	Ефрема Сврїна	9	Аполлонїа ☾
Н.	29	Прен. мщ. Ігнатїа	10	Схоластїк.
П.	30	Великихъ Іерарховъ	11	Евфресїн.
В.	31	Куря и Іоанна	12	Ташїаны

ФЕВРУАРІЙ нмѣстѣ сего года 29 дней.

С.	1	Трѣфона мученика	13	Кашеріны
Ч.	2	Срѣщеніе Господне	14	Валентіа
П.	3	Сѹмеона Богопріим.	15	Фаустіна ☉
С.	4	Ісидора Пѣлусіюшка	16	Іуліанны
Н.	5	Агаѣи мученицы	17	Сабіна Еп.
П.	6	Вукола Епис. Смирн.	18	Сѹмеон. Е.
В.	7	Парѣен. Еп. Ламис.	19	Сосанны
С.	8	Ѳеодора Страп. и Зах.	20	Чист. сред. ☽
Ч.	9	Нѣкифора мученика	21	Елеоноры
П.	10	Харалампіа мучен.	22	Петр. Као.
С.	11	Власіа священномуч.	23	Лазаря ☾
Н.	12	Мелетіа Патр. Ант.	24	Інвок.
П.	13	Маршїніан. и Сѹм. С.	25	Матѳѳа Ап.
В.	14	Аѹксентіа препод.	26	Вїкторіна
С.	15	Онисїма апостола	27	Валбурги †
Ч.	16	Памфїла мученика	28	Леандра
П.	17	Ѳеодора Турона	29	Ранеша †
С.	18	Льва Папы Римск.	1	Март Ал. †☉
Н.	19	Архїппа апостола	2	Сїмплаїціа
П.	20	Льва. Еписк. Капан.	3	Кунегунды
В.	21	Гїмоѳеа преподоб.	4	Казимїра
С.	22	Обрѣщеніе мщ. Евт.	5	Еѹсевїа
Ч.	23	Полукарпа Еп. Смир.	6	Фридерїка
П.	24	Обрѣш. гл. Іоанна. Врес.	7	Ѳом. Акв.
С.	25	Тарасїа Патр. Конс.	8	Іоанна
Н.	26	Порфѹрїа Епис. Газ.	9	Франціш. ☽
П.	27	Прокопїа Декапол.	10	40 Мучен.
В.	28	Васїліа Спостника	11	Хераклїа
С.	29	Кассїана преподоби.	12	Григорїа

МАРТЪ имѣетъ 31 день.

Ч.	1	Евдокии преподобн.	13	Ернеста
П.	2	Оеодота Еп. Куріи.	14	Маѳіады
С.	3	Евтропіа мученика	15	Хрїстоф. ☉
Н.	4	Герасіма преподоб.	16	Ерїберта
П.	5	Конона мученика	17	Гершруды
В.	6	Свят. 42 мученикѣ	18	Александр
С.	7	Сващенном. въ Херс.	19	Іосифа
Ч.	8	Оесфулакш. Еп. Нїк.	20	Нїкеты
П.	9	40 Мучениковѣ	21	Бенедикша
С.	10	Кодрата и друга его	22	Опіона Еп.
Н.	11	Софронїа Патрїарх.	23	Вїкторїна ☽
П.	12	Преподоб. Оеофана	24	Гаврїил. А.
В.	13	Прен. мщ. Нїкифора.	25	Благовѣщ.
С.	14	Венедїкта преподобн.	26	Емануила
Ч.	15	Агапіа мученика	27	Руперта
П.	16	Савїна и Папы	28	Гунтрама
С.	17	Алексїа чел. Божїа	29	Мехтїады
Н.	18	Курїал. Архїеп. Іерл.	30	Регула
П.	19	Хрвсана и Дарїи	31	Балбїна ☉
В.	20	Во обителїи с. Саввы	1	Апрї. Хуго.
С.	21	Іакова Епїскопа	2	Фран. Пад.
Ч.	22	Васїліа пресвупера	3	Рїхарда
П.	23	Нїкона преподобнаго	4	Ісїдора
С.	24	Аршемїа Еп. Оесс.	5	Вїнценціа
Н.	25	Воскрес. Хрїс. Благов.	6	Воскр. Хрїс.
П.	26	Воскресн. понедѣл.	7	Воскр. пов. ☽
В.	27	Матроны Матере	8	Дїонисїа
С.	28	Іларїон. и Стеф. чуд.	9	Марїи Егв.
Ч.	29	Марка Еп. и Курїала	10	Іезекїил
П.	30	Іоанна Лѣствичника	11	Льва Папы
С.	31	Упатїа Епїс. Гаггр.	12	Іуліа Папы

АПРІЛІЙ имѣствъ 30 дней.

И.	1	Преп. Марїи Егѳпш.	13	Гусшїна
П.	2	Преп. Тїта чудотв.	14	Тїбурціа ☉
В.	3	Препод. Нїкиты	15	Харїсіа
С.	4	Преп. Іосифа и Геор.	16	Турїбіа
Ч.	5	Оеодула и Агаѳоп.	17	Рудолфа
П.	6	Евѳухїа археп Кцл.	18	Аполлонїа
С.	7	Георгїа Еп. Мелїтїн.	19	Антонїи.
И.	8	Апост. Иродїона	20	Суапїціа
П.	9	Евѳсѳхїа мученика	21	Анселма
В.	10	Терент. муч. и друж.	22	Рафаїла ☽
С.	11	Антѳпы Еп. Перг. А.	23	Адалберта
Ч.	12	Васїліа Еп. Парїйс.	24	Георгїа вел.
П.	13	Артемона Священн.	25	Марка Ева.
С.	14	Маршїна Папы Рим.	26	Іезекїал
И.	15	Арїст. Пуда и Троф.	27	Анастасїа
П.	16	Агапїи, Ірины и Хїо.	28	Вїталїс. М.
В.	17	Сѳмеона Персїдска	29	Петра М. ☉
С.	18	Іоанна учен. Гр. Дек.	30	Екатерїны
Ч.	19	Іоанна Ветхопещер.	1	Майї. Ф. и І.
П.	20	Преп. опца Оеодора	2	Аѳанасїа
С.	21	Іаннуар. и Александра	3	Обрѣшен. †
И.	22	Преп. Оеодора Сѳке.	4	Флорїана
П.	23	Георгїа великомуч.	5	Готтхард.
В.	24	Муч. Савы Спрат.	6	Іоанна ☽ ☽
С.	25	Еваггелїста Марка	7	Спанислава
Ч.	26	Свящм. Васїліа Е. А.	8	Мїхаїла
П.	27	Сѳмеона срод. Госп.	9	Григорїа
С.	28	Іасона и Сосїпатра	10	Іезекїал
И.	29	Свящыхъ 9 мученикѳ	11	Беатрїцы
П.	30	Іакова брата Іоанна	12	Панвраціа

МАІЙ імѣствъ 31 день.

В.	1	Пророка Іеремїи	13	Серватїа ☉
С.	2	Аѳанасїа Пат. Але.	14	Хрїстїана
Ч.	3	Вознесенїе Хрїст.	15	Вознес. Хр.
П.	4	Препдмучц. Пелагїи	16	Іоани. Неп.
С.	5	Ірины мученицы	17	Убалда
Н.	6	Іова многоспрадалн.	18	Венаитїна
П.	7	Авакїа мученика	19	Іво блаже.
В.	8	Іоан. Еваг. и Арсен.	20	Бернарда
С.	9	Исаїи и мщ. с. Никол.	21	Констан.
Ч.	10	Ап. Сїмона Злоста	22	Елены ☽
П.	11	Мовїа и Меѳод. Еп.	23	Дезїд. Еп.
С.	12	Епїфанїа и Германа	24	Іоанны
Н.	13	Сшест. ст. Духа	25	Духовы.
П.	14	Духовный понедѣл.	26	Духов. пон.
В.	15	Пахомїа великаго	27	Іоанна П.
С.	16	Оеодора осващенна.	28	Германна †
Ч.	17	Андроника Апост.	29	Максїма ☉
П.	18	Оеодота мученика	30	Феликса †
С.	19	Сщм. Патрїк. В. Пру.	31	Петронїа †
Н.	20	Муч. Оалалеа	1	Іул. Пр. Тр.
П.	21	Констант. и Елены	2	Еразма
В.	22	Васїлїска Мучен.	3	Клопїада
С.	23	Мїханла Свпад.	4	Квїрїна
Ч.	24	Сумеона на дивїбїи.	5	Брашанч. ☽
П.	25	III Обр. глав. Пред.	6	Норберта
С.	26	Карпа Апостола	7	Роберта
Н.	27	Свщм. Оерапонта	8	Медарда
П.	28	Нїкиты Еп. Халкид.	9	Прїм. и Фе.
В.	29	Муч. Оеодосїи дѣвы	10	Маргарїты
С.	30	Преп. Ісаак. обит. Дл.	11	Варнав. А.
Ч.	31	Ап. Ермїа и Ермеа	12	Олимпїа ☉

ІУНІЙ мѣсѣць 30 дней.

П.	1	Іустіна муч. Філос.	13	Антон. Пад.
С.	2	Нікифора Патр. Кп.	14	Васіліа
Н.	3	Лукілліана мученика	15	Віта
П.	4	Митрофана Патр.	16	Францишка
В.	5	Дорофеа Еп. Турска.	17	Райналда
С.	6	Бисаріона чудотвор.	18	Марцеліна
Ч.	7	Теодота Еп. Аквир.	19	Гервасіа
П.	8	Теодора Страшиа.	20	Флоренцін. ☽
С.	9	Курілла Архіеп. Ал.	21	Алонзіа
Н.	10	Тімофеа Еп. Пруска.	22	Ахатіа
П.	11	Вароолом. и Варнав.	23	Сідоніа
В.	12	Онуфріа великаго	24	Іоан. Кр.
С.	13	Мученицы Акуліны	25	Проспера
Ч.	14	Іелісеа прор. и Мео.	26	Іереміи пр.
П.	15	Амоса пр. и К. Лазар.	27	Ладислава ☉
С.	16	Святаго Тухона	28	Льва Папы
Н.	17	Мануїла и Савела	29	Петр. и Па.
П.	18	Леонтіа мученика	30	Павла Гед.
В.	19	Іуды брата Господ.	1	Іулій Теод.
С.	20	Меодіа Епис. Патр.	2	Посѣщ. Б.
Ч.	21	Іуліана муч Тарсій.	3	Корнеліа.
П.	22	Евсевіа Еп. Самосад.	4	Удалрїка. ☾
С.	23	Агрупіны мученицы	5	Доміціана
Н.	24	Рождес. Іоанна Кр.	6	Исаїи прор.
П.	25	Февронїи мученицы	7	Есирры
В.	26	Преподоби. Давїда	8	Кїллїана
С.	27	Самсона странно.	9	Лукреціа
Ч.	28	Кура и Іоанна безср.	10	Веніамїна
П.	29	Ап. Петра и Павла	11	Пїа П. Рим.
С.	30	Соборъ 12 апостолъ	12	Хайрїка ☉

І УЛІЙ пѣсѣнь 31 день.

Н.	1	Космы и Даміана	13	Маргареѡы
П.	2	Положеніе ризы Бцы	14	Бонавенша
В.	3	Уавіноа мученика	15	Раздѣл. ап.
С.	4	Андреа Кршт. Архїп.	16	Фауста М.
Ч.	5	Аѡанасїа Аѡонскаго	17	Алексїа
П.	6	Сїсоа великаго	18	Ариолда
С.	7	Ѳомы иже вѣ Малеп.	19	Арсенїа
Н.	8	Прокопїа великомуч.	20	Прор. Илїи ☽
П.	9	Пагкратїа Еп Тавр.	21	Пр. Данїила
В.	10	45 муч. вѣ Нїкоп. Ар.	22	М. Магдал.
С.	11	Евфимїи мученицы	23	Лїворїа
Ч.	12	Прокла и Іларїа	24	Хрїстїны
П.	13	Соборѣ арх. Гаврїїла	25	Іакова ап.
С.	14	Акулы апостола	26	Анны ☉
Н.	15	Кирвка и Іулїшпы	27	Паншалеон.
П.	16	Аѡиногена свѣщмуч.	28	Інноценцїа
В.	17	Марїны великомчц.	29	Марѡы
С.	18	Уавїноа и Емїліана	30	Абдона
Ч.	19	Макрїны сестр. в. В.	31	Ігнатїа
П.	20	Пророка Илїи	1	Авгус. Ч. В.
С.	21	Сумеона и Іоанна	2	Порцїунк. ☽
Н.	22	Марїи Магдалины	3	Стефана
П.	23	Трофїма и Теофїла	4	Домїнїка
В.	24	Хрїстїны мученицы	5	Марїа Шнее
С.	25	Успенїе св. Анны	6	Преображ.
Ч.	26	Ермолаа священмуч.	7	Кѡет. До.
П.	27	Паншалеон. вел.	8	Курїака
С.	28	Прохора и Нїканора	9	Романа
Н.	29	Каллїнїка мученика	10	Лаурентїа ☉
П.	30	Сїлы и Аггел. Десп.	11	Сосанны
В.	31	Евдовїма праведна.	12	Клары

А ВГУСТЪ имѣетъ 31 день.

С.	1	Пронсхож. честн. †	13	Уполѣта
Ч.	2	Мощи св. Стефана	14	Евсевїа
П.	3	Ісаакїа и Фауста	15	Успен. Бог.
С.	4	7 Отроковъ во Ефес.	16	Рохус. и Іс.
Н.	5	Евсугнїа мученика	17	Лїберата
П.	6	Преобрат. Хрїштво	18	Елены. Цар. ☽
В.	7	Домеш. и Пулхер. Ц.	19	Лудвїка
С.	8	Емїліана Еп. Квзїч.	20	Стефан Кр.
Ч.	9	Машоїа апостола	21	Іоанны
П.	10	Лауреншїа архїдіакон.	22	Тїмоѳеа.
С.	11	Евпла муч. и діакона	23	Фїліппа
Н.	12	Фотїа и Анїкшпы	24	Варѳолом.
П.	13	Максїма исповѣдн.	25	Лудовїка ☉
В.	14	Мїхеа пророка	26	Самуїла
С.	15	Успенїе Богородицы	27	Іосифа
Ч.	16	Святаго убруса	28	Августїна
П.	17	Мурона мученика	29	Усѣв. Іоан.
С.	18	Флора и Лаура муч.	30	Розы
Н.	19	Андреа Страшилаша	31	Раймунда
П.	20	Самуїла пророка	1	Септ Егїд. ☾
В.	21	Оаддеа апостола	2	Іодока
С.	22	Агаѳоника мученика	3	Мансвеша
Ч.	23	Луппа мученика	4	Розалїи
П.	24	Евпуха священмуч.	5	Вїкторїна
С.	25	Варѳолом. ап. и Тїша	6	Захарїи
Н.	26	Адрїана и Наталїи	7	Регїны
П.	27	Преподоби. Пїмена	8	Ровд. Бокр.
В.	28	Преп. Моусеа Мурїна	9	Горгонїа ☉
С.	29	Усѣв. Іоанна Крест.	10	Нїколаа
Ч.	30	Алексан. и Іоан. Па.	11	Емїлїи
П.	31	Чеш. повса Богород.	12	Товїи

С Е П Т Е М В Р І Й имѣеши 30 дней.

С.	1	Сумеона и Маромы	13	Маврїкїа
Н.	2	Маманша мученика	14	Воздвиж. †
П.	3	Анеїма и Θεоклїста	15	Нїкодима
В.	4	Вавулы Еп и Мовс.	16	Евфїмїи
С.	5	Захарїи пр. и Елїсавет.	17	Ламберта †
Ч.	6	Евдокїа мученика	18	Θомы ап.
П.	7	Созонша мученика	19	Конст. †
С.	8	Рождес. Богородицы	20	Евстах. †
Н.	9	Іоавїма и Анны	21	Маш. ап.
П.	10	Минодоры и Митрод.	22	Маврїк.
В.	11	Преподоби. Θεодоры	23	Θеклы
С.	12	Ауптонома священн.	24	Герарда
Ч.	13	Корнилїа соплника	25	Клеофы
П.	14	Воздвижен. чест. †	26	Купрїана
С.	15	Нїкиты великомуч.	27	Космы
Н.	16	Евфимїи великомуч.	28	Венцес. Кр.
П.	17	Софїи и чадѣ ея	29	Мїхаїла
В.	18	Евменїа Еп. Горш.	30	Іеронума
С.	19	Трофїма и Савватїа	1	Окт. Ремїг.
Ч.	20	Евстаѳїа великомуч.	2	Леодегарда
П.	21	Кодрата апостола	3	Кандїда
С.	22	Фоки и прор. Іоны	4	Франц. Сер.
Н.	23	Зачатїе Іоанна Крес.	5	Плацїда
П.	24	Θекл. и Сум. К. Срб.	6	Бруна
В.	25	Препод. Евфросинїи	7	Розїны
С.	26	Престав. Еванг. Іоанна	8	Брїгїт.
Ч.	27	Каллїспрата муч.	9	Дїонусїа
П.	28	Препод. Харїтона	10	Фран. Бор.
С.	29	Преподоб. Купрїака	11	Емїлїана
Н.	30	Григорїа в. Арменїи	12	Максїмїа.

О К Т О М В Р І Й имѣесть 31 день.

П.	1	Покровѣ Богородицы	13	Коломанна
В.	2	Купріяна и Іустіны	14	Каліста
С.	3	Діонисіа Ареопаг.	15	Ферезіи
Ч.	4	Іероо. и Стеф. Шил.	16	Галла
П.	5	Харітїны мученицы	17	Хедвіги
С.	6	Оомы апостола	18	Луки Еваг.
Н.	7	Сергіа и Вакха	19	Фердінанд.
П.	8	Преподобн. Пелагїи	20	Фелїціана
В.	9	Іакова Ап. и Стеф. Д.	21	Уршулы
С.	10	Евѣлампїа мученика	22	Кордулы
Ч.	11	Фїлїппа апостола	23	Северїана
П.	12	Прова, Тараха муч.	24	Рафаїла
С.	13	Карпа и Папѣлы	25	Кріспїна
Н.	14	Препод. Параскевы	26	Димитріа
П.	15	Евѣїмїа и Лукїана	27	Савїны
В.	16	Логгїна мученика	28	Сѹм. и Іуд.
С.	17	Осїи пророка	29	Киновіа
Ч.	18	Еваггелїста Луки	30	Клаудїа
П.	19	Іоилл пророка	31	Волфганг. †
С.	20	Артемїа великомуч.	1	Ноем. Вс. С.
Н.	21	Іларїона преподоб.	2	Всѣхъ душ.
П.	22	Аверкїа Епис. Іерап.	3	Хуберта
В.	23	Іакова брата Господн.	4	Карола Бор.
С.	24	Ареѣы мученика	5	Емерїка
Ч.	25	Маркїана и Маршѹр.	6	Леонарда
П.	26	Димитріа великом.	7	Енгелбер. ☉
С.	27	Нестора мученика	8	Готшфрїд.
Н.	28	Терент. и Арсен. Арх.	9	Оеодора
П.	29	Анастасїи мученицы	10	Трїфона
В.	30	Зинов. и Млауш. К.	11	Март. Еп.
С.	31	Сшахѹа и Амѣліа	12	Емїліана

Н О Е М В Р І Й имѣетъ 30 дней.

Ч.	1	Космы и Даміана	13	Станислав.
П.	2	Авїндѹна и Пигасїа	14	Авраама)
С.	3	Авепсімы и Іосифа	15	Леополда
Н.	4	Прп. Іоаннікїа велик.	16	Едмунда
П.	5	Галактїона и Епіс.	17	Григорїа
В.	6	Павла Архіеп. Кно.	18	Евгенїа
С.	7	33 Мучен. въ Мелїп.	19	Елісаветы
Ч.	8	Мїхала Архістрат.	20	Фелїкса
П.	9	Онисифора и Порф.	21	Вход. Бог. ☉
С.	10	Ерасма и Олѹмпа.	22	Цеціліи
Н.	11	Мины, и Стеф. Деч.	23	Климентѹ
П.	12	Іоанна милоспиваго	24	Іоанна Зла.
В.	13	Іоанна Златоуста	25	Евашерїны
С.	14	Фїліппа ап. и Покладе	26	Конрада
Ч.	15	Гурїа, постѣ р. Хр.	27	Вїргїліа
П.	16	Матѹеа Еваггелїста	28	Соспена
С.	17	Григорїа Епіскопа	29	Сатурна ☾
Н.	18	Платона и Романа	30	Андр. Апт.
П.	19	Авдіа пророка	1	Деве Еліг.
В.	20	Григорїа Декапол.	2	Бабїанны
С.	21	Входѣ Богородицы	3	Франц. Кс.
Ч.	22	Фїлїмона апостола	4	Барвары
П.	23	Амфилох. Еп. Іконїй.	5	Саввы
С.	24	Евашерїны великм.	6	Нїколаа.
Н.	25	Климентѹ Папы Р.	7	Амвросїа ☉
П.	26	Преподоби. Алѹпїа	8	Зача. Богор.
В.	27	Іакова Персянина	9	Леокадїа
С.	28	Стефана Новаго	10	Іудїеы
Ч.	29	Парамона мученика	11	Дамаса
П.	30	Андреа перевозанна.	12	Аделхайд.

ДЕКЕМВРІЙ имѣетъ 31 день.

С.	1	Наума пророка	13	Луціи	☽
Н.	2	Аввакума и Уроша	14	Нікасіа	
П.	3	Софоніа пророка	15	Валеріа	
В.	4	Барвары великомучен.	16	Албіна	
С.	5	Саввы освященнаго	17	Лазаря †	
Ч.	6	Святаго Ніколаа	18	Граціана	
П.	7	Амвросіа Епис. Мед.	19	Немесіа †	
С.	8	Преподоб. Патапіа	20	Оеофіла †	
Н.	9	Зачатіе Богородицы	21	Оомы ап. ☉	
П.	10	Ермогена и Іоан. Д.	22	Зенона	
В.	11	Даніила Столпника	23	Вікторіи	
С.	12	Спирідона Еп. Трім.	24	Адама Бввы	
Ч.	13	Евспрат. и Ауксен.	25	Рожд. Хріс.	
П.	14	Оурса, Левкіа и Філ.	26	Стефана	
С.	15	Елевѳеріа священн.	27	Іоан. Евагг.	
Н.	16	Аггеа пророка	28	Нев. млад.	
П.	17	Даніила пророка	29	Оомы Еп. ☾	
В.	18	Севаст. муч. и Іудіе.	30	Давіда	
С.	19	Боніфатіа мученика	31	Сувестра	
Ч.	20	Ігнатіа Богоносца	1	Ново'лѣто	
П.	21	Іуліаніи мученицы	2	Макаріа	
С.	22	Анастасіи великомуч.	3	Геновевы	
Н.	23	10 мучен. въ Кришѣ	4	Тіта	
П.	24	Евгеніи мученицы	5	Телесфора	
В.	25	Рождество Хрістово	6	III. Краля ☉	
С.	26	Соборъ Богородицы	7	Валентіна	
Ч.	27	Стефана Архїдіакона	8	Северіна	
П.	28	Дву пшму мученикѣ	9	Іуліанны	
С.	29	14 тысящѣ младенц.	10	Павла пус.	
Н.	30	Анусіи мученицы	11	Оеодосіа	
П.	31	Преподоб. Меланіи	12	Ернеста	

КАЛЕНДАРСКО ПРОРОШТВО

О Г О Д И Н И О В О Ј.

Ове године (које је пријеступ, јер има 366 дана) влада планета сунце. Година је сунчева обично сушна и попла.

ЗИМА је настала 10. Децемврија прошавше године, кад је сунце ушло у небесни знак јарца и постао дан најкраћи, а ноћ најдужа. Ова ће годишња четврст из почетка бити врло ладна.

ПРОЉЕЋЕ настаје 9. Марша, кад сунце дође у знак небеснога овна, и први пут ове године изједначи дан и ноћ. Оно ће из почетка бити лијепо, но ладно, а на крају не постојано.

ЉЕТО настаје 9. Јунија, кад сунце дође у знак небеснога рака и буде дан најдужи, а ноћ најкраћа. Оно ће бити из почетка влажно, а на крају сушно.

ЈЕСЕН настаје 11. Септемврија, кад сунце дође у знак небесни шерија и по други пуш у овој години изједначи дан и ноћ. Оно ће биши лијепо и понајвише суво.

О мијенама мјесеца.

Јануариј.

- ☉ 5. у 1 сати и 39 минуша пред подне. Вријеме неспојано и вјетровито.
-) 11. у 10 с. 50 минуша по п. Вријеме ружно.
- ☺ 20. у 2 с. 16 м. пр. п. Зима и неспојано.
- ☾ 27. у 12 с. 6 м. по п. Вријеме лијепо.

Февруариј.

- ☉ 3. у 12 с. 50 м. пр. п. Вријеме ладно.
-) 10. у 4 с. 24 м. по п. Вријеме лијепо.
- ☺ 18. у 8 с. 8 м. по п. Вријеме лијепо, но ладно.
- ☾ 26. у 6 с. 34 м. пр. п. Вријеме неспојано и мокро.

Март.

- ☉ 3. у 10 с. 53 м. по п. Вријеме неспојано.

) 11. у 11 ч. 10 м. пр. п. Вријеме лијепо и шопао.

☉ 19. у 11 с. 32 м. пр. п. Из почешка вјешровишо, по шом киша.

☾ 26. у 1 с. 23 м. по п. Из почешка непостојано, а на крају лијепо.

Априлиј.

☉ 2. у 10 с. 34 м. пр. п. Вријеме лијепо.

) 10. у 6 с. 36 м. пр. п. Вријеме ладно и вјешровишо.

☉ 17. у 12 с. 1 м. пр. п. Вријеме ружно и непостојано.

☾ 24. у 6 с. 58 м. по п. Вријеме лијепо.

Маиј.

☉ 1. у 11 с. 5 м. по п. Из почешна киша, а на крају чисто и лијепо вријеме.

) 10. у 0 с. 26 м. пр. п. Вријеме лијепо и шопао.

☉ 17. у 9 с. 31 м. пр. п. Из почетна шопао, а на крају грмљава.

☾ 24. у 0 с. 19 м. пр. п. Врућина и грмљава.

☉ 31. у 0 с. 26 м. по п. Вријеме непостојано и кишовишо.

Јуниј.

) 8. у 4 с. 8 мин. по п. Облачно и киша.

☉ 15. у 4 с. 57 м. по п. Из почешка
киша, а на крају лијепо.

☾ 22. у 7 с. 16 м. пр. п. Вријеме лије-
по и топло.

☉ 30. у 2 с. 16 м. пр. п. Врућина и
непостојано.

Јулиј.

☾ 8. у 5 с. 8 м. пр. п. Из почетна
непостојано и кишовишо, а на крају лијепо.

☉ 14. у 11 с. 35 м. по п. Вријеме не-
постојано, али лијепо.

☾ 21. у 4 с. 53 м. по п. Вријеме облач-
но и ладне ноћи.

☉ 29. у 5 с. 58 м. по п. Вријеме непо-
стојано и ружно.

Август.

☾ 6. у 4 с. по п. Вријеме лијепо и
топло.

☉ 13. у 6 с. 43 м. пр. п. Вријеме чи-
сто, по шом грмљава.

☾ 20. у 5 с. 53 м. пр. п. Вријеме ли-
јепо и топло.

☉ 28. у 9 с. 49 м. пр. п. Из почешка
лијепо, по шом ладно.

Септемвриј.

☾ 5. у 0 с. 40 м. пр. п. Из почетна
лијепо, а на крају облачно и кишовишо.

☉ 11. у 3 с. 26 м. пр. п. Вријеме неу-
годно.

☾ 18. у 10 с. 22 м. по п. Вријеме ладно.

☉ 27. у 1 с. 33 м. пр. п. Вријеме ружно и непоспојано.

Октомвриј.

☾ 1. у 8 с. 2 м. пр. п. Вријеме ведро и ладно.

☉ 11. у 2 с. 28 м. пр. п. Из почетка лијепо, по том непоспојано.

☾ 18. у 5 с. 49 м. по п. Вријеме ладно и мокро.

☉ 26. у 4 с. 21 м. по п. Вријеме кишовишо.

Нојемвриј.

☾ 2. у 3 с. 3 м. по п. Вријеме кишовишо и ладно.

☉ 9. у 3 с. 53 м. по п. Вријеме непоспојано и ружно.

☾ 17. у 3 с. по п. Киша и снијег.

☉ 25. у 5 с. 29 м. пр. п. Вријеме ведро и ладно.

Декемвриј.

☾ 1. у 10 с. 55 м. по п. Вријеме ладно и непоспојано.

☉ 9. у 7 с. 44 м. пр. п. Вријеме лијепо.

☾ 17. у 11 с. 57 м. пр. п. Вријеме лијепо, но ладно

☉ 25. у 0 с. 58 м. пр. п. Вријеме ведро, но врло ладно.

Помрчине сунца и мјесеца.

Ове ће године сунце помрчати двапут,
а мјесец не ће ни један пут.

Први ће пут сунце помрчати 14. Апри-
лија у 7 сати пред подне и у 1 сат по по-
дне, које ће се моћи виђети само у Афри-
ци и у Азији.

Други ће пут помрчати 8. и 9. Октом-
врија, које ће се моћи виђети у Индијском
приморју и на пијом мору.

ПРЕДГОВОР.

1) Са особишом радосни благода-
рим свима ГГ. пренумераншима на
њеној повјерености к мени, а особишо
ГГ. скупшешљима на родољубивоме
шруду и на пријашељској љубави. Како
још немамо прави књижни шрговаца, о-
ни су (ГГ. скупшешљи и пренумеранши)
највећи помагачи и Меценашки квиже-
шва нашега.

2) Половина овога забавника за мло-
ге ће чишашеље биши само суве рије-
чи; али се надам, да ће они и с оном
другом половином за ову цијену биши
задовољни. Тако они нека помисле, да
је њинов забавник само 6 шабака (јер о-
вако шшампан за 24 крајцаре сребра не
може већи ни биши), а они други 6 ша-
бака ја поклањам нашим списашељима
и свима другим чишашељима, који желе
језик наш, не само с поља, него и изну-
шра познаши.

3) Ако ми ГГ. скупшешљи и прену-
меранши и у напредак оваку љубав и по-
вјереност покажу, ја ћу се једнако шпа-
раши, са им Даница моја шшо је могу-
ће више повољнија буде; а особишо ћу
гледаши, да још раније излази.

У Бечу 12. Нојемвр. 1827.

В. С. К.

САДРЖАЊЕ.

	Страна.
I. Главна свршивања сушствителни и прилагателни имена у Српском језику	1
II. Прва година Српскога војевања на данје	136
III. Имена села у Србији изван пашалу- ка Бијоградскога	222
IV. Неколике приповијешке	235
V. Главни вашари у Маџарској и у ње- војим околним државама	241

I.
ГЛАВНА СВРШИВАЊА
СУШТЕСТВИТЕЛНИ
И
ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА
у Српском језику.

Ја сам још прије неколико година почео преправљати грађу за Српску граматику по начину Г. Добровскога Чешке и Славенске граматике; но које различни други послови, које жеља и надежда, да обиђем најприје све предјеле народа Српскога, једнако ме још задржавају, да је не свршим и на свијет не издам. Из онога, што сам до сад за шо скупио, скрпио сам за овогодишњи забавник ова главна свршивања сушшесствителни и прилагателни имена, за која ми је Г. Јаков Гримм писао још прије три године.

Све ријечи у језику могу се по епимологији раздијелиши на корене, производне и сложене. О коренима овђе нема ни ријечи, него само о производнима и о сложенима. Производне ријечи опет се могу раздијелиши на онаке, које су произведене од првобитнога коријена самим самогласним словима, н. п. жен-а, рук-а, ног-а, брад-а, љеш-о, пер-о, злаш-о, пољ-е, лиц-е; и на онаке, које су, понајвише од други ријечи, произведене чипавим слоговима. Овђе се највише говори о овима последњим. По грамашици би се могле, и морале, и ове ђекоје ријечи друкчије разредиши, и по значењу ближе саспавиши; но будући да сам ја овђе највише гледао на свршивање њиово, зашто сам ји овако разредио. Ја знам добро, да ће Добровски, Коцишар и Гривм, и овђе наћи доспа погрјешака; али се опет надам, да ће им овај мој посао и оваки биши милији, него да га никако није. А уз то може биши да ћу ја највише научиши.

За ђекоје чишашеље (мислим да) неће биши сувише, назначиши овђе један пуш за свагда о производу и слагању ријечи: а) Да се не само производна самогласна слова, него и чишави слогови избацују, н. п. вод-ен од вод-а, грађан-ски од грађан-ин. б) Да се између себе сродна полугласна слова често прешварају једно у друго, н. п. К и Ц у Ч, Г и З у Ж, Д у Ђ, Л у Љ, Н у Њ, Т у Ћ и ш. д. По овом правилу у ђекојим ријечма, које се у Славенском језику свршују на Х, показује се Ш, н. п. орашар и орашје од ора (орак, орѣх); коњушар и коњушница од коњух, које ја у Српском језику до данас није сам чуо никако! в) Многа имена (и сушшешвишелна и прилагашелна) имају предпоследњим полугласним словом А, које се у свему даљем упошребљавању (кад самогласно слово дође послије полугласнога) избацује. Ово је А свагда без гласоудара, и ми ћемо га овђе (по Г. Добровском е) назвати непосшојаним. Оно се и у производу и у слагању ријечи

свагда (по поменушом правилу) избацује, н. п. јечм-ишше од јечАм, равина од равАн. Али кад се производни слог почиње с полугласним словом, онда оспаје, н. п. ловАч-ки од ловАц, сшарАч-ки од сшарАц. У сшарим је Славенским књигама мјесто овога А свуда Ђ или Ђ, а у данашњима Е или О, као и у Рускоме (а и у Пољскоме и у Чешком) језику. Крањци пак ниши изговарају чисто А ни Е ни О, него као пола од каквога самогласног слова; шако би они, да имају Славенска слова, и данас морали писати Ђ (н. п. конъц, крашък).

I. ИМЕНА СУШТЕСТВИТЕЛНА

производна.

1) AP.

а) С поспојаним А, и по :

α) Од глагола, и значе човека, који што ради, и. п.

вид - ар	зид - ар	пис - ар
воз - ар	злап - ар	полен - ар
врач - ар	крм - ар	пуд - ар
гадљ - ар	крам - ар	пуц - ар
гап - ар	кув - ар	рап - ар
дрнд - ар	љек - ар	чув - ар
звон - ар	пек - ар	шнамн - ар.

β) Од имена суштествители; и значе човека, који што гради, чува, има, милује, чим шргује или око шша ради, и. п.

брд - ар	камен - ар	риб - ар
воћ - ар	кључ - ар	сабљ - ар
врап - ар	коз - ар	свињ - ар
гвожђ - ар	кокош - ар	седл - ар
дрв - ар	кол - ар	сол - ар
жен - ар	љоб - ар	сшакл - ар
жин - ар	мед - ар	шрцез - ар
игл - ар	мес - ар	чарап - ар

иљад - ар	пив - ар	шум - ар
кабл - ар	плаши - ар	и ш. д.

За ђекоје и од они први ријечи могло би се рећи, да иду међу ове, и. п. врачар од врач, гадљар од гадље, звонар од звоно (као и онај, који лије звона), зидар од зид, злашар од злашо, лекар од лијек, шшамцар од шшамца.

Глав-ар, и поглав-ар, господ-ар и друг-ар разликују се од пређашњије по значењу. — Бољар је по свој прилици од бој-ар (као шшо Руси и говоре), па се мало помало прешворило Јуљ, ше се данас мисли на бољи. Неколико ји не значе људе, него сшварри, и. п. букв-ар, кошар, ласшар, муар, шевар, лишар, оглав-ар, лоп-ар, шесш-ар.

б) С непосхојаним А, и. п.

бак - ар	Иб - ар	Шеш - ар
веш - ар	коп - ар	свек - ар
вјеш - ар	Миш - ар	чаб - ар
даб - ар	пап - ар	чуб - ар.

2) АЦ.

(С непосреданим А).

а) Од корени слогова, који сами у Српском језику ништа не значе, н. п.

буд - ац	кон - ац	пун - ац
враб - ац	кош - ац	шуљ - ац
гри - ац	лон - ац	уј - ац
зај - ац	мољ - ац	шок - ац.
кал - ац	пал - ац	

б) Од глагола, и шо:

α) Које показују онога, који што чини, н. п.

бод - ац	кус - ац	рон - ац
доброчин - ац	лов - ац	свир - ац
злочин - ац	од - ац	суд - ац
дроб - ац	нијев - ац	швор - ац
кос - ац	паш - ац	шрг - ов - ац
куп - ац	пој - ац	чаш - ац.
прекуп - ац	прос - ац	

β) Које значе или онога, од кога је што чињено, или свари, које су рађене, или којима се што ради, н. п.

вуч - ац	иш - ац	свиш - ац
живодер - ац	мам - ац	удар - ац

заклоп - ац	подроб - ац	цијеп - ац
ноклоп - ац	пољуб - ац	шкоп - ац.

γ) Које значе онога, који што чини, али пред АЦ имају АВ, н. п.

дрек - авац	пуц - авац	чуч - авац
кек - авац	рик - авац	шкрип - авац.
пуз - авац	скак - авац	

Међу ове ријечи по производу иде и сјецавац, али се по значењу од њи разликује.

δ) Од времена давно прошавшега (или дјејствителног причасија), и значе шакођер онога, који што ради, н. п.

владав - ац	купил - ац	просил - ац
давал - ац	прашил - ац	убил - ац
комил - ац	прашил - ац	усшал - ац.

Везилац и жешелац неправилно су произведене; а дулац значи цијев, на коју се дува.

Будући да се ова имена највише говоре у млож. броју: купиоци, комитоци и ш. д.; зашто ђекоји, особито у Сријему, у Бачкој и у Банашу, говоре и у

јед. броју везиоц, жешеоц, комноц,
купиоц и ш. д.

в) Од причасшија спрадашел-
нога, н. п.

вијен - ац	пребран - ац	шрпан - ац.
знан - ац	резан - ци	
пјан - ац	шрган - ци	

г) Од имена сушшесившелни,
и шо:

а) Различнога значења, н. п.

бобар - ац	жаб - ац	прас - ац
брав - ац	ждријерб - ац	свињ - ац
буквар - ац	зуб - ац	сир - ац
влас - ац	језич - ац	слин - ац
влаш - ац	квас - ац	спун - ац
Градач - ац	клин - ац	шнап - ац
гуњ - ац	крај - ац	шпен - ац.
жал - ац	перил - ац	

Међу ове ријечи иду ђекоја умали-
шелна имена, н. п. браш ац, лебац; а
особишо од ђекоји сошшвени мушки и-
мена, н. п. Вилицац, Јованац, Мак-
симац.

β) Које показују од куда је ко, н. п.

Бијоград - ац	оноспрац - ац	Ресав - ац
Бјелопољ - ац	Пазар - ац	свештогор - ац
Браничев - ац	прњавор - ац.	Славон - ац
Ваљев - ац	подунав - ац	Сријем - ац
доњозем - ац	поморав - ац	Црногор - ац.
загор - ац	посав - ац	
Крајин - ац	Пријепољ - ац	

Босанац прима благогласија ради А међу С и Н, а Пешпанац АН пред АЦ. Од Шумадија каже се Шумадицац, а од Далмације Далмашинац.

д) Од имена прилагашелни, која показују какво је ишо, н. п.

балав - ац	крадљив - ац	сам - ац
бијел - ац	краснав - ац	свешт - ац
ванљив - ац	крив - ац	сив - ац
врац - ац	лажљив - ац	слијеп - ац
глув - ац	љенив - ац	смрдљив - ац
губав - ац	љуш - ац	снар - ац
жив - ац	мрш - ац	спуден - ац
здрав - ац	мршв - ац	шенав - ац
јалов - ац	немарљив - ац	цијел - ац
јун - ац	нов - ац	шаљив - ац
кошшуњав - ац	прав - ац	шугав - ац.

ђ) Од прилагашелни имена, која показују чије је ишо, и шо:

α) Од различнога дрвећа, и значе
шпана или колац од оног дрвеша, н. п.

брезов - ац	јасенов - ац	расшов - ац
буков - ац	јасиков - ац	церов - ац
глогов - ац	љесков - ац	и ш. д.

β) Које показују чиј је ко, н. п.

Ерцегов - ац	капешанов - ац	Никољ - ац
Бурђев - ац	краљев - ац	панши - ац
јеминов - ац	Лучин - ац	Рађев - ац
Јовањ - ац	Муамедов - ац	царев - ац
кадији - ац	муселимов - ац	и ш. д.

3) АЧ.

а) Од глагола, и што:

α) Које показују онога, који што
ради, н. п.

ајк - ач	ков - ач	подушир - ач
бер - ач	коп - ач	помаг - ач
бод - ач	кос - ач	послов - ач
бук - ач	крој - ач	псов - ач
дер - ач	ор - ач	рв - ач
игр - ач	пјев - ач	свир - ач
избир - ач	плив - ач	сиј - ач
пробир - ач	погађ - ач	спруг - ач.
скак - ач	спав - ач	
скиш - ач	подбад - ач	

β) Које показују сшвар, којом се шио ради, н. п.

дуб - ач	заспир - ач	}	покрив - ач
жар - ач	ошир - ач		проспир - ач
завиј - ач	лок - ач		спруг - ач
запуш - ач	подушир - ач		убрад - ач.

Бескоје од оваки ријечи значе и човека, који ради, и сшвар, којом се ради, н. п. дубач, подуширач.

б) Од имена сушшеспвишелни, н. п. бакр - ач, бу - ач, кол - ач, рог - ач.

Бѣрач, Бѣрач и арач имају непо- спојано А пред Ч.

4) АК.

I. С по спо ј а н и м А.

а) На само АК (од различни ријечи), н. п.

Бошињ - ак	десеш - ак	јуи - ак
буњ - ак	дивљ - ак	камењ - ак
весел - ак	доњ - ак	кисел - ак
вјешш - ак	дошљ - ак	киј - ак
глув - ак	жуњ - ак	леж - ак
двиз - ак	земљ - ак	лињ - ак
дешеш - ак	имењ - ак	луд - ак

љев - ак	презимењ - ак	уј - ак
љешн - ак	просн - ак	шиј - ак
огрљ - ак	рођ - ак	шиш - ак
ом - ак	свој - ак	шув - ак
осм - ак	седм - ак	шур - ак
пеш - ак	шеж - ак	И П. Д.
пјеш - ак	шопољ - ак	

б) У којима пред АК има још како полугласно слово или чишав слог, и шо :

а) Њ или ЕЊ или ИЊ (од прилагодилни имена, произведени са НИ или ЕН или ЊИ или ИЊИ, прем да се ђекоја сама и не говоре), и. п.

абењ - ак	дуждевињ - ак	лучињ - ак
анашемињ - ак	димњ - ак	маслењ - ак
бадињ - ак	жабињ - ак	машичињ - ак
брошињ - ак	ждралињ - ак	медењ - ак
бубрежињ - ак	жировињ - ак	мравињ - ак
бурњ - ак	зорњ - ак	мучињ - ак
вјешпрењ - ак	јармењ - ак	наворињ - ак
вошињ - ак	кокошињ - ак	одорињ - ак
воњињ - ак	копишињ - ак	павишињ - ак
годишињ - ак	копривињ - ак	паличињ - ак
голубињ - ак	кршичињ - ак	поскурињ - ак
горњ - ак	кушињ - ак	пошкожињ - ак
дешњ - ак	ледењ - ак	пошкоњ - ак
предњ - ак	свијешнињ - ак	ушорињ - ак
пријечињ - ак	свишињ - ак	црквењ - ак

рибњ - ак	сребрњ - ак	чивијњ - ак
рожњ - ак	сшановњ - ак	чивишњ - ак.
ршњ - ак	ушленњ - ак	
рудњ - ак	чабрењ - ак	

β) ЕЂ (шакођер од прилагателни имена), н. п. ждребеђак, крмеђак, шелеђак, шређак.

γ) Ј (понајвише од имена сушшесшвишелни), н. п. глож-јак, муж-јак, шур-јак, прос-јак, без-јак.

δ) Љ (од имена сушшесшвишелни), н. п. врбљ-ак, Жабљ-ак, јовљ-ак, Србљ-ак, шибљ-ак.

ε) ШТ (од прилагателни посвојишелни), које показују човека, који слави какога свеца, н. п.

Аранђелов - шшак	Мијољ - шшак
Бурђев - шшак	Никољ - шшак
Јовањ - шшак	Сшјенањ - шшак.
Лучин - шшак	

На ове је ријечи по свршенску доспа налик и гребешшак (од гребем? или од какога мјесна?)

в) Неколико оваки ријечи, у којима

је А без гласоудара (а оцеш је посто-
јано), н. п. јàрмак, кàлпак, ковр-
цак, шàслак, шòрлак, шу̀цак.

III. С непостојаним А.

а) Од корени слогова, н. п.

вос - ак	пап - ак	рав - ак
гус - ак	папш - ак	шеш - ак
дењ - ак	пијес - ак	шуљ - ак
дроз - ак	прљ - ак	ђур - ак
дроњ - ак	пу̀н - ак	цуц - ак
крм - ак	пуи - ак	чепер - ак
моз - ак	пур - ак	шуљ - ак.

б) Од глагола, и значе понајвише о-
но, што је урађено или што се ради;
и шо:

α) Од посљедњег кореног слога, н. п.

ваљ - ак	износ - ак	окрњ - ак
долаз - ак	лијев - ак	пабир - ак
домеш - ак	мућ - ак	повраш - ак
измеш - ак	навлач - ак	попас - ак
држ - ак	наспав - ак	преград - ак
заборав - ак	обој - ак	спаш - ак
зашис - ак	оброн - ак	шоч - ак
пришис - ак	одлом - ак	увој - ак
збој - ак	оком - ак	и ш. д.

β) Од наклоненија неопредјеленог,
н. п.

добити - ак	навити - ак	почети - ак.
завити - ак	повити - ак	
зачети - ак	нашити - ак	

Међу ове ријечи иде и оснушак, прем да се данас не говори снуши, него сноваша; шако и свршешак, које је начињено према почешак.

в) Од сушшесившелни имена и други различни ријечи, и по:

α) на само АК, н. п.

бубреж - ак	засјен - ак	подвољ - ак
вити - ак	зелењ - ак	прикрај - ак
девети - ак	издан - ак	прикум - ак
десети - ак	клип - ак	спошињ - ак
завјер - ак	навиљ - ак	успер - ак
закош - ак	нарам - ак	чвор - ак
залиш - ак	ореп - ак	чешврш - ак
зараван - ак	палуч - ак	члан - ак
засел - ак	пеш - ак	чун - ак.

Међу ове ријечи иду и многа умилишелна имена, н. п. данак, синак, цвијешак, санак, гробак, лисшак, јелецак, мравак и ш. д. Тако и ка-

мичак, кремичак, пламичак,
прамичак, (од камик, кремик,
пламик, прамик, која се данас и не
чују).

β) У којима је пред АК умешнуш
још какав други слог, и то:

ЛТ, н. п. жерашак, лупашак,
кусашак, шежашак.

ЛД, н. п. кривадак, шруладак.

АЊ, н. п. пошочањак.

ОЉ, н. п. пуцољак, чавољак.

УТ, н. п. бјелушак, облужак,
смрзушак.

УЉ, н. п. брежуљак, висуљак,
шрчуљак, човечуљак.

ОЊ, н. п. папоњак.

ЕЉ, н. п. брдељак.

5) ИК.

а) Од имена сушшесшвишелни на са-
мо ИК, и значе каку шуму, н. п.

брез - ик

дрен - ик

јас - ик

букв - ик

јаблан - ик

још - ик

граб - ик

јасен - ик

кесшен - ик

круш - ик	шопол - ик	шевар - ик
лиц - ик	цер - ик	шљив - ик.

Јасик и крушик произведене су од самога коријена (јас - и круш -), а не од чипаве ријечи (јасика и крушка).

Међу ове ријечи иде и авшик (апшик), прем да не значи шуму, него праву.

б) Опеш на само ИК, али од различних ријечи, и различног значења, н. п. вид - ик, влаш - ик, дан - ик, жен - ик (од Слав. жених), јар - ик, шопл - ик, цри - ик, шин - ик.

в) Од имена прилагателни, произведени са НИ или ЕНИ, или са АН (с непосреданим А), н. п.

анашемн - ик	гашњ - ик	} копаон - ик
апсен - ик	гаћн - ик	
безбожи - ик	гладн - ик	крви - ик
безобразн - ик	гласн - ик	кужи - ик
болесн - ик	дужн - ик	лиси - ик
будион - ик	души - ик	љени - ик
војн - ик	заповједн - ик	милосн - ик
врси - ик	издајн - ик	наспојн - ик
врши - ик	комарн - ик	невјерн - ик

оклопн - ик	приложн - ик	слан - ик
подбрадњ - ик	пушн - ик	шребн - ик
полажајн - ик	раон - ик	убојн - ик
полази - ик	ршн - ик	угодн - ик
последн - ик	рудн - ик	чабрен - ик.

У оваким ријечма (као и у прилагашелним именима, од којије оне поспају) кад пред Н дође СТ, онда се Т благогласија ради избади, н. п. болесник, врсник, лисник, милосник. Тако се и у онима, које се свршују на Н (или на Њ) друго Н избадује (или се не прима), н. п. коњик (мјесто коњник), замјеник и ш. д.

г) Од прилагашелни имена, произведени са АН (с поспојаним А) или АНИ, н. п.

дрвљан - ик	кућан - ик	} свечан - ик
коњан - ик	бескућан - ик	
копљан - ик	мождан - ик	уљан - ик.
криљан - ик	причан - ик	

У оваковим ријечма послије Р благогласија ради умешне се Ј, н. п. горјаник, перјаник.

д) Од прилагателни посвојителни имена, и значе воду од како воћке, н. п. вишњовик, јабуковик, крушковик, шљивовик.

ђ) Од причасија спрадателни, н. п.

варен-ик	позван-ик	смешен-ик
искушен-ик	покршпен-ик	суђен-ик
куђен-ик	послан-ик	несуђен-ик
мучен-ик	рађен-ик	ушопљен-ик
нашрен-ик	свештен-ик	ушрен-ик
ојађен-ик	свјештен-ик	ушкопљен-ик.

Од нашрем данас је причасије спрадателно нашрвен (или нашри), као и од ушрем ушрвен; али се опеш каже нашреник и ушреник.

б) ИН.

а) Онакове ријечи, у којима се у млож. броју ИН не изоспавља, и то:

α) које показују људе, н. п. господин, домаћин, радин, нерадин, шућин, чешвршин.

Од овије се ријечи по значењу разликује недоћин, као и аршин и перчин; али по свршешку и оне иду међу њи.

β) Које значе коње, н. п. дорин, ђогин, шарин.

б) У којима се у млож. броју ИН изоспавља, и по :

α) Које показују људе од каквога рода, н. п. Арапин, Бугарин, Каурин, Србин (Србљин), Турчин, Циганин и ш. д. Међу ове ријечи иде и касарин, прем да се по значењу од њи мало разликује.

β) Које показују људе из каквога мјеста или из земље, и ове се производе са анин, н. п.

Банаћ - анин	Зворнич-анин	Тимоч - анин
Бирч - анин	Ириж - анин	Тошлич - анин
Брћ - анин	Јадр - анин	Травнич-анин
варош - анин	Карловч-анин	Ужич - анин
граћ - анин	Лознич - анин	Џешињ - анин
двор - анин	Мачв - анин	Шапч - анин.
Дрињ - анин	Палеж - анин	и ш. д.

Која имена мјеста и земаља имају на крају (или пред посљедњим самогласним словом) Б, или В, или М, или П; у оније се пред анин уметне Љ, н. п. Убљанин, Новљанин, Лицљанин,

Римљанин. Из овога се види, да је у свима оваким ријечма пред ани и било негда Ј, пак се, по општем правилу Српскога језика, послије Б, В, М, П, прешворило у Љ; а с њекојим се словима савило, ше ји прешворило у друга, ш. ј. Д у Ђ, Т у Ћ, К и Ц у Ч, Г и З у Ж, С у Ш, Н у Њ, а Л у Љ; а код њекоји се изгубило са свим, као н. п. код Р, Ч, Ж, Ш. — За чудо је, како је од Бач поспао Бачванин! Овђе је В умешнушо онако.

7) АН.

а) С поспојаним А, н. п.

балв - ан	дув - ан	кум - ан
бјеж - ан	ђавол - ан	Мил - ан
блес - ан	жуи - ан	коши - ан
боцм - ан	јабл - ан	обруч - ан
брај - ан	јергов - ан	периш - ани
бриљ - ан	јец - ан	полуш - ан
буздов - ан	кошиа - ан	пур - ан
ваг - ан	кошиљ - ан	сирош - ан
врагол - ан	корм - ан	Спој - ан
гркљ - ан	кошрљ - ан	шаб - ан
домишљ - ан	шевирљ - ан	Талиј - ан

ћур - ан	џб - ан	шар - ан
црњ - ан	шавр - ан	шмоклъ - ан.
чл - ан	шафр - ан	

У враг-ол-ан (као и у осшалим ријечима од враг, н. п. враголица, враголство, враголиши) умешнушо је по свој прилици ОЛ мислећи на ђавола.

б) С непосреданим А: ованисан.

8) АЊ.

а) С непосреданим А, н. п.

бад - ањ	ог - ањ	суж - ањ
буб - ањ	подупор - ањ	шар - ањ
виг - ањ	Рав - ањ	шор - ањ
глеж - ањ	раж - ањ	шун - ањ
жрв - ањ	реж - ањ	шущ - ањ
наков - ањ	Рож - ањ	чеш - ањ
нож - ањ	Рш - ањ	шун - ањ.
обрш - ањ	свеж - ањ	

б) С посшожаним А, н. п.

виг - ањ	локв - ањ	шарш - ањ
крб - ањ	п - ањ	шиг - ањ.

9) АЉ.

а) С посшожаним А, н. п.

бог - аљ	кус - аљ	скоб - аљ
вапр - аљ	м - аљ	чк - аљ.
губ - аљ	паси - аљ	
кр - аљ	пуш - аљ	

б) С непосредјаним А, н. п.

каш - аљ	уг - аљ	чаг - аљ
рог - аљ	чеш - аљ	чук - аљ.
Срб - аљ	чав - аљ	

10) ЕЉ.

а) Од глагола, и по од наклоненија неопредјеленога, н. п.

пријаш - ељ	родиш - ељ	спвориш - ељ
непријаш - ељ	свешш - ељ	учиш - ељ.
раниш - ељ		

б) Од различни ријечи, н. п.

власш - ељ	крм - ељ	руц ^а - ељ
гред - ељ	крп - ељ	шем - ељ
жеж - ељ	курд - ељ	цец - ељ.
краш - ељ	м - ељ	

11) АЈ.

а) Од коријена, н. п.

змај	крај
Космај	рај.

б) Од глагола, н. п.

врш - ај	корач - ај	полаж - ај
догађ - ај	мјеш - ај	рођ - ај
завич - ај	нарашш - ај	порођ - ај
обич - ај	окрш - ај	случ - ај.
залог - ај	омрш - ај	
замаш - ај	опрошш - ај	

Лишај ће биши од имена прилагоденог (лис), а шезјај ваља да је Турска (или од Турске ријечи начињена).

в) Тако исхо од глагола, али пред АЈ умешнушо Љ, н. п.

завеж - љај	расшег - љај
корак - љај	одгонеш - љај
нашег - љај	пошпранш - љај.

12) ЕН.

а) Од који има сабирашело име на ЊЕ, н. п.

бус - ен	кам - ен	крем - ен
грум - ен	кешш - ен	прам - ен
дробљ - ен	кор - иј - ен	прешш - ен
јас - ен	кор - ен	угљ - ен.

б) Таке исше, али без сабирашелог имена, н. п.

греб - ен
плам - ен
прешљ - ен

сришљ - ен }
спришљ - ен. }

в) Мало друкчије од ови, н. п.

јел - ен }
јелъ - ен }
љелъ - ен }

нев - ен
пел - ен
сел - ен

спрем - ен.

13) ЕЖ.

граб - еж
дер - еж
дријем - еж
кри - еж
лав - еж

луп - еж
мад - еж }
млад - еж }
млад - еж
муш - еж

Пал - еж
пил - еж
сиши - еж
шруд - еж.

Међу ове ријечи по значењу иде и
СИШИЖ.

14) ЕШ.

бар - еш
лем - еш
гр - еш

сриј - еш }
ср - еш. }

15) ИШ.

густ - иш
мав - иш
мал - иш

окол - иш
рад - иш
слашк - иш

снар - иш.

16) АШ.

будал - аш	крил - аш	помећ - аш
бургџ - аш	креш - аш	регул - аш
ваг - аш	кубур - аш	робиј - аш
вергиј - аш	кул - аш	ров - аш
вуши - аш	марј - аш	сал - аш
гајд - аш	ноши - аш	шаљиг - аш
гривњ - аш	ок - аш	шачк - аш
душљ - аш	орл - аш	џиџвар - аш
јел - аш	пађениј - аш	черг - аш
карш - аш	паприк - аш	чил - аш
колиб - аш	парусиј - аш	шајк - аш
комендиј - аш	пелен - аш	шиљк - аш.
кочиј - аш	погон - аш	

17) ОШ.

ај - ош	кок - ош	рад - ош
гал - ош	корман - ош	шарц - ош
грош	кош	ћелеп - ош
доб - ош	пап - ош	пусш - ош.
зељ - ош	раб - ош	

Ове су све ријечи, осим кош, кок-ош и пусшош Маџарске, или по Маџарски од Српски произведене, као зељош и корманош.

18) ОВ.

а) Од прилагателни имена, и значе
нсе, н. п.

бјел - ов	жуш - ов	кус - ов
гар - ов	зељ - ов	шар - ов.

Међу ове ријечи иде и шапов (од
шапа?) и самсов; шакођер и мрв-
ов, прем да значи коња.

б) Понајвише од Маџарски ријечи,
и различнога значења, н. п.

ак - ов	вал - ов	саб - ов
ал - ов	ваћ - ов	ћал - ов
ард - ов	виг - ови	чашл - ов
аш - ов	корш - ов	чик - ов
бир - ов	парц - ов }	чок - ов
буц - ов	пац - ов }	

19) ЕР.

биб - ер	кућ - ер	слож - ер
бис - ер	об - ер	цим - ер
губ - ер	плеш - ер	чем - ер.
ђев - ер	позд - ер	
ив - ер	сјев - ер	

Овђе се може напоменути и водиј-
ер, колијер и косијер, које се у

другим нарјечијама свршују на ИР (во-
дир, косир, колир или колер). Ко-
сир је од Грчкога *κασιτερος*.

20) ИР.

ајг - ир	леш - ир	пасш - ир
ваши - ир	манасш - ир	шањ - ир
лец - ир	намасш - ир	чир.

21) ОР.

бок - ор	прњав - ор	циш - ор
јав - ор	пу - ор	чад - ор
лог - ор	спраш - ор	шап - ор
мајш - ор	шаб - ор	чвор
мрам - ор	шаоб - ор	чош - ор.

22) УР.

бож - ур	мос - ур	уз - ур
кош - ур	панд - ур	уш - ур
миј - ур	шањ - ур	чац - ур.

23) АЋ.

булум - аћ	мусш - аћ	сри - д - аћ.
гол - аћ	пу - аћ	
зелемб - аћ	спан - аћ	

24) ИЋ.

а) Имена умалишелна, и шо:

α) Од просни имена, н. п.

зуб - ић	пањ - ић	конч - ић
град - ић	копл - ић	дрнч - ић
грозд - ић	вишл - ић	прсп - ић
нож - ић	лонч - ић	и ш. д.

β) Од умилишелни имена на АК, прем да се ђекоја и не говоре, н. п. синчић (од синак), во - чић (од волак), рош - чић (од рожак), шрбуш - чић, (од шрбушак), кнеш - чић (од кнезак), обраш - чић (од образак), шјеш - чић (од мјешак) и ш. д.

б) Презимена, и по:

α) Од (мушки) имена, која се свршују на полугласно слово и на Е и О, и по од посвојшелни прилагашелни имена на ОВ и на ЕВ, н. п. Обренов - ић, Бранков - ић, Милошев - ић, Радивојевић, Црнојевић и ш. д.

β) Од имена женски и од мушки, која се свршују на А, н. п. Нед - ић, Шпан - ић, Руж - ић, Ружич - ић, Цвијеш - ић, Чуи - ић, Војвод - ић, Милеш - ић, Никол - ић, Лук - ић, (или Луч - ић) и ш. д. У презименима

од имена, која се свршују на ИЈА, изоспави се посљедње И (пред Ђ), н. п. Милиј-ћ (мјесто Милиј-ић), Илиј-ћ (м. Илиј-ић), Ациј-ћ (м. Ациј-ић) Обрениј-ћ (м. Обрениј-ић) и ш. д. Будући да се ђекоја имена по различним предјелима свршују и на А и на О, шако су и презимена од њи двојака, н. п. Божић од Божа, и Божовић од Божо; Перић од Пера, и Перовић од Перо; Раијћ од Раја, и Рајовић) (или Рајевић) од Рајо и ш. д.

Међу ова презимена иду и ђекоја имена млади живошиња, и дрвећа, а и мршви мали спвари, н. п. жуњић, вранић, сјеничић, косовић, чворковић, жабић, рибић, шић (од самога коријена), лисичић; буквић, брезич, крушчић; кладич, капић, полић и ш. д.

25) ИЋИ.

(Значе младе живошиње само у млож. броју)

буч-ићи гушч-ићи јагањч-ићи

јар - ићи
куч - ићи
мач - ићи
пач - ићи

пил - ићи
прашч - ићи
Срич - ићи
ћур - ићи

Швапч - ићи
Шокч - ићи.

26) ОГ.

брл - ог
вршл - ог
царл - ог

пашен - ог
спог
шал - ог

ул - ози.

27) ЛУК.

а) Турске, н. п.

абаци - лук
ага - лук
ади - лук

јекмекчи-лук
пауци - лук
спаи - лук

Терзи - лук
ћурчи - лук
и ш. д.

б) По Турски произведене, н. п. без-
образ-лук, прс-лук (прус-лук),
ришћан-лук, шицча-лук.

28) О мјесто Л.

а) ЛО, с непосреданим Л, н. п.

виж - ао
виш - ао
ћеш - ао
каб - ао
кош - ао

куш - ао
ор - ао
пак - ао
пијеш - ао
пос - ао

сврд - ао
смис - ао
уз - ао
чав - ао.

Овђе да споменемо и као с поспо-
јаним А.

б) ЕО и ИЈО, н. п. анђ-ео, пец-
ео, дијо (део).

в) У којима је О и пред Л, пак се
оба О слила у једно дугачко, н. п. во,
до, ђаво, расо, соко, сшо и при-
јешо.

29) мјесто Х:

ба	подсмије	}	кожу
Вла	подсмеј		кру
ма	подсме		очу
ра	грије	}	пу
пра	греј		рену
сирота	гре		шрбу
спра	мије	}	ђу
смије	меј		вр.
смеј	ме		
сме	ду		

30)

С различним слоговима; но од једног
реда нема ји много, н. п.

АМ: (с непоспојаним А): јарам,
јечам.

АТ: а) с поспојаним А, н. п. ајам

*

(вајаш), рбаш, својаш, папаш;
б) с непосредним А, н. п. лакаш, цок-
аш.

АС: (с непосредним А): о вас, пас.

АВ: а) с непосредним А, н. п. пундр-
ав, рукав; б) с непосредним А, н. в.
шав, обашав.

ИЉ: вишиљ (фишиљ), мешиљ,
рошиљ, шоциљ, смиљ, приљ.

ОЉ: кукољ, шогољ.

УЉ: врџуљи, пасуљ, жуљ.

ОЈ: ној, шебој; и од глагола: бој,
разбој, завој, повој и ш. д.

УЈ: крагуј, руј, славуј.

АГ: бураг, мушљаг, пршљаг,
чпаг.

ЕЗ: вишез, гавез, кнез, баљемез.

ИМ: побрашим, почим.

УГ: бијочуг, бјелуг, шарчуг.

УН: паун, першун, рачун, сла-
ун, сомун.

УТ: колуш, омуш.

ИЧ: бич, врашич, поврашич.

ЕК: кукуријек (кукурек), ок-
ријек (окрек), човек.

ЕБ : жлијѣб (ждлијѣб , жлеб , ждлеб) , јаспријѣб (јаспреб) , шепријѣб (шепреб).

УК : клобук , паук , унук.

ОК : свједок , башок.

ЕГ : ковчег , бубрег.

31) ИЦА.

а) Умалишелна од имена , која се свршују на А , н. п. вод-ица , гор-ица , шрав-ица , нож-ица , руч-ица , руж-ица , ружич-ица , кач-ица , војвод-ица и ш. д. У оваковим ријечма од имена , која се свршују на ИЈА , изоспави се И испред ЦА , н. п. кушиј-ца (мјесто кушиј-ица) , ракиј-ца (мјесто ракиј-ица) и ш. д.

б) Од различни ријечи и различнога значења , н. п.

бедр - ица	гран - ица	зјен - ица
бокв - ица	грл - ица	ив - ица
бремен - ица	губ - ица	изнушр - ица
брк - ица	дан - ица	јар - ица
буј - ица	двој - ица	кл - ица
вар - ица	девеш - ица	крш - ица
ведр - ица	десеш - ица	круп - ица

лас - ица	осм - ица	шпол - ица
маш - ица	ошм - ица	шрој - ица
мешв - ица	перај - ица	убој - ица
шјер - ица	препел - ица	уд - ица
несвјесн - ица	рњ - ица	уз - ица
обој - ица	род - ица	и ш. д.

Бекоје оваке ријечи значе суд, у коме се што држи, н. п. бурмушица, зеишиница, кашраница.

в) Које показују женскиње, према коме се мушкиње свршује на АЦ, н. п.

близан - ица	магар - ица	прас - ица
вrab - ица	мезим - ица) пун - ица
ждреб - ица	мљезин - ица	
Крањ - ица	пјев - ица	Шок - ица.
лов - ица	пособ - ица	

г) Од различни мушки имена, н. п.

бан - ица	капешан - ица	пророч - ица
берач - ица	кнеш - ица	пудар - ица
бивол - ица	ковач - ица	риш - ица
видар - ица	краљ - ица	сиромаш - ица
вуч - ица	крчмар - ица	сокол - ица
голуб - ица	лабуд - ица	скишач - ица
другар - ица	љекар - ица	спавач - ица
зеч - ица	паун - ица	цар - ица
играч - ица	пријашељ - ица	и ш. д.

д) Од сами прилагателни имена различнога свршивања, према којима се мушка имена понајвише свршују на АЦ, н. п.

балав - ица	јалов - ица	слеп - ица
биспр - ица	јун - ица	шлеп - ица
бјел - ица	клизав - ица	спар - ица
ванљив - ица	љун - ица	шврд - ица
вјешт - ица	млад - ица	шепав - ица
врућ - ица	модр - ица	цјел - ица
жуш - ица	мудар - ица	цри - ица
здрав - ица	прав - ица	и ш. д.

ђ) Од причаспија спрадателни и од прилагателни имена, произведени са АН (с поспојаним А) или АНИ, прем да се ђекоја и не говоре, н. п.

бран - ица	земљан - ица	послан - ица
бројан - ица	знан - ица	прођеран - ица
вјечан - ица	кључан - ица	сунчан - ица
вошпан - ица	кућан - ица	шкан - ица
гибан - ица	мошпан - ица	шрепчан - ица
гнојан - ица	одрпан - ица	цјепан - ица
зван - ица	пијан - ица	и ш. д.

е) Од прилагателни имена и од причаспија спрадателни, произведени са ЕН, н. п.

брашњен-ица	лубен - ица	пржен - ица
воден - ица	маљен - ица	просен - ица
дрвен - ица	млаћен - ица	пшен - ица
иглен - ица	мучен - ица	вшен - ица
квашен - ица	објешен - ица	шен - ица
кичмен - ица	печен - ица	шарен - ица
леден - ица	плешен - ица	и ш. д.

ж) Од прилагателни имена, произведени са НИ или АН (с непосредним А) или ЊИ, н. п.

анашемн - ица	грози - ица	млијечн - ица
безобразница	двојн - ице	напојн - ица
болесн - ица	дымн - ица	повојн - ица
варн - ица	задушн - ице	положн - ица
врашн - ице	злашн - ица	скишн - ица
врси - ица	јупрошњ-ица	снојн - ица
главн - ица	кошн - ица	и ш. д.

Бекоје оваке ријечи значе мјесто, ђе се што ради или држи, н. п.

бакалн - ица	ковачн - ица	пандури - ица
берберн - ица	колари - ица	пекарн - ица
вошпари - ица	кошшурн - ица	прџвари - ица
гвожђари - ица	медари - ица	ракицијн - ица
књижари - ица	месари - ица	

Међу ове ријечи по значењу иде и бучница, ковница, пивница и пушница.

з) Од прилагателни имена, произведени с НИ од времена давно прошавашега (или дјеснишелнога причасија), која се сама не говоре, н. п.

госпион - ица	мочион - ица
дион - ица	парион - ица
ђељаон - ица	поспуаон - ица
кадион - ица	предикаон - ица
мјешаон - ица	умиваон - ица.

и) Од прилагателни посвојителни имена, и то:

α) Које значе ракију еда шпа, н. п. комовица, крушковица, оскорушовица, шрешњовица, шљивовица.

β) Које значе чију жену, н. п.

бацов - ица	Милошев-ица	кадијн - ица
бегов - ица	Благојев-ица	спайн - ица
Мирков - ица	учишељевица	пашин - ица
Младеновица	војводин - ица	прошин - ица
Милићев-ица	госин - ица	агин - ица
Милојев - ица	Милешин-ица	и ш. д.

Међу ове ријечи по производу иде и Аранђеловица (поси Аранђелов), Пешковица (поси и празник св. Пешке), Теодоровица (Теодорова жена, и субота св. Теодора), и синовница, шакођер и боровица и луковица, које су у значењу са свим различне од овије.

ј) Од глагола, и по од давно прошавшега времена, н. п.

бајал - ица	изјел - ица	свезнал - ица
ваљал - ица	јал - ица	свјешл - ица
варал - ица	јаал - ица	сјецал - ица
вјешал - ица	мазал - ица	срасл - ица
гашал - ица	музал - ица	шипрал - ица
гладил - ица	неваљал - ица	шрл - ица
добјегл - ица	погорел - ица	ћушал - ица
држал - ица	пожегл - ица	усићел - ица
дркшал - ица	прегледалица	чангризал - ица
загорел - ица	пропал - ица	чиспил - ица.
изгорел - ица	рал - ица	

На ове је ријечи налим и жешелница (а мало мање) и крешшелица.

к) Које пред ИЦА имају још какав слог или слово, и по:

α) АВ, н. п.

бек - авица	киј - авица	пљуц - авица
брад - авица	кук - авица	рук - авица
брчк - авица	лап - авица	скак - авица
век - авица	ласп - авица	шреп - авица
виј - авица	ног - авица	црк - авица.
жер - авица	пиј - авица	

β) УН, н. п.

бјег - ун - ица	кошп - ун - ица
брег - ун - ица	рук - ун - ица
зем - ун - ица	шек - ун - ица.

Да ли међу ове ријечи иде и јогун-ица?

γ) УЉ, н. п.

буб - уљ - ица	пиш - уљ - ица
кук - уљ - ица	чиб - уљ - ица.

δ) УР, н. п. кожурица, са-
ђурица.

ε) АЉ, н. п. башаљица, писаљ-
ица, спрцаљица.

ζ) В, н. п. наруквица, но-
швица, шиљегвица.

η) А, н. п. бјеланце, шумља-
ица.

Убрздица је Д умешнушо као и у више ријечи (н. п. дријешини, ждријебе). Бољешица ваља да је од бољешини, или је ЕТ онако умешнушо. Спирнадица је један пуш произведена са АД (спринад, као што и говоре Чеси и Крањци), па онда са ИЦА; шако може биши да је и крупашница (мала риба) по други пуш произведена од прилагателног имена. Пошркушица је од пошркуша (као преврашуша), ако се и не говори.

32) ЦА:

н. п. ов-ца; а особино умалишелна имена од ријечи женскога рода, које се свршују на полугласно слово н. п. жеђца, зоп-ца, кап-ца, коп-ца, крвца, врв-ца (од [врв, које ја нијесам ни чуо да се говори), љубов-ца, ноћца, ћер-ца. Од кокош каже се кокош-ница; а сочица је од соца.

33) ИНА.

а) Имена увеличишелна (augmentativa), и то:

α) од имена мушкога рода, н. п.

град - ина	момч - ина	орл - ина
јарч - ина	нож - ина	шарч - ина
коњ - ина	пјевч - ина	човеч - ина
кошл - ина	ис - ина	и ш. д.

β) Од ње који имена женскога рода, која се свршују на А, н. п. вјешшичина, војшш-ина (од војска), воденич-ина, ђевојч-ина, крушч-ина, руч-ина и ш. д.

γ) Од неколико имена средњег рода, н. п. кљус-ина, мес-ина, сјен-ина.

б) Од различни ријечи, и различнога значења, н. п.

брв - ина	друж - ина	јар - ина
бун - ина	жив - ина	киш - ина
главч - ина	завјеш - ина	кнеж - ина
грб - ина	завјешпр - ина	крај - ина
дешеш - ина	закоп - ина	црвошоч - ина
десеш - ина	зеч - ина	куп - ина
ђешел - ина	иж - ина	лед - ина

лисич - ина	омлад - ина	прж - ина
љеш - ина	осм - ина	шрњ - ина
мрц - ина	руб - ина	и ш. д.

У сш ошина Т је (пред ИНА) умеш-
нушо.

в) Од имена сушшесшесшвишелни,
произведени са ЛР, и значе плашу за
шшо, н. ц.

баждар - ина	дрвар - ина	пудар - ина
видар - ина	козар - ина	свадбар - ина
винар - ина	љекар - ина	свињар - ина.
врачар - ина	пиљар - ина	
говедар - ина	писар - ина	

Међу ове ријечи по значењу иде и
каншарина.

г) Од живошиња (особишо средњега
рода на Е), и значе месо њиово, н. ц.

јагњ - еш - ина	} прас - еш - ина
јањ - еш - ина	
јар - еш - ина	свињ - еш - ина
крм - еш - ина	сри - еш - ина
	шел - еш - ина.

Испина да се данас не говори сви-
ње свињета и срне срнеша; али је
у производу ови ријечи и прилагателни
имена шако ошало (или се узело?).

Међу ове ријечи иде (особишо по значењу) и говеђина (од говеђи, као ишо се може чуши и свињеђина, шелеђина и ш. д.).

д) Од имена прилагателни, која показују какво је ишо, н. п.

биспр - ина	јач - ина	ошпр - ина
бјел - ина	једр - ина	плоси - ина
брз - ина	кисел - ина	празн - ина
ведр - ина	копн - ина	равни - ина
вис - ина	крив - ина	сиров - ина
виш - ина	крш - ина	сишн - ина
вјешн - ина	крућ - ина	слаб - ина
врд - ина	љуш - ина	слан - ина
врућ - ина	мал - ина	сшар - ина
глад - ина	машор - ина	шавн - ина
горч - ина	мекш - ина	шамн - ина
грч - ина	мил - ина	шеж - ина
гошов - ина	млад - ина	шиш - ина
гусш - ина	младч - ина	шопл - ина
даљ - ина	модр - ина	прул - ина
жид - ина	мокр - ина	уж - ина
жич - ина	мудар - ина	цри - ина
жуш - ина	нов - ина	чесш - ина
зрел - ина	обл - ина	чисш - ина
изгорел - ина	округл - ина	шуцљ - ина.
ишр - ина	оспр - ина	

ђ) Од посвојишелни прилагателни

имена (на ОВ и на ЕВ), прем да се ђеко-
ја сама и не говоре, н. п.

α) на овина:

вр-ов - ина	ладов - ина	попов - ина
овр-ов - ина	лозов - ина	рисов - ина
деспошов-ина	маов - ина	самуров - ина
домов - ина	медов - ина	сомов - ина.
ђедов - ина	овнов - ина	и ш. д.
Ерђегов - ина	осов - ина	
југов - ина	полов - ина	

β) на евина:

козјев - ина	очев - ина	ујчев - ина
краљев - ина	прчев - ина	ђарев - ина
овчјев - ина	Рађев - ани	и ш. д.

Међу ове ријечи иду имена од раз-
личнога дрвећа, која значе њиово дрво,
н. п. буковина, брезовина, липов-
ина, расшовина; рујевина, смрч-
евина.

е) Од прилагателни имена, произ-
ведени с НИ, н. п. кошарнина, крвн-
ина, попушнина, шоварнина.

ж) Која пред ИНА имају још какав
слог или слово, и шо:

α) ЕВ (од глагола), н. п.

брањ - евина	кош - евина	перај - евина
буч - евина	крч - евина	прош - евина
груш - евина	паљ - евина	шеч - евина.

β) ОТ (шакоџер од глагола), н. п.

бљувошина, зарезошина, окли-
зошина, пукошина.

γ) Б (од имена сушшесшвишелни
и од глагола), н. п.

задуж - бина	наруц - бина	род - бина
јаз - бина	поспој - бина	шаз - бина.

δ) УШ, н. п. баб - ушина, ком-
ушина, пер - ушина. Међу ове ријечи
иду и њекоја увеличшелна имена, н. п.
вин - ушина, гвожђ - ушина, орл-
ушина.

ε) ЕР, н. п. кљув - ерина, кућ-
ерина (да ли ово није увеличшелно од
кућер?).

ζ) ШТ, н. п.

будал - ашшина	лукав - шшина
госпо - шшина	неопран - шшина
иноко - шшина	поган - шшина
кадау - шшина	сирома - шшина
лијен - шшина	скуц - шшина.

Међу ове ријечи по свршицању иде и калуђершина (увелич. од калуђер), а налик је на њи мало и вошшина, шрешшина, дрождина и мождина.

7) ЕТ или УР (увеличишелна од имена женскога рода, која се свршују на А), н. п.

баб - ешина	или	баб - урина
брад - ешина	—	брад - урина
брадв - ешина	—	брадв - урина
бришв - ешина	—	бришв - урина
врећ - ешина	—	врећ - урина
клад - ешина	—	клад - урина
кри - ешина	—	кри - урина
крав - ешина	—	крав - урина
књиж - ешина	—	књиж - урина
кућ - ешина	—	кућ - урина
пушч - ешина	—	пушч - урина и ш. д.

Од жена каже се женишурина, а од права правуљина, шако и од кровина (које је увелич. од кров) кровуљина.

34) КА.

а) Различног значења, н. п.

бескор - ка	мај - ка	суруш - ка
бир - ка	масли - ка	сируш - ка
вар - ка	меч - ка	шабар - ка
ваш - ка	миш - ка	шрм - ка
врш - ка	палац - ка	шрос - ка
дињ - ка	пасшрм - ка	шрс - ка
ђевој - ка	пешель - ка	ћер - ка
евењ - ка	пећ - ка	ћур - ка
жао - ка	печур - ка	ум - ка
жен - ка	плећ - ка	ун - ка
жио - ка	повор - ка	ципов - ка
жушовољ - ка	пуј - ка	чав - ка
камилав - ка	пуш - ка	челен - ка
кокош - ка	решен - ка	челус - ка
колеч - ке	сар - ка	чеш - ка
коц - ка	сиш - ка	чип - ка
круш - ка	сјен - ка	чкољ - ка
ледој - ка	сој - ка	шкољ - ка
лијен - ка	срдач - ка	шај - ка
лоћ - ка	спељ - ка	шешар - ка
луш - ка	шрм - ке	шиш - ка.

б) Од имена сушпесшвишелни, и
 значе само једну свар из чишавог дру-
 штва, н. п.

биљ - ка	лис - ка	суваш - ка
бујаш - ка	папраш - ка	шрав - ка
воћ - ка	поздер - ка	шрес - ка
граш - ка	праш - ка	шруц - ка

жир - ка сјемен - ка шип - ка.
звјер - ка слам - ка

Може биши, да од спарине међу ове ријечи иде и шрска или јеска?

в) Од мушки имена, особито произведени са АР, н. п.

бољар - ка кувар - ка сабљар - ка
воденичар - ка љешшар - ка шишор - ка
волујар - ка мјесечар - ка шуђин - ка
говедар - ка надничар - ка ципор - ка
десешач - ка паор - ка чешљугар - ка.
ђушуричарка пасшир - ка
кашичар - ка пудар - ка

г) Које показују женскиње из кога је мјесша, или кога рода или реда, и по:

α) Према коме се мушка имена производе са ИН. н. п.

Арап - ка Гурбеш - ка оспрвљан - ка
Арвауш - ка Јадран - ка ришћан - ка
Бачван - ка Лапин - ка сељан - ка
Брђан - ка Мачван - ка укућан - ка
грађан - ка орјаш - ка и ш. д.

Бекоје се оваке ријечи производе од сами мјесша (а не од произведени од њи мушки имена), н. п. варошка, Цешињка.

β) Према којима се мушка имена производе са АЦ, н. п.

Горњозем - ка	планин - ка	прекодрин - ка
доњозем - ка	подунав - ка	прекомор - ка
Ерцегов - ка	поморав - ка	пријавор - ка
Загор - ка	посав - ка	Црногор - ка
оносипран - ка	поцер - ка	и ш. д.

д) Од коријена, од кога се мушка имена производе са АК, н. п.

гус - ка	мач - ка	пеш - ка
двис - ка	паспор - ка	шеш - ка.
куч - ка	паш - ка	

ђ) Од глагола, и то од самога коријена, од кога се глагол производи, н. п.

гап - ка	зврч - ка	плап - ка
гријеш - ка	квоч - ка	плов - ка
погрјеш - ка	клеп - ка	посип - ка
дој - ка	клич - ка	приповијешка
загонеш - ка	криш - ка	просшир - ка
закач - ка	леш - ка	проч - ка
зам - ка	љус - ка	псов - ка
запјев - ка	мон - ка	свир - ка
попјев - ка	њуш - ка	шач - ка
запрш - ка	обуш - ка	ћуш - ка
звеч - ка	одуш - ка	цјеш - ка.

Међу ове ријечи иде од сшарине и колијевка мјесно колеб-ка. Биш-ка је од наклоненија неопредјељеног.

е) Од причаспија сшрадашелни, н. п. кићен-ка, печен-ка, пијан-ка, пљуван-ка.

ж) Од имена прилагашелни н. п.

бијел-ка	плос-ка	}	црњ-ка
јалов-ка	пљос-ка		шар-ка.
машор-ка	ран-ка	}	
плав-ка	рањ-ка		

з) Од имена бројишелни, које понај-више значе бурад, н. п.

двој-ка	осмор-ка	прој-ка
девешор-ка	пешор-ка	чешвор-ка
десешор-ка	седмор-ка	шешор-ка.

и) Које пред КА имају још какав слог, и шо:

α) АЉ (од глагола), н. п.

воз-аљка	навиј-аљка	сад-аљка
дуд-аљка	обрш-аљка	свир-аљка
ма-аљка	шис-аљка	сказ-аљка
м-аљка	прд-аљка	спрц-аљка
меш-аљка	пу-аљка	чагш-аљка.

β) УШ, н. п. ваљ-ушка, виљ-ушка, пер-ушка.

γ) АВ, н. п. мирис-авка, (да није од мирасав?), служ-авка.

Љуљ-ашка, шоциљ-ајка, шив-ашка и вој-ска немају друштва.

35) ИКА.

а) На само ИКА, н. п.

авш - ика	кар - ика	свасш - ика
ашш - ика	кеч - ика	срч - ика
бедр - ика	клокоч - ика	спрњ - ика
бун - ика	комон - ика	шамјан - ика
варен - ика	конољ - ика	шамњан - ика
влад - ика	мљеч - ика	шамљан - ика
врљ - ика	мош - ика	џавар - ика
водњ - ика	окрај - ика	џрвен - ика
девер - ика	омор - ика	чемер - ика
жесш - ика	ошпр - ика	шаврањ - ика
жубор - ика	паншљ - ика	шешар - ика
зелен - ика	папр - ика	шиндр - ика
јас - ика	перун - ика	шуцљ - ика.
јед - ика	шиљц - ика	

Међу ове ријечи иде и шишр - еика, прем да има Е пред ИКА.

б) На љика, н. п. алаш-љика, ваш-љика, прапаш-љика, шрепеш-љика.

36) АЧА.

а) На чисто АЧА, понајвише од имени сушшесивниелни и од глагола, н. п.

ајк - ача	киј - ача	пљуск - ача
алап - ача	коњув - ача	повез - ача
арлак - ача	копљ - ача	повраз - ача
бркљ - ача	кошл - ача	подгрљ - ача
варј - ача	крављ - ача	покрив - ача
вел - ача	крив - ача	превиј - ача
авел - ача	крк - ача	прег - ача
овел - ача	крм - ача	опрег - ача
врш - ача	кул - ача	проспир - ача
греб - ача	кум - ача	рпм - ача
огреб - ача	кушл - ача	свиј - ача
гужв - ача	мисир - ача	сапињ - ача
дрљ - ача	назув - ача	сјемењ - ача
запињ - ача	нашег - ача	сув - ача
зуб - ача	обар - ача	сумпор - ача
испир - ача	обув - ача	шјемењ - ача
јечм - ача	пасј - ача	ћелуп - ача.
карик - ача	пламењ - ача	
кењ - ача	плешив - ача	

Праш-љача има љ пред АЧА.

б) Које пред АЧА имају још какав слог или слово, и то:

α) Њ (од прилагателни имена, произведени са НИ или ЊИ), н. п.

бујадњ - ача

верижњ - ача

вечерњ - ача

зорњ - ача

јагодњ - ача

корњ - ача

кровњ - ача

ладњ - ача

лубњ - ача

мешерижњ - ача

обравњ - ача

обрамњ - ача

опирњ - ача

папрашњ - ача

сламњ - ача

упришњ - ача

цигерњ - ача.

β) ЕЊ (од прилагателни имена, произведени са ЕН или ЕНИ), н. п.

вјешрењ - ача кичмењ - ача пршењ - ача

дрвењ - ача лишрењ - ача ршењ - ача

јечмењ - ача папрењ - ача

γ) ОВ (од прилагателни посвојителни имена), н. п.

иллов - ача

јабуков - ача

комов - ача

луков - ача

паљиков - ача

пешков - ача

прушов - ача.

У овај ред иду ријечи од различнога

дрвећа, које значе башину од оног дрвеша, н. п. б у к о в а ч а, б р е з о в а ч а, г л о г о в а ч а, л е с к о в а ч а, ц е р о в а ч а, и п. д.

37) ЊА.

а) На само ЊА, и шо:

α) Од глагола, и значе њинов посао, н. п.

гап - ња	муш - ња	рад - ња
грд - ња	нош - ња	ред - ња
загаж - ња	паж - ња	сиш - ња
иш - ња	паш - ња	скиш - ња
клад - ња	плаш - ња	слуш - ња
склад - ња	попуц - ња	смеш - ња
коп - ња	праш - ња	спрд - ња
љуш - ња	прекреш - ња	срд - ња
мијеш - ња	прж - ња	пиш - ња
мраж - ња	пријеш - ња	шеш - ња.
мрж - ња	прош - ња	

β) Од различни ријечи и различног значења, н. п.

виш - ња	лабр - ња	цреп - ња
глав - ња	шреш - ња	чапр - ња
крош - ње	цреш - ња	шлак - ња.

б) На АЊА, н. п.

болез - ања	пуш - ања
коп - ања	чоб - ања
кошоб - ања	цог - ања.
помаг - ања	

в) На ИЊА, и шо:

а) Од различни ријечи и различног значења, н. п.

авеш - иња	кук - иња	пусш - иња
брек - иња	леп - иња	свеш - иња
врушк - иња	лош - иња	чек - иња
глог - иња	мек - иње	шерп - иња.
дуд - иња	милосш - иња	
живош - иња	проклеш - иња	

б) Од имена мушки, која се по највише свршују на АК, н. п.

Бошњак - иња	мишјак - иња	роб - иња
Вла - иња	момк - иња	седмак - иња
Грк - иња	омак - иња	прећак - иња
дивљак - иња	просјак - иња	шеснак - иња
кнег - иња	проснак - иња	шијак - иња.

г) Од имена женски, произведени с КА (прем да се ђекоја и не говоре сама), н. п.

ашк - иња	бољарк - иња
-----------	--------------

дворк - иња
дојк - иња
загорк - иња
Земунк - иња
Мацарк - иња
Мисирк - иња
Мишровк - иња
перошк - иња

орјашк - иња
Осјечк - иња
паорк - иња
Поженск - иња
присојк - иња
слушк - иња
Сремк - иња
Српк - иња и ш. д.

д) Која пред ИЊА имају ОТ, и. п.
бос - ошиња, гол - ошиња, жив - ош-
иња, сир - ошиња, сув - ошиња.

г) На ОЊА, које показују људе и
друге живошиње мушкога рода, и. п.

брк - оња	крил - оња	мрк - оња
гал - оња	кус - оња	нос - оња
глав - оња	лиш - оња	Рад - оња
глув - оња	мац - оња	рог - оња
дуг - оња	мед - оња	шрб - оња
красш - оња	млиш - оња	шар - оња.

38) ВА.

а) На само ВА, и то:

α) Од коријена (различног значе-
ња), и. п.

бак - ва	блиш - ва	бреск - ва
бач - ва	брад - ва	праск - ва

броск - ва	лок - ва	рач - ве
бук - ва	мар - ва	рдак - ва } .
груд - ва	Мач - ва	рошк - ва } .
гуж - ва	мрк - ва	свекр - ва
дреш - ва	ноздр - ва	смок - ва
зук - ва	обр - ва	шик - ва
јешр - ва	осн - ве	уш - ва
деш - ва	ош - ве	црк - ва.

β) Од глагола, н. п. бриш - ва, жеш - ва, клеш - ва, заклеш - ва, молиш - ва, сшаш - ва.

б) На АВА (од глагола), н. п. држ - ава, мељ - ава.

в) На ЊАВА (од глагола) н. п. гуд - њава, кук - њава, пуц - њава, шуж - њава, шущ - њава.

Међу ове ријечи иде и грмљава, само ишо се Н због М прешворило у Љ.

39) ЉА.

а) На само ЉА (различног значења), н. п.

баг - ља	гад - ље	дуц - ља
бад - љи	граб - ље	зем - ља
брк - ља	дроц - ља	зуб - ља

кап - ља	пеш - ља	чак - ља
караб - ље	рак - ље	чап - ља
коноп - ља	рок - ља	шик - ља.
кри - ље	саб - ља	
мак - ља	шаб - ља	

б) На ИЉА, од глагола, и значе же-
ну, која нишо ради, н. л.

бјел - иља	дој - иља	род - иља	} пород - иља.
нез - иља	пер - иља		
дад - иља	плеш - иља		

Међу ове ријечи по значењу иде и
гребенаља, праља и шкаља; али су
оне произведене од давно прошавшега
времена.

в) На УЉА (од различни ријечи и
различног значења), н. ц.

амб - уља	мац - уља	сив - уља
бак - уља	мрк - уља	смук - уља
бик - уље	озимк - уља	Срб - уља
буц - уља	орд - уља	шург - уља
граб - уље	пасш - уља	цвјеш - уља
грош - уља	па - уља	цед - уља
гронш - уља	плав - уља	цреп - уља
јег - уља	пруш - уља	чам - уља
кош - уља	рис - уља	цак - уља
крб - уља	рог - уље	шар - уља.
кус - уља	рос - уља	

40) БА.

а) На само БА од глагола, које значе њинов посао, и то:

α) Од садашњег времена, н. л.

бер - ба	жур - ба	свад - ба
бор - ба	мо - ба }	свједоц - ба
гоз - ба	мол - ба }	сео - ба
дијо - ба }	наред - ба }	служ - ба
део - ба }	уред - ба }	шруд - ба
друж - ба	погод - ба	шуж - ба

β) Од наклоненија неопредјеленога (но Т пред В прешвори се у Д), н. л.

возид - ба	комид - ба	прашид - ба
гулид - ба	косид - ба	просид - ба
женид - ба	крчид - ба	удад - ба.

Међу ове ријечи иде и везидба и вршидба, прем да нијесу са свим по правилу произведене.

б) На ОБА, н. л. грд - оба, зл - оба, руг - оба, шег - оба.

41) ОТА.

(Понајвише од прилагателни имена).

глув - оша	мек - оша	спра - оша
гриј - оша } гре - оша } див - оша	мудр - оша њем - оша	чисш - оша } нечисш - оша } шљеп - оша } сљеп - оша }
добр - оша	просш - оша	
крас - оша	раб - оша	
љеп - оша	сир - оша	
	срам - оша	

Овако се у нас свршује и субоша и према њој произведена бубоша.

42) ОЋА.

(Од прилагателни имена)

бјесш - оћа	груб - оћа	ром - оћа
бљед - оћа	зл - оћа	сам - оћа
вредн - оћа	јефшин - оћа	скуп - оћа
врд - оћа	крашк - оћа	сшидн - оћа
врш - оћа	ладн - оћа	чисш - оћа } нечисш - оћа }
глув - оћа	мири - оћа	

43) ОСТ.

(Од имена прилагателни)

безазлен - осш	иш - осш } иш - осш }
безгрјениш - осш	
вјери - осш	ишр - осш
дужи - осш	крашк - осш
жал - осш	крош - осш
задовољн - осш	лијен - осш

луд - осп
 љуцк - осп
 мил - осп }
 немил - осп }
 млад - осп
 мудр - осп
 нагл - осп
 немарљив - осп
 немарн - осп
 округл - осп
 пак - осп
 побожн - осп

покорн - осп }
 непокорн - осп }
 рабр - осп
 рад - осп
 сигурн - осп
 сјајн - осп
 слаб - осп
 слад - осп
 сшар - осп
 шанк - осп
 шрул - осп
 упорн - осп.

44) АРА.

(Понајвише од сушпесивних имена)

брашн - ара	колач - ара	пусп - ара
бук - ара	комад - ара	ред - ара
волуј - ара	кош - ара	свил - ара
врач - ара	крилк - ара	сол - ара
врешен - ара	куцус - ара	ешраж - ара
гаш - ара	лоцаш - ара	шанд - ара
глув - ара	манд - ара	ужин - ара
грнч - ара	муз - ара	ушшилч - ара
данч - ара	ом - ара	чанч - ара
звон - ара	пиз - ара	шуп - ара
јај - ара	полож - ара	цаг - ара
кам - ара	помиј - ара	шнен - ара
кач - ара	пошоч - ара	шуб - ара
кашич - ара	пу - ара	шуљк - ара.
коз - ара	пу - аре	

45) УРА.

ба - ура	клис - ура	манг - ура
баб - ура	кож - ура	поск - ура
глав - ура	куш - ура	саћ - ура
гуд - ура	лиџ - ура	ча - ура
ђевојч - ура	луб - ура	чуш - ура.

Код ови ријечи могу се споменуши колошуре и калашш ура.

46) УША.

а) Од различни ријечи, а особито од имена сушшесшвишелни и прилагашелни, н. п.

ајгир - уша	крк - уша	самар - уша
алаш - уша	мек - уша	сељак - уша
Бошњак - уша	мрк - уша	солдаш - уша
говедар - уша	оскор - уша	шак - уша
дор - уша	пјеск - уша	Турк - уша.
ђевер - уша	просјак - уша	
ђог - уша	просшак - уша	

б) Од глагола, н. п.

блебеш - уша	поклап - уша	ред - уша
крекеш - уша	превраш - уша	шорок - уша.
намиг - уша	провиј - уша	
опар - уша	развар - уша	

47) АЈА.

луд - аја	ом - аја	сирњ - аја
мјеш - аја	пер - аја	шурн - аја.

48) ИЈА.

а) Различнога значења (понајвише од шући ријечи), н. п.

арш - ија	луш - ија	роб - ија
ац - ија	маз - ија	рушн - ија
бал - ија	мајшор - ија	син - ија
башал - ија	недоћ - ија	спа - ија
боран - ија	низ - ија	Срб - ија
буд - ија	нур - ија	суд - ија
гал - ија	оран - ија	шрцезар - ија
дад - ија	пиш - ије	Турћ - ија
ђакон - ија	пом - ије	цагр - ије
загар - ија	провал - ија	чин - ија
зм - ија	пришићелдија	и ш. д.
куп - ија	пуспа - ија	
лонц - ија	рак - ија	

Међу ове ријечи иду и имена (Турска) различни мајшора, н. п. шерзија, Ђурчија и ш. д.

б) Које значе каку службу, н. п. капешан - ија, каплар - ија, офиц - ија, пандур - ија, чобан - ија.

в) Које значе мноштво људи од какога рода или реда, и то:

α) Од мушки имена, н. п.

ајдуч - ија	кашан - ија	солдаш - ија
Арап - ија	Маџар - ија	фрајкор - ија
аргаш - ија	поган - ија	Циган - ија.

β) Од имена, произведени са АД (прем да се ђекоја сама и не говоре), н. п.

Грчад - ија	Њемчад - ија	Србад - ија
момчад - ија	панчад - ија	Турад - ија
Њемад - ија	пјешад - ија	Шокад - ија.

Рекао би човек, да је по овим ријечма произведена и Шумадија, и попадија.

γ) Од причаснија спрадашелнога, н. п. писан - ија, пјеван - ија.

δ) Која пред ИЈА имају АР (као да су од мушки имена, која се шако свршују), н. п. лаг - арије, љек - арија, пешљар - ија.

ε) Која пред ИЈА имају АЦ, н. п. дац - ија, игр - ација.

49) ЛИЈА.

а) (Од Турскога ЛИ) које показују човека из кога мјесна, и. п. Беч-лија, Будим-лија, Видин-лија, Босан-лија, Мисир-лија, Новопазар-лија и ш. д. Све се оваке ријечи могу и Српски произвесити осим Бечлија.

б) Различнога значења, и. п.

арач - лија	карик - лија	узвод - лија
баш - лија	опак - лија	шувак - лија
бук - лија	навша - лија	и ш. д.
занаш - лија	пошур - лија	

Међу ове ријечи по свршешку иде и ђечур-лија (од ђечура — прем да се не говори — као ђевојчура, бабура и ш. д.).

в) Које пред ЛИЈА имају АЈ, и. п. брк-ајлија, дуг-ајлија, нов-ај-лија.

50) ЧИЈА и ЧИЈА.

а) ЧИЈА (од Турскога ЧИ), и по :

α) Турске ријечи, и. п. алваџија, анџија, бадаваџија, бињаџија, скелеџија и ш. д.

β) По Турски произведене, н. п. валџија, говорџија, дуванџија, пркожџија, проваџија (провоџија), силџија, чеџија.

б) ЧИЈА (од Турскога ЧИ), н. п. ашчија, јасакчија, јекмекчија и ш. д. По овима је произведен порешчија (који купи по резу).

51) АГА.

вињ - ага	преч - ага	шој - ага.
мреж - ага	рњ - ага	
мушљ - ага	руч - ага	

52) УГА.

бјел - уга	оспр - уга	чвор - уга
зељ - уга	паспр - уга	шеврљ - уга.
јар - уга	пол - уга	

53) НА.

грив - на	сесприч - на	уј - на
дув - на	спри - на	ус - на.
оп - на	шај - на	

54) АНА.

Пољана; и Турске (и по Турски

произведене), које значе мјесто, же
што споји или се ради, н. п. баруша-
на, ђумрукана, кавана, кречана,
куглана, мезилана, циглана иш. д.

55) УНА.

ма-уна, мор-уна, сек-уна.

56) ДА.

крив-да, прав-да, неправда,
ељ-да, газ-да, уз-да, жлијез-да,
звијез-да, браз-да.

57) ОДА.

госп-ода, јаг-ода, лоб-ода,
слоб-ода.

58) ЛА.

иг-ла, маг-ла, меш-ла, шес-
ла, гус-ле, јас-ле.

59) ЛО.

вес - ло	мас - ло	сед - ло
грош - ло	порек - ло	сшаб - ло
деб - ло	подријеш - ло	шр - ло.
лег - ло	пруг - ло	

60) АЛО, ИЛО, ЕЛО,

(од глагола).

а) (Само на АЛО) које значе онога, који што чини (и обично се говоре само у јед. броју), н. п.

бенеш - ало

бргљ - ало

буб - ало

вик - ало

гап - ало

дав - ало

диз - ало

дријем - ало

измишљ - ало

кас - ало

кљуц - ало }
кљуцк - ало }

кок - ало

куц - ало }
куцк - ало }

наклап - ало

приклап - ало

приповијед - ало

прич - ало

шаљизг - ало

шурч - ало

узим - ало

чангриз - ало

и ш. д.

б) Које значе спвар, којом се (или која) што ради, и шо:

α) На АЛО, н. п.

вјеш - ала

гри - ало

гуд - ало

држ - ало

клеп - ало

крч - ало

кус - ало

лаг - ала

муљ - ало

оглед - ало

пјев - ало

пробад - ало

р - ало

црп - ало

чек - ало }
чекп - ало }

шиб - ало.

Међу ове ријечи иде по свршетку и *сшоп-ало* (од *сшопа*) и *бу̀б-ало* (од *бубрег*).

β) На ИЛО, н. п.

б - ило	масш - ило	румен - ило
бјел - ило	мошов - ило	спраш - ило
бјесн - ило	мршв - ило	швор - ило
вран - ило	нос - ила	цјед - ило
враш - ило	плавешн - ило	црвен - ило
жар - ило	плав - ило	цри - ило
жуш - ило	прав - ило	ш - ило.

Мошовило је саспављено од *мошам* и *вијем*. Међу ове ријечи иду и *чудила*, чему се чуди; *шакођер* (по свршивању) и *брдила*, *варзило*, *огњило* и *оцило*, које нијесу од глагола.

в) Које значе мјесто, ће се шшо ради, и шо:

α) На АЛО, н. п. *бад-ало*, *дружич-ало* (*ружич-ало*), *сјед-ало*, *цјеп-ало*. Може биши да међу ове ријечи иде и *лег-ло* (од *легао*?).

β) На ИЛО, н. п.

бјел - ило	моч - ило	расп - ило
јагњ - ило	пер - ило	сол - ило.
кл - ило	ран - ило	

γ) На ЕЛО, н. п. врело, прело, сијело.

г) Које значе оно, што је урађено, или се ради, н. п.

ђело	} одијело } одело } јело	опијело
дјело		пило
дело		меш - ало.

б1) СТВО.

а) Без и кака изузимања (од различни ријечи) н. п.

богомол - сшво	лаком - сшво
везир - сшво	лукав - сшво
врагол - сшво	} пријашељ - сшво } непријашељ - сшво }
доброчин - сшво	
ђавол - сшво	нијан - сшво
ђевер - сшво	пјан - сшво
задовољ - сшво	побрашим - сшво
злочин - сшво	поглавар - сшво
игуман - сшво	познан - сшво
јаран - сшво	покућ - сшво
калуђер - сшво	поочим - сшво
кум - сшво	посесприм - сшво

шпарјенин - спво	ћесар - спво
сужањ - спво	цар - спво
шрој - спво	и ш. д.

б) У оваким именима, произведеним од ријечи, које се свршују на Д или Т, често се у говору изоспављају ова оба слова (Д и Т), н. п.

богаш - спво	и бога - спво
браш - спво	— бра - спво
војвод - спво	— војво - спво
господ - спво	— госпо - спво
људ - спво	— љу - спво
проклетш - спво	— прокле - спво
шаросваш - спво	— шаросва - спво.

в) Које се ријечи свршују на Г, З, К, Ц, или А мјесто АХ, у овије се по обичају прешвори Г и З у Ж, К и Ц у Ч, а послије А (мјесто Х) изиђе Ш; али се даље овака имена од њи производе двојако:

а) У њекоји мјесто свакога од поменуши слова на крају дође Ш, а у производноме слогу С се слабо чује, него само ТВО, н. п.

друшшво мјесто друж - спво

јунашшво	мјесно	јунач - шво
кнешшво	—	кнеж - шво
млошшво	—	млож - шво
момашшво	—	момач - шво
сиромашшво	—	сиромаш - шво
спарјешшво	—	спарјеш - шво.

β) У ђекоји се пак пред СТВО у-
мешне АН, н. п.

Бож - ан - шво	рож - ан - шво
велич - ан - шво	свједоч - ан - шво
опач - ан - шво	човеч - ан - шво.

Тако је у чудешшво (од чудо) у-
мешнушо Е (ако није од чудеса?).

γ) У ђекоји се имена производе од
прилагателни посвојителни, н. п. бра-
шин-шво, краљев-шво, маше-
рин-шво, очин-шво, попов-
шво. Брашимшво је од брашим
(као побрашим), прем да се само не
говори.

б2) ИВО.

(Од глагола, и значе швари, које се
раде, или којима се што ради).

вар - иво	јесш - ива	крес - иво
-----------	------------	------------

мељ - иво	пеџ - иво	пред - иво
мл - иво	п - иво	сјеч - иво
нош - иво	плеш - иво	шеџ - иво.

Међу ове ријечи иде и јагњиво; а по производу и сочиво; кољиво је Грчки *κόλλυβον*; а ђерчиво или ђе биши са свим Турска ријеч, или од Турске произведена.

63) ОВО и ЕВО.

(Имена мјеста, од посвојителни прилагателни имена).

а) На ОВО, н. п.

Вид - ово	Кос - ово	Пра - ово
Вир - ово	Крчаг - ово	Спрм - ово
Гра - ово	Кушл - ово	Так - ово
Жарк - ово	Поц - ово	и ш. д.

б) На ЕВО, н. п.

Барај - ево	Драгач - ево	Мириј - ево
Бранич - ево	Киј - ево	Сарај - ево
Ваљ - ево	Кисил - ево	Црниљ - ево
Гуч - ево	Краљ - ево	и ш. д.

Међу ове ријечи по свршивању иде и брашанчево (од брашанце) и крешево.

64) КО.

а) Различнога значења, н. п.

вин - ко	клуц - ко	бабај - ко
деч - ко	плач - ко	брај - ко.
зелен - ко	свој - ко	

б) Љуцка имена, н. п.

Бош - ко	Здрав - ко	Срећ - ко
Бран - ко	Љубин - ко	Снан - ко
Велич - ко	Мир - ко	Спој - ко
Вељ - ко	Рај - ко	и ш. д.
Жар - ко	Ран - ко	
Жив - ко	Слав - ко	

65) НО.

браш - но	вој - но	плаш - но
брв - но	гув - но } гум - но }	спег - но
влак - но		сук - но.

66) ЕНО.

вреш - ено, кољ - ено.

67) МО.

пас - мо	плес - мо
пис - мо	повјес - мо.

68) РО.

бед - ро, вед - ро, јуш - ро, реб - ро,
среб - ро.

69) О.

а) Која значе људе или живошиње
мушкога рода (понајвише од имена
прилагашелни), н. п.

бал - о	жуј - о	мрш - о
брбл - о	зељ - о	муц - о
брк - о	згур - о	рић - о
брњ - о	злоћ - о	рњ - о
бур - о	клемп - о	ром - о
глув - о	клич - о	слин - о
гољ - о	кљак - о	спрем - о
грив - о	крез - о	ћел - о
губ - о	крњ - о	ћор - о
гуш - о	кушљ - о	ћос - о
дор - о	лицс - о	црњ - о
дроњ - о	маљ - о	чуп - о.
жил - о	мањ - о	

б) Од непознати (мени) ријечи :
баб - о, ћак - о, ћен - о, цуко, чик - о,
шврћ - о.

в) С којима се коме ласка и шеца,
и шо :

α) Од имена мушки, у којима се чипави слогови пред О изоспављају, а кашпо и промјењују са свим, н. п.

Нов - о	од Новак
Ник - о	— Никола
Игњ - о	— Игњаш
Глиш - о	— Глигорије
Маш - о	— Марко
Ик - о	— Илија
Вуј - о	— Вук
Вас - о } Вак - о }	— Василије
Лаз - о } Лак - о }	— Лазар
Сим - о } Сић - о }	— Симеун
Јов - о } Јоц - о }	— Јован
Пер - о } Пец - о }	— Пешар
Среш - о } Среј - о }	— Срешен
Гавр - о } Гај - о } Гач - о }	— Гаврило и ш. д.

β) Од имена сушпешвишелни, у којима се шакођер слова ђешпо изоспављају и мијењају, н. п.

Бог - о
 поп - о
 прощ - о
 брајк - о } од браш
 брај - о }
 брац - о }
 дуј - о — дуовник и ш. д.

г) Од имена народније, и не значе умиљавање и ласкање, него онако, од прилике, као што Нијемци кажу *vegetraulich*, н. п.

Бошњ - о од Бошњак
 Вла - о — Вла
 Ер - о — Ерцеговац
 Срб - о — Срб, Србин
 Тур - о — Турчин
 Циг - о — Циганин
 Цинц - о — Цинцар
 чов - о — човек.

Сви шест редова ови ријечи само се у Ерцеговачком нарјечију свршују на О, а у оспалима (особито у Сремачком) на А (!), н. п., бала (према да се и женска ђекоја не могу друкчије казати, н. п. гуша, муца и ш. д.), баба, Јова, Јоца, пона и ш. д. По овој разлици у

свршивању међу поменуше ријечи иде и Шв а б - о , прем да се цијела ријечу значењу од свију њи разликује.

70) ИШТЕ.

а) Од имена сушшесствителни, и то :

α) Које значе мјесто, ђе је ишо било, и. п.

боспан - иште	муар - иште
буњ - иште	манаспир - иште)
вапир - иште	манаспир - иште)
вашар - иште	огњ - иште
воденич - иште	панађур - иште
град - иште	разбој - иште
двор - иште	рошкв - иште
збор - иште	роч - иште
игр - иште	ри - иште
јечм - иште	руднич - иште
коноцљ - иште	сел - иште
куђељ - иште	спри - иште
кукуруз - иште	суп - иште
купус - иште	ћешен - иште
кућ - иште	цркв - иште
лап - иште	шенич - иште
лубенич - иште	

и ш. д.

Међу ове ријечи иде и дан - иште (ђе се дан проводи), и пландиште (ђе

се подне — пладне — проводи?). Бу-
вишише је произведено од самога кори-
јена (а не од буњ-ак). Љешовишише
(ће се љешује), маковишише (мјесто
мачишише), и спасовишише (ће се
празнује спасов дан) имају ОВ пред-
ишише.

β) Које значе држак од чега,
н. п. кос-ишише, оспв-ишише; сап-
ишише.

γ) Различног значења, н. п. дер-
ишише, јер-ишише, ирш-ишише,
сир-ишише, сукн-ишише.

б) Од глагола (од времена давно
прошавшег), и значе такођер мјесто,
ће се шшо радило, н. п.

играл-ишише

рвал-ишише

пјевал-ишише

скакал-ишише.

пошркал-ишише

Међу ове ријечи иде (по производу)
и смешл-ишише.

71) ЧЕ.

(Значе ћецу каквога народа, или владе
или без разлике рода и старости живо-

*

шиње, и у род., даш., швор. и сказ. јед. броја добијају пред посљедњим самогласним словом Т, а у значењу млож. броја доспају сабирашелна женскога рода на АД)

а) У који је чинаво ЧЕ производни слог, и. п.

Арац - че	ђавол - че	паун - че
Арнау - че	Ер - че	цаш - че
а - че	изме - че	поп - че
Бачван - че	једин - че	прњавор - че
бивол - че	јелен - че	роп - че
Бијогра - че	калуђер - че	р - че
бисер - че	кер - че	свињ - че
брав - че	коњ - че	сиро - че
Бугар - че	кум - че	сом - че
бу - че	Лашин - че	сри - че
варош - че	мајмун - че	Сри - че
гове - че	Маџар - че	спражар - че
голуп - че	након - че	Џиган - че
грађан - че	недонош - че	Џинџар - че.
гурбе - че	одој - че	Чиву - че
двого - че	париш - че	чобан - че
дилбер - че	пасшир - че	Шван - че

Живинче је од живина, а марвинче има ИН пред ЧЕ. — По производу и склањању у јед. броју иду међу

ове ријечи неколика имена мршви спва-
ри, н. п. аковче, вршальче (фршаль-
че), прамче.

б) У којима је Ч из пређашње рије-
чи (од К или од Ц); пак се само Е до-
да, н. п.

Грч - е	Нијемч - е	шежач - е
гушч - е	озимч - е	ћурч - е
ђач - е	паспорч - е	унуч - е
ђевојч - е	нач - е	шишач - е.
клушч - е	шловч - е	Шокч - е.
мач - е	рањенич - е	
момч - е	самоуч - е	

72) Е.

Будући да има ријечи произведени
са самим Е, које су у значењу и у скла-
њању не само једнаке између себе, него
налик са свим и на ове, о којима је сад
говорено; зашто се и оне ево овђе одма
додају:

а) Које у склањању у јед. броју до-
бијају Т, и то:

α) Које значе младе или без разли-
ке рода и расна животиње, па у млож.

броју посшају сабирашелна другога ро-
да, н. п.

близи - е	јун - е	шил - е
вижд - е	кљус - е	прас - е
Влаш - е	кошил - е	шел - е
ждријерб - е	крм - е	чељад - е
звијер - е	лан - е	ниљеж - е
јагњ - е	магар - е	шиш - е
јањ - е	назим - е	шшен - е.
јар - е	ом - е	

β (Гошово све шуђе) које значе
спвари мршве, пак имају и млож. број
у средњему роду, н. п.

грн - е	јапуци - е	љеб - е
деб - е	клемп - е	шиш - е.
дугм - е	шан - е	
ис - е	шекн - е	

У ред ови ријечи иде и буре, које
у значењу млож. броја посшаје сабира-
шелно женскога рода (бурад); а излик
је на њи и јаје (у мл. броју јаја), и
уже.

б) Које значе мршве спвари, или
само имена мислени спвари, а у склања-

њу у оба два броја добијају Н пред по-
сљедњим самогласним словом, н. п.

брем - е	им - е	}	сјем - е
вим - е	презим - е		шјем - е
вријем - е	плем - е	}	шљем - е
врем - е	рам - е		сљем - е.

73) ЈЕ.

а) Које значе сабирашелна имена
(понајвише од имена мушкога и женског
рода), н. п.

бор - је	клас - је	пер - је
глож - је	лоз - је	обруч - је
ивер - је	мрамор - је	чапур - је.
јавор - је	ораш - је	
још - је	ос - је	

Јелашје (ако је од јела) има АШ
пред ЈЕ.

б) Сложене, понајвише од предлога
и од имена сушшесившелни, н. п.

Забреж - је	наруч - је	подгорје
загор - је	обиљж - је	подјаж - је
Међулуж - је	облуч - је	поднож - је
навеч - је	ограш - је	подруч - је
налич - је	оруж - је	подуш - је

појушар - је	примор - је	уздар - је.
Пошис - је	прозор - је	
Поџер - је	сшобор - је	

Које су ријечи овако произведене од имена, која се свршују на Д, Т, Л, и Н, у онима се Ј с поменушим словима слије, ше постане Ђ од Д, Ћ од Т, Љ од Л, а Њ од Н, и. п.

α) Сабирашелна:

влаћ - е	кољ - е	прсшењ - е
грожћ - е	комаћ - е	прућ - е
грумењ - е	коријењ - е	саћ - е
јасењ - е	кремењ - е	шрњ - е
камењ - е	лишћ - е	шруњ - е
кесшењ - е	прамењ - е	џвијећ - е.
клијењ - е	проић - е	

У овај ред иду и ове ријечи: дрвешће (од дрвеша), лијешће (од лијеска), и шријешће (од шреска).

β) Од имена сложени:

зобрћ - е	окриљ - е	прекорућ - е
залаћ - е	побрћ - е	премаљећ - е
запрућ - е	поврћ - е	причеић - е
зачељ - е	подрињ - е	прољећ - е
насељ - е	покућ - е	раскрић - е.
ождријељ - е	прекодрињ - е	

γ) Различног значења (које се у Славенском језику, као и поменуше све, свршују на IE):

биљ - е	зељ - е	сванућ - е
босиљ - е	ињ - е	смиљ - е
весел - е	ковиљ - е	шренућ - е
воћ - е	миљ - е	уљ - е
гвожђ - е	пић - е	ушћ - е.

У овај ред по свршивању иду ријечи од свију несавршених глагола, које се производе од причасија спредашњих, додавши Е и претворивши Н у Њ, н. п. писање, копање, закопавање, вођење, љубљење, слављење, и ш. д. Неколико оваки ријечи има и од савршених глагола, н. п.

вјенчањ - е	поуздањ - е
допушшењ - е	пошшењ - е
заклањ - е	преображењ - е
кришењ - е	саздањ - е
крићењ - е	сворењ - е
опрошшењ - е	чувењ - е.
поспањ - е	

Међу ове ријечи иде и зламјење прет да је неправилно произведено.

Које су пак од ријечи, које се свршују на Б, В, М, П, у онима се Ј прешвори у Љ, н. п.

α) Сабирашелна: голуб-ље, гроб-ље, роб-ље, дрв-ље, сноп-ље. Угљевље је (мјесто угље) олугаљ, као и зрневље (мјесто зрње) од зрно!

β) Сложене: безум-ље, зарукав-ље, подунав-ље, поздрав-ље, посав-ље, узглав-ље.

γ) Различног значења: здрав-ље, коц-ље, ум-ље. Бичаље и држаље са свим су проширив правила добила АЉ.

74) ИЈЕ.

богојављен - ије
 введен - ије
 ваздијан - ије
 васкрсен - ије
 виђен - ије
 ден - ије }
 бден - ије }
 молен - ије
 обрешен - ије

поучен - ије
 преображен - ије
 приказан - ије
 спасен - ије
 срешен - ије
 усјекован - ије
 цвјешонос - ије
 чашан - ије.

75) ИЊЕ.

(Сабирашелна имена)

женск - иње

мушк - иње

јалов - иње

панч - иње.

76) ЦЕ.

а) Различнога значења, н. п.

бијо - це

жуј - це

ср - це

бјел - ан - це

жум - ан - це

сун - це.

У осприце (ошприце) умеш-
пушо је И благогласија ради.

б) Умалишелна од имена средњега
рода, и то :

α) На само ЦЕ (понајвише од име-
на, која се свршују на О), н. п.

вин - це

крио - це

пу - це

врешен - це

кољен - це

сео - це

грљо - це

мес - це

сијен - це

дрв - це

мошовио - це

слов - це.

зри - це

неп - це

јај - це

пер - це

Које од оваки ријечи имају на крају
два полугласна слова заједно, у они се
умешне А међу она два полугласна слова,
н. п.

бедар - це	јушар - це	ребар - це
бранан - це	писам - це	сребар - це
дан - це	повјесам - це	

А у којима је на крају Д или Т, у онима или се ова слова (пред Ц) изоспава, као н. п. пуце (од пушо); или се пред ЦЕ уметне АШ, н. п. брданце, коришанце, усшанца. По овом се правилу благогласије од враша каже врашаоца (умешнушо АО само да Т и Ц не дођу заједно, па да се не говори враца. Од сунце каже се сунанце; а грлашце је од гръоце.

β) Која пред ЦЕ имају И (од имена, која се свршују на Е), н. п.

гвожћ - ице	проић - ице
здрављ - ице	прућ - ице
пољ - ице	цвијећ - ице.

γ) Која пред ЦЕ добијају ЕН (с дугачким Е - é -) или ЕШ (од имена, која се свршују на Е и у склањању добијају Т или Н), н. п.

вим - ёнице	или	вим - енице
ждроб - ёнице	—	ждроб - енице
јагњ - ёнице	—	јагњ - енице

јар - ёице или ја̀р - еице
 шил - ёице — шил - еице
 шел - ёице — шёл - еице
 шјем - ёице — шјём - еице и ш. д.

77) АД.

(Сабирашелна имена, женскога рода, од ријечи, назначени под бројем 71 и 72).

Араиц - ад	куч - ад	пръаворч - ад
Арнауч - ад	лан - ад	роиц - ад
бивоуч - ад	Лашииц - ад	сироч - ад
близи - ад	магар - ад	сомч - ад
Бугарч - ад	мајмунч - ад	Срич - ад
варошч - ад	мач - ад	шел - ад
Грч - ад	момч - ад	Тур - ад
Гурбеч - ад	назим - ад	љур - ад
ждреб - ад	Њемч - ад	увуч - ад
јагњ - ад	озимч - ад	Циганч - ад
јањ - ад	ом - ад	Цицарч - ад
јар - ад	паспирч - ад	чељ - ад
јеленч - ад	паспорч - ад	Чивуч - ад
јун - ад	пауч - ад	чобанч - ад
кљус - ад	панч - ад	шванч - ад
копил - ад	пил - ад	Шокч - ад
крм - ад	прас - ад	шшен - ад.

Чељад је, прошив правила, од чељ,
 а не од чељад - е.

Осим ови произведени сушшешви-
шелни имена многа су још начињена од
глагола, и по двојако:

а) Од самога коријена, од кога је
глагол произведен, без и кака наснавља-
ња, н. п.

град	од град - им
род	— род - им
јаз	— јаз - им
спомен	— спомен - ем
говор	— говор - им
дијел	— дијел - им
доваш	— доваш - им
број	— број - им
крој	— крој - им
зalog	— залож - им
звекеш	— звекећ - ем
лијек	— лијеч - им
шрк	— шрч - им
запис	— записи - ем
срез	— среж - ем и ш. д.

У произвођењу оваки ријечи (као и
у самим глаголима) често се мијењају
самогласна слова, а особито Е и И са О
(као и у Грчком λόγος од λέγω и ш. д.), н. п.

бој	од биј - ем
гној	— гњиј - ем

повој	од повиј - ем
плош	— плеш - ем
извор	— извир - ем
рок	— реч - ем
оброк	— обреч - ем
пророк	— прореч - ем
повор	— понир - ем
сапон	— сапињ - ем
избор	— { избер - ем избир - ам
лог	— леж - им
раздор	— раздер - ем и ш. д.

Бе су у глаголу два или три полу-гласна слова на крају, онђе се у оваковим ријечма умешне самогласно слово међу њи, и то :

α) А (понајвише непоспојано, већ ако у једносложним ријечма), н. п.

бакаш	од бакћ - ем
брчак	— брчк - ам
дркаш	— дркш - им
надам	— наам - ем
насап	— насп - ем
расап	— расп - ем
шапаш	— шапћ - ем
зајам	— зајм - им
најам	— најм - им
ујам	— ујм - им

мраз од мрз - нем
свраб — сврб - и и ш. д.

Тако је постао и млаз од музем (од спарине млезем). У овај ред иду и она имена на САК, којије су посљедња полугласна слова у глаголима само ШТ (које је сродно са СК), или и ШТ и СК, н. п.

врисак од вриши - им
њисак — њиши - им
пљесак — {пљеск - ам или
 {пљенш - ем
пљусак — {пљуск - ам или
 {пљуши - им.

β) О, н. п.

прозор од прозр - ем
раздор — раздр - ем
успор — успр - ем
шор — шр - ем (?) и ш. д.

γ) И, н. п.

вир од вр - и.

У који је глагола од спарине посљедње полугласно слово Х, од оци се оваке ријечи свршују на Ј, н. п.

задај	од	{зада - нем (мјесто задах - нем)
уздај	—	{узда - нем (мјесто уздах - нем).

Од неколико глагола добиле су оваке ријечи на крају В мјесто Ј, н. п.

огрјев	од	огриј - ем
усјев	—	усиј - ем
кров	—	криј - ем
покрон	—	покриј - ем
шав	—	шиј - ем
ков	—	куј - ем
шров	—	шруј - ем
прољев	—	пролиј - ем.

Може бити да је овако негда поспао и ров од ријем, али се данас говори и ровим, као што се у Ресави може чути и коvem.

б) Овако испо од корени слова у глаголу, али с додашком А, н. п.

досад - а	од	досад - им
оград - а	—	оград - им
забав - а	—	забав - им
понар - а	—	понар - им
опал - а	—	опал - им
продај - а	—	продај - ем

удај - а	од удај - ем
издај - а	— издај - ем
гриж - а	— гриз - ем
дрек - а	— дреч - им
сјеч - а	— сијеч - ем
паш - а	— пас - ем
послуг - а	— послуж - им и ш д.

Као што је мало прије споменути
врисак од вришш-им и ш. д., тако
је и овђе вриска од вришш-им, њи-
ска од њишш-им, писка од пишш-
им; а као што је онамо за дај, тако се
и овђе говори за даја. —

II. ИМЕНА СУШТЕСТВИТЕЛНА сложена.

а) Предлозима. Овакови сложе-
ни имена има највише, зато ћу овђе на-
значиши са сваким предлогом само по не-
колика, н. п.

БЕЗ :	}	безобразник, безазленост, беза-	
БЕЗА :			коник, беспослица и ш. д.
БЕС :			

- ДО : добјеглица , доврашник , договор.
ЗА : загорје , зазубица , замешак.
ИЗ : } извор , изјелица , измјена , испок ,
ИС : } искушеник , исправа.
МЕЂУ : међудневица , Међулужје.
НА : набој , навлака , надница.
НАД : } надбијање , надмешање , нашис ,
НАТ : } нашијање.
О : огребло , огрлица , одијело.
ОБ : } оброк , обронак , обданица , опсе-
ОП : } на , ошкон.
ОД : } одмеш , одмешник , ошкос.
ОТ : }
ПА : пабирак , паљешак , парог , парожак ,
панока.
ПО : поклон , понуда , побрђе.
ПОД : } подбадач , подвлачак , подгорје ,
ПОТ : } пошков , пошчала.
ПРА : прабаба , прађед , праунук.
ПРЕ : пребјег , превраша , прегледалица.
ПРЕД : предговор.
ПРЕКО : прекодриње , прекоморка.
ПРИ : приговор , прикумак , приморје.
ПРО : пробирач , провлак , продаја.
РАЗ : } разбој , разговор , распушица.
РАС : }
С : } свод , смјеса , сапињача , саздање ,
СА : } згода , збјег , зграда.
З : }
СУ : сукрвица , суложник , сукнежица ,
суродица , сумрачје , сусвјежица.

У: убој, убрадач, удаја, удворица.

УЗ: узбрица, узвод, уздарје, ускрс,

УС: усперак, успор, успока.

Међу оваке сложене ријечи иде и ваведеније, ваздијаније, и васкрсеније (васкрс).

б) С нарјечијама, и шо:

α) С НЕ, н. п. неправда, немилост, несрећа, непријашељ, несвјесница и ш. д.

β) С НИ, н. п. ни доклице, нишков.

γ) С различним другим, која значе својшво, н. п.

брзо - клеш

добро - швор

драго - куп

драго - љуб

зло - гук

зло - памшило

зло - рад

зло - слуш

зло - швор

криво - клешник

напраг - ођа

около - чеп

празно - слов

спрмо - глеђа

шанко - преља

често - бродица.

в) С именима прилагателним и бројшелним, која понајвише примају О, као свезу са сушшесившелним, и шо:

α) Ђе имена сушшесшвишелна о-
спају онака, каква су, в. ц.

Бијо - град
бјело - брк
бјело - нога
вино - вес
Више - град
воден - бика
Вражо - грнци
дво - гоче
дуго - брађић
зло - срећа

једно - мјесечић
криво - шија
само - киселица
свилен - гаћа
седмо - крак
сно - нога
про - међа
чарно - ока }
црно - ока }
Цари - град.

Међу ове ријечи може се узети и
Самоков, самокрес, саморасп,
самоук и самоуче.

β) Ђе се сушшесшвишелно име
производи, в. ц.

божо - гробац
горњо - земац
дво - ножац
доњо - земац
једно - главац
прво - женац
пуно - главац
само - вољац
Свешо - горац
Црно - горац

црно - капац
шесшо - перац
добро - срећник
зло - срећник
сно - кућанин
добро - срећница
зло - срећница
пусшо - свашица
само - никлица
про - љешница

горњо - земка
доњо - земка
шврдо - корка

спо - кућанка
жушо - вољка.

г) С глаголима, или управо ребри, с именима сушственичким, која поспају од глагола. У оваким је ријечма О свуда као свеза између двије сложене ријечи:

α) Ђе се у ријечи, поспавној од глагола, ништа не додаје, н. п.

вино - бој	крајо - бер	соло - шук
вјешро - меш	крво - лок	суњо - креш
водо - плав	кучко - дер	шрно - коп
врашо - лом	мачко - дер	шрно - меш
врбо - пуц	мишо - мор	црво - шоч
класо - бер	пушко - меш	чанко - лиз
кожо - дер	руко - веш	чело - пек
коло - враш	руко - шис	чорбо - лок
коло - маз	руко - сад	шако - шис
кошло - кри	славо - љуб	шипо - дер.

Међу ове ријечи иде и међед (медјед) и медвед, само шпо немају О у сриједи; а и аци - не домак мора се међу њи узети.

β) Ђе се у ријечи, поспавној од глагола, додаје на крају А, н. п.

абро - ноша	коло - вођа	шорбо - ноша
бого - моља	љепо - шеша	шрбо - боља
вјешро - гоња	месо - јеђе	уво - лажа } уо - лажа }
водо - јажа	младо - жења	чабро - ноша
водо - ноша	моро - кваша	шљепчо - вођа } сљепчо - вођа }
водо - пија	ршо - вођа	шпешо - чиња.
главо - боља	ручко - ноша	
дрво - ђеља	срдо - боља	

Међу ове ријечи иде и војвода (и војевода), и дангуба, само шпо немају О у сриједи. Младожења је од имена прилагателног и од глагола.

γ) Бе је на крају додаш чишав производни слог (у мушки АЦ, а у женски, ИЦА, или ИНА, или КА), н. п.

бого - мољ - ац	шпешо - чин - ац
бого - нос - ац	Бого - род - ица
добро - чин - ац	вуко - јед - ина
зло - чин - ац	градо - биш - ина
крво - шил - ац	руко - швор - ина
чудо - швор - ац	црво - шоч - ина
чушуро - испил - ац	мишо - лов - ка.
чушуро - швор - ац	

Крвопилац и чушуроиспилац су од времена давно пронашшега као и шаросиђелац и шаросједилац, у којима је у почетку име прилага-

шелно, као и у сшароковка: а градо-
бишина је од наклоненија неопредјеле-
нога. Горопадник, горопадница,
воловодница и ошала овака имена (на
НИК и на НИЦА) произведена су од при-
лагателни имена, саспављени од имена
сушшесшвишелни и од глагола, прем да
се њекоја сама и не говоре.

д) С глаголима другога и прећег
спрезања, наспавивши име сушшесшви-
шелно на глагол у наклоненију повели-
шелном (оваке се ријечи гошове све др-
же мало за смијешне и за шаљиве),
н. ш.

буљи - ока	моли - бог
виси - баба	мрси - пешка
вуци - башина	надри - књига
гази - блашо	назови - браш
глади - брк	назови - род
дери - гуша	напни - гуша
дражи - вапка	пеци - реп
издери - лијеска	пири - вапра
изједи - погача	пјеви - друг
испи - чушура	плачи - друг
кажи - пуш	плени - коса
лени - пас	плени - кошарица
доми - гора	пржи - баба

пунм - шаке
распи - кућа
сврзи - брада

сврзи - слово
шрчи - лажа.

Шјевидруг је начињено према пла-
чидруг; а у буљнока је на крају А
мјесто О због женскога рода. На ове је
ријечи налик незнабожац само по
шом, шпо је и у њему из почешка гла-
гол, а на крају сушшесшвишелно име;
али се у свему осшалом од њи врло раз-
ликује.

ђ) С другим сушшесшвишелним име-
нима, н. ц.

вино - град
вуко - длак

горо - цвеће
зимо - зелен.

Средозимац је произведено са
АЦ, сшрампушица (од сшрана и
пуш) са ИЦА; а бр'ашучед и брашуче-
да имају у сриједи У (од даш. паде-
жа) мјесто 'О; полуока шакођер има
У; а нацагбаба, паумцero, сан-
далгаће и шушункеса (дуванке-
са) немају нишша.

III. ИМЕНА ПРИЛАГАТЕЛНА

п р о и з в о д н а.

1) АН.

а) С непосреданим А, и то:

α) На само АН: н. п.

авлаш - ан	вјер - ан	}	гроз - ан
алваш - ан	невјер - ан		дангуб - ан
безбож - ан	влаж - ан	}	дволич - ан
побож - ан	власш - ан		див - ан
безвод - ан	влас - ан	}	дивљач - ан
подвод - ан	вољ - ан		лич - ан
безглав - ан	довољ - ан	}	докол - ан
бездуш - ан	задовољ - ан		досад - ан
безобраз - ан	зловол - ан	}	дроб - ан
безум - ан	невол - ан		дуговјеч - ан
берићеш - ан	повол - ан	}	душ - ан
бијес - ан	самовол - ан		ексич - ан
бјесомуч - ан	врлеш - ан	}	жалосш - ан
благодар - ан	вреш - ан		жалос - ан
блаш - ан	врс - ан	}	жед - ан
бол - ан	гад - ан		жељ - ан
болесш - ан	глад - ан	}	живош - ан
болес - ан	горопад - ан		жиш - ан
бриж - ан	грд - ан	}	жуд - ан
безбриж - ан	греш - ан		заборав - ан
буд - ан	гријеш - ан	}	занјеш - ан
ваљаш - ан	грјеш - ан		задруж - ан
вич - ан	безгрјеш - ан	}	зазор - ан

залуд - ан	кочопер - ан	напрас - ан
замаш - ан	крас - ан	напред - ан
заод - ан	круп - ан	незграп - ан
заруч - ан	криш - ан	обич - ан } необич - ан }
згод - ан } незгод - ан }	куж - ан	облапор - ан
заш - ан	кукуруз - ан	облач - ан
зоб - ан	кураж - ан	одмор - ан } умор - ан }
зобуд - ан	лад - ан	окор - ан
изобил - ан	лас - ан	окреш - ан
имућ - ан	лач - ан	опор - ан
инокос - ан	лом - ан	оправ - ан } преправ - ан }
ип - ан	љубав - ан	ор - ан
јав - ан	љубез - ан	осоч - ан
јад - ан	мамур - ан	опров - ан
јакоси - ан } јакос - ан }	маси - ан } мас - ан }	опуж - ан
јас - ан	милокрв - ан	пакоси - ан } пакос - ан }
јед - ан	милошнив - ан	памеш - ан
јед - ан	мир - ан	памуч - ан
језич - ан	млијеч - ан	плавеш - ан
јемуж - ан } јомуж - ан }	могућ - ан	плач - ан
јуж - ан	моћ - ан } немоћ - ан }	плас - ан } пљос - ан }
квар - ан	мочар - ан	подоб - ан
кив - ан	мрач - ан	поз - ан
киш - ан	мрс - ан	поклап - ан
кож - ан	муш - ан	покор - ан } непокор - ан }
коп - ан	муч - ан	
кориси - ан } корис - ан }	назад - ан	
	назуб - ан	
	наказ - ан	

полов - ан	сил - ан	шав - ан
помам - ан	силодрц - ан	шам - ан
понос - ан	сирош - ан	шемељ - ан
посп - ан	сиш - ан	шереш - ан
пос - ан	сјај - ан	шијес - ан
послуш - ан	скерлеш - ан	шов - ан
непослуш - ан	слав - ан	пријез - ан
пошреб - ан	слам - ан	прич - ан
правед - ан	слич - ан	шруд - ан
праз - ан	слобод - ан	шуж - ан
праш - ан	слож - ан	угод - ан
прекор - ан	смијеш - ан	неугод - ан
пресрш - ан	смјер - ан	удес - ан
пријес - ан	снаж - ан	уљуд - ан
прилич - ан	спрем - ан	ум - ан
прошив - ан	спреш - ан	разум - ан
пустош - ан	срам - ан	умјеш - ан
рав - ан	срамош - ан	упор - ан
радосп - ан	срећ - ан	уред - ан
радос - ан	среш - ан	уријез - ан
разговијешан	срод - ан	цјелокуц - ан
разговор - ан	сроч - ан	челич - ан
различ - ан	спид - ан	чемер - ан
рогобаш - ан	поспид - ан	чил - ан
рогоз - ан	спран - ан	чувар - ан
рос - ан	спрв - ан	шанаш - ан
руж - ан	сувоцар - ан	шенич - ан
самрш - ан	сувош - ан	шуври - ан
смрш - ан	суш - ан	
себич - ан		

Бекоја се од оваки прилагателни и-
мена говоре само уз једно сушпешиви-
телно име женскога или средњега рода,
н. п. младачна, озимачна и сшео-
на крава; скозна коза, суждребна
кобила, супрасна крмача, сјањна
овца, сушшена (сушшен-на) куч-
ка, скошна мачка, рујно и рујевно
вино.

β) На ОВАН, н. п. бун-ован,
буц-ован, вил-ован, гњец-ован,
дрем-ован, дри-ован, жир-ован,
сшан-ован, суд-ован. На ове је ри-
јечи налик и уч-еван и недошуп-а-
ван (?).

γ) На УШАН (умалишелна прила-
гателна имена), н. п. лаг-ушан, мај-
ушан, шан-ушан, сић-ушан.

δ) На АШАН, н. п. издашан, по-
дашан, несшашан, понашан. На
ове је налик и кол-ишан.

ε) На АЗАН, н. п. бој-азан, не-
бој-азан, гој-азан.

ζ) На АЧАН, н. п. пробиш-ачан,
пришуп-ачан.

б) С постојаним А, и. и.

ваљ - ан	лој - ан	срч - ан
воши - ан	луч - ан	шан - ан
зељ - ан	мек - ан	шјениш - ан
земљ - ан	мес - ан	шрњ - ан
зној - ан	млађ - ан	уз - ан
клетч - ан	новч - ан	чо - ан
конопљ - ан	рож - ан	чопи - ан
коши - ан	сан - ан	шајч - ан.
лаг - ан	сић - ан	
лађ - ан	сњиж - ан	

2) ЕН.

а) Од различни ријечи, а понајвише од коријења, и. и.

блаж - ен	мал - ен	прениш - ен
зел - ен	рум - ен	црв - ен
ишл - ен	спрт - ен	црљ - ен
мав - ен	спуд - ен	шар - ен.

б) Од имена сушностивишелни, и. и.

бакр - ен	јечм - ен	пизм - ен
безазл - ен	кам - ен	шлам - ен
браши - ен	лап - ен	прос - ен
вапр - ен	лед - ен	свил - ен
вод - ен	марв - ен	снакл - ен
вун - ен	масл - ен	суки - ен.
гвозд - ен	мед - ен	
дрв - ен	огњ - ен	

Мислим, да овђе иде и сребри (ђе-
који наши и пишу сребрен, али ни са-
ми ипак не говоре).

в) Опет од сушпешившелни име-
на, али будући да значе као неко при-
својавање, зашто се усјечена никад
не употребљавају, него с додшком И
(као што се ђекоја и од више поменуши
употребљавају, н. п. водена крушка -
wässerig — и водена шиква — Wasser —),
н. п.

блишв - ени	клевш - ени	свадб - ени
брав - ени	молишв - ени	шикв - ени
бришв - ени	накл - ени	удадб - ени
игл - ени	посл - ени	црив - ени
кав - ени	рошкв - ени	чабр - ени.

3) АК.

а) С непосредним А, и то:

α) На само АК, н. п.

бљуш - ак	гор - ак	љуб - ак
бриш - ак	жид - ак	млећ - ак
виш - ак	жиш - ак	мрз - ак
вриш - ак	колич - ак	нејач - ак
гиб - ак	краш - ак	низ - ак
глад - ак	крош - ак	сниз - ак

пиш - ак	склиз - ак	шеж - ак
плиш - ак	слад - ак	уз - ак.
ријед - ак	шан - ак	

β) На АЧАК (умалишелна и увели-
чишелна), н. п.

велик - ачак	слаб - ачак
дуг - ачак	суб - ачак
лаг - ачак	уз - ачак.
пуц - ачак	

γ) На ЕЦАК или ЕЧАК, н. п. ма-
ецак или ма-ечак, ома-ецак или
ома-ечак.

б) С поспојаним А, н. п. двој-
ак, једн-ак, трој-ак.

4) АР.

(С непоспојаним А)

бисш - ар	јед - ар	муд - ар
вед - ар	кад - ар	ошш - ар
доб - ар	кашш - ар	раб - ар.
жусш - ар	мок - ар	
иш - ар	мод - ар	

5) АВ.

а) На само АВ, н. п.

аљк - ав	кил - ав	рђ - ав
бал - ав	клемп - ав	риш - ав
бљуш - ав	клиз - ав	рњ - ав
богињ - ав	клич - ав	руњ - ав
браши - ав	клош - ав	руш - ав
бур - ав	кљак - ав	слин - ав
варнич - ав	краси - ав	шеп - ав
врљ - ав	крв - ав	шраљ - ав
главнич - ав	крж - ав	шрап - ав
глиб - ав	кржљ - ав	шрич - ав
гњец - ав	крњ - ав	шруњ - ав
грб - ав	криљ - ав	ћел - ав
грознич - ав	кудр - ав	ћор - ав
гронич - ав	куиљ - ав	ћос - ав
губ - ав	лук - ав	ћул - ав
гур - ав	маљ - ав	уб - ав
гуш - ав	мешил - ав	ул - ав
гуш - ав	мрас - ав	чађ - ав
длак - ав	мриш - ав	чиш - ав
дрљ - ав	муш - ав	чиш - ав
дроњ - ав	муц - ав	чул - ав
ег - ав	оснич - ав	чун - ав
жил - ав	пепељ - ав	шаниш - ав
жмир - ав	пјег - ав	шор - ав
жур - ав	прљ - ав	шуг - ав
зној - ав	пуп - ав	шук - ав
јеклич - ав	рањ - ав	шуш - ав.
каљ - ав	рап - ав	

Ишина да је у свима овим ријечма

(осим крвав) А без гласоудара, али је оцеш свуда поспојано осим у мршав.

б) Која пред АВ имају друге (различне) слокове, н. п.

Гол - ишав	кошш - уњав
Гол - уждрав	круш - уљав
Гољ - уждрав	сув - оњав.
Гол - ушав	

б) АТ.

а) На само АТ, н. п.

бај - аш	кљун - аш	плећ - аш
бор - аш	кос - аш	прс - аш
брад - аш	крил - аш	реп - аш
брк - аш	крси - аш	рог - аш
глав - аш	нос - аш	шрбуш - аш
грл - аш	обил - аш	усн - аш
зуб - аш	ок - аш	умиљ - аш.

Дугуљаш има Уљ пред АТ, а ошшрљаш и заошшрљаш само Љ.

б) Која пред АТ имају Н (од прилагателни имена, произведени са НИ, премда се слабо која сама говоре), н. п.

брс - наш	лис - наш	чвор - наш
кров - наш	рес - наш	шум - наш.

По производу иде међу ове ријечи и
п л о с н а ш (п л о с н а ш) о д п л о с а н.

7) АСТ.

алаш - асш	киш - асш	}	приземљ - асш
ашариј - асш	киши - асш		пруш - асш
богаљ - асш	коврч - асш		пушоног - асш
брњ - асш	кол - асш		ракљ - асш
броћ - асш	кориш - асш		рачв - асш
будал - асш	крид - асш		рес - асш
буцм - асш	крун - асш		руд - асш
вижл - асш	кук - асш		ружич - асш
врагол - асш	куконос - асш		сулуд - асш
граор - асш	кулаш - асш		шопал - асш
грив - асш	кус - асш		џабл - асш
дежмек - асш	лас - асш		џуб - асш
дораш - асш	лис - асш		џвјеш - асш
дрвен - асш	мајмун - асш		џрмпур - асш
дугуљ - асш	мед - асш		џрномањ - асш
џавол - асш	вркол - асш		џрноок - асш
заруб - асш	мург - асш	}	џарноок - асш
зашуб - асш	мургов - асш		чилаш - асш
јагрз - асш	мушкобанасш		шилдер - асш
јаспреб - асш	пелељ - асш		шиљер - асш.
јогун - асш	пјег - асш		
каб - асш	појас - асш		

8) КАСТ.

(Показују мало својшво)

виц - касп
жућ - касп
зелен - касп
луц - касп
румен - касп

црвен - касп
црњ - касп
плавени - икасп
шуљ - икасп.

Последње двије ријечи добиле су благогласија ради И пред КАСТ.

9) ИТ.

а) На само ИТ, н. н.

бремен - иш	ман - иш	ров - иш
бусен - иш	наоч - иш	сабор - иш
вјеч - иш	напрас - иш	склон - иш
времен - иш	непромјен - иш	скров - иш
глав - иш	особ - иш - и	срд - иш
поглав - иш	пламен - иш	сроч - иш
знамен - иш	племен - иш	спрмен - иш
испиа - иш	понос - иш	убој - иш
камен - иш	разбор - иш	чесп - иш.
љуш - иш	рјеч - иш	

б) Која пред ИТ имају ОВ или ЕВ:

α) На ОВИТ:

ајгир - овиш	вал - овиш	вр - овиш
асп - овиш	вид - овиш	глас - овиш
бар - овиш	вил - овиш	гор - овиш
бик - овиш	вир - овиш	дрп - овиш
бра - овиш	вјешр - овиш	дурц - овиш

јад - овиш	мјеш - овиш	сил - овиш
јед - овиш	мраз - овиш	спра - овиш
киш - овиш	пјеск - овиш	шар - овиш.
пла - овиш	прѣад - овиш	
љек - овиш	пруд - овиш	

β) На ЕВИТ, н. п.

змај - евиш, огњ - евиш, пољ - евиш.

10) ИВ.

а) На само ИВ, н. п.

жалоси - ив	љен - ив	} спраш - ив
канљ - ив	лењ - ив	
крмељ - ив	милоси - ив	} шкакљ - ив
лежећ - ив	немилош - ив	
лепореч - ив	плаш - ив	
лишај - ив	пљесн - ив	

б) На ЉИВ, п. п.

абраш - љив	загуш - љив	цодаш - љив
баг - љив	кид - љив	сакаг - љив
бод - љив	крад - љив	сан - љив
бољеш - љив	лаж - љив	свраб - љив
ваш - љив	назор - љив	сиш - љив
гњев - љив	немар - љив	смјеш - љив
говор - љив	осор - љив	смрд - љив
досјеш - љив	плач - љив	спид - љив
дрем - љив	плаш - љив	спраш - љив
завид - љив	повод - љив	ћуд - љив

урок - љив црв - љив шкод - љив.
уш - љив

Туга љив и сиц љаив имају А пред
ИВ.

11) ОВ и ЕВ.

(Посвојшелна)

а) На ОВ, и шо:

α) Која се цијела нигда не говоре,
него само усјечена (од имена мушки на
полугласно слово и на О), и. п.

Обрен - ов	јунак - ов	Здравк - ов
Младен - ов	војник - ов	Раик - ов
Миладин - ов	сом - ов	бибер - ов
Живан - ов	међед - ов	бисер - ов
поп - ов	Вељк - ов	шећер - ов
кум - ов	Живк - ов	и ш. д.

Оваки неколико имена има и од сред-
њега рода, и. п. вранилов, жушил-
ов. Од браш говори се и брашов и
брашин.

Која се имена сушпесвишелна сврш-
ују на ОВ и на АВ, од оније се овака при-
лагашелна имена производе са ЉЕВ, и. п.
Јаков-љев, бјелов-љев; Влади-

сав-љев, Сшанисав-љев, Милосав-љев и ш. д. Од овије посљедњи, која се свршују на АВ, гошово би се могло казати и по правилу, н. п. Владисав-ов, Сшанисав-ов; али се из презимена види, да је обичније са ЉЕВ, н. п. Владисављевић, Сшанисављевић и ш. д.

У Славенском се језику и овака прилагашелна имена могу усјећи, н. п. Јаковљ, Јшанљ; од тога је у Српском језику оспало (или се из Славенскога узело) Јовањ дан, Ивањ дан, Сшјепанљ дан, Трипуњ дан; Никољ (од Николин) дан. (Ово је за оне Славенске надрикњи-ге, које вичу, да су ове ријери про-ше!).

β) Која се говоре и цијела и усјечена (од дрвећа, и на полугласно слово и на А), н. п.

бор - ов	јел - ов	расш - ов
брез - ов	јов - ов	јавор - ов
бук - ов	клен - ов	смрек - ов
граб - ов	крушк - ов	џер - ов
јабук - ов	љеск - ов	и ш. д.

Међу ова имена иде и авшов, и

винов и комов. — Буков је од бук (од чега је буква произведена).

б) На ЕВ (од ријечи, које на крају имају или у производу добијају Ђ, Ж, Ј, Љ, Њ, Ч, Ш), и то:

α) Која се цијела не говоре, н. н.

Благој - ев	змај - ев	ковач - ев
Радој - ев	ној - ев	јарч - ев
Милој - ев	славуј - ев	сприч - ев
Милош - ев	кнеж - ев	учишељ - ев
Милић - ев	спуж - ев	смиљ - ев
Бурђ - ев	смуж - ев	и ш. д.

Од мушки имена, која се свршују на АР (с посвојаним А), производе се овака прилагателна имена и на ЕВ и на ОВ, н. н. писарев и писаров. Од ошац каже се очин, мјесто очев (!); а Кравци, у који се ошац зове оча, мј. очин имају очев!! Шило за огњило!

β) Од дрвећа, н. н. гранич - ев, луч - ев, смрч - ев, руј - ев.

12) ИН.

И ово су посвојителна прилагателна имена, од имена и женскога и мушкога

рода, која се свршују на А (и женскога на И), н. п.

Спан - ии	Милеш - ии	кћер - ии
Милч - ии	Радоњ - ии	мапер - ии
Руж - ии	војвод - ии	сприн - ии
Ружич - ии	владич - ии	ујн - ии
жен - ии	слуг - ии	пунич - ии
Вуч - ии	ћеч - ии	и ш. д.

У оваковим прилагателним именима, произведеним од ријечи, које се свршују на ИЈА, може се И испред И и изоснавиши, н. п.

Милиј - ии	или	Милији
Обрениј - ии	—	Обренији
спаниј - ии	—	спанији
кадиј - ии	—	кадији
ациј - ии	—	ацији и ш. д.

Будући да се њекоја сушпестивителна имена по различним предјелима свршују на О или на А (као што је назначено на страни 79); шако се и овака посвојителна имена од њи свршују двојко, на ОВ или ИИ, н. п. Божов од Божо, и Божин од Божа; Перов од Перо, и Пер

ни од Пера; прошов од прошо, и
прошин од проша и ш. д.

13) СКИ.

(Посвојиселна, и не могу се усјећи)

а) Од имена суншесивиселни, н. п.

богојављен - ски	збиљ - ски
браш - ски	Земун - ски
бундев - ски	игуман - ски
вин - ски	испши - ски
војвод - ски	јаблан - ски
Гадљар - ски	језер - ски
Гај - ски	јемин - ски
Говедар - ски	јесен - ски
гор - ски	каблар - ски
Свешогор - ски	кмен - ски
Црногор - ски	коњ - ски
господ - ски	Косов - ски
град - ски	лав - ски
гуњ - ски	лањ - ски
двор - ски	ономлањ - ски
додол - ски	преклањ - ски
Дрин - ски	Морав - ски
Прекодрин - ски	Поморав - ски
дуван - ски	мор - ски
Дунав - ски	примор - ски
Подунав - ски	намасшир - ски
Ѓавол - ски	манасшир - ски
Задар - ски	оноспрањ - ски

општин - ски	сел - ски	}
планин - ски	сео - ски	
рај - ски	сијен - ски	
Сав - ски	сшарин - ски	}
Посав - ски	шум - ски	
свињ - ски	џар - ски	
свој - ски		и ш. д.

Од имена сушшесшвишелни, која се свршују на ИЈА, овака су прилагашелна имена двојака, ш. ј. по правилу, и с до-
дашком И пред СКИ (од посвојишелни
имена), н. п.

пусшанј - ски	или	пусшанјя - ски
ракиј - ски	—	ракијн - ски
ћурчиј - ски	—	ћурчијн - ски
спанј - ски	—	спанјн - ски и ш. д.

Кад се овака имена производе од и-
мена сушшесшвишелни на ИИ, које се у
млож. броју избацује, онда се цијело ИИ
(као и у другим ријечма производни
слогови) изосшави, н. п. Арап - ски, Бу-
гар - ски, грађан - ски, Лашин -
ски, ришћан - ски, касап - ски и
ш. д. А од Турчин каже се Турски.

Кад се пак производе од имена су-

шпешившелни, која на крају имају (или у производу добију) Ж, З, С. Ћ, Ч, Ш, онда се благогласија ради изоспави С испред КИ, н. п.

ајдуч - ки	Карловач - ки	небес - ки
варош - ки	Крагујевачки	Енглес - ки
враш - ки	Тршић - ки	Францус - ки
сиромаш - ки	Коренић - ки	и ш. д.

Која сушпешившелна имена имају на крају два полугласна слова, од они овака прилагателна имена добијају А међу њи, н. п. Босан - ски, земаљ - ски (а у сложенима од земља изоспави се цијело ЉА, н. п. Горњозем - ски, доњозем - ски); или АИ пред СКИ, н. п. Јадран - ски (од Јадран - ии), Мачван - ски (од Мачван - ии), Пеншан - ски (као од Пеншанац), пошпан - ски. Од ВО и ОВАН добију УЈ пред СКИ волујски, овнујски.

б) Од имена прилагателни (на ОВ или на ЕВ или на ИИ), н. п.

агин - ски	бранин - ски	газдин - ски
башии - ски	волов - ски	зешов - ски

кметшов - ски маков - ски пашин - ски
 кнезов - ски невјесински попов - ски
 кумов - ски оџин - ски свапов - ски.

У овај ред иде и Ђурђевски, Ивањски, Јовањски, Никољски; а испанијски, ракијски и ш. д., као што је мало прије напоменуто.

14) НИ.

(Посвојипелна)

авдес - ни	зуб - ни	лов - ни
баруш - ни	испрос - ни	лубенич - ни
бибер - ни	испич - ни	луч - ни
бисер - ни	јав - ни	љоб - ни
божић - ни	јуж - ни	љеш - ни
божин - њи	калај - ни	прељеш - ни
бој - ни	каруч - ни	премаљеш - ни
убој - ни	кач - ни	прољеш - ни
воденич - ни	киш - ни	мед - ни
враш - ни	крај - ни	мес - ни
глав - ни	скрај - ни	мјесеч - ни
Горушич - ни	крв - ни	мошич - ни
гроб - ни	креч - ни	мрс - ни
дукаш - ни	крс - ни	народ - ни
жиш - ни	кућел - ни	небес - ни
задуш - ни	купус - ни	нећел - ни
запад - ни	кућ - ни	ноћ - ни
зим - ни	куш - њи	нош - њи

окол - ни	смрш - ни } самрш - ни }	шај - ни } пошај - ни }
пазар - ни	себич - ни	шар - ни } шарнич - ни }
пер - ни	сјекир - ни } сикир - ни }	шор - ни
пеш - ни	синоћ - ни } синош - њи }	укоп - ни
пилич - ни	сир - ни	упис - ни
погреб - ни	сјевер - ни	цвјеш - ни
покој - ни	соб - ни	час - ни
пос - ни	со(соо) - ни	шећер - ни
раш - ни	шавнич - ни } шамнич - ни }	и ш. д.
реп - ни		
руд - ни		
руч - ни		
сабор - ни		

Која сушшесивишелна имена имају на крају Н, од оније се овака прилагашелна производе само са И (јер се два полугласна слова мешко изговарају), н. п. безимени (мјесто безимен-ни), ишнини (м. ишнин-ни), камени (м. камен-ни), шпрни (м. шпрн-ни). А која имају СТ, од оније прилагашелна имена благогласија ради избацују Т (као ишо је и код сушшесивишелни имена назначено), н. п. крсни, од крш; посни, од пост; часни, од часш. Бекоја пак благогласија ради добивају А пред Н, н. п. пушч-ани, сол-ани,

сунч-ани, шречч-ана игла, девеч-ано брдо. Громовни и дуовни су од прилагателни имена (громов и дуов); а куповни, невидовни, испросни, уписни и прељешни од глагола.

15) ЊИ.

бад - њи	прољешнош - њи
вечераш - њи	ноћаш - њи
гор - њи	послед - њи
данаш - њи	пошљед - њи
до - њи	пошо - њи
зад - њи	пред - њи
запад - њи	преиспод - њи
јесенаш - њи	ред - њи
јушрош - њи	сред - њи
крај - њи	спраж - њи
скрај - њи	шобож - њи
куш - њи	шокорш - њи
љешнош - њи	ускрш - њи.

Пошо њи је од пошом, па се М испред Њ уклонило.

16) ШЊИ.

(Понајвише од нарјечија)

а) На само ШЊИ (задржавши производно самогласно слово), н. п.

јако - шњи }
дојако - шњи }

малопре - шњи
шамо - шњи.

б) Која благогласија ради добијају А
пред ШЊИ, н. п.

дави - ашњи
јучер - ашњи }
прекјучер - ашњи }
негд - ашњи
овд - ашњи
овогод - ашњи
ономад - ашњи }
ономади - ашњи }

прв - ашњи
сад - ашњи }
досад - ашњи }
свагд - ашњи
сјушр - ашњи }
прексјушр - ашњи }
скор - ашњи
шад - ашњи.

Г о д и ш њ и и о в о г о д и ш њ и и м а ј у
И п р е д Ш Њ И.

17) АЊИ.

јучер - ањи, прекјучер - ањи, сад - ањи.

18) ИЊИ.

буд - ињи
бу - ињи
голуб - ињи
гуј - ињи

ждрал - ињи
кокош - ињи
мрав - ињи
оч - ињи.

19) ЈИ.

Бож - ји

враж - ји

врапч - ји

вуч - ји	крешћеличји	пловч - ји
гушч - ји	кукавич - ји	препелич - ји
зеч - ји	ласич - ји	рач - ји
јазавч - ји	ласшавич - ји	сврач - ји
јаребич - ји	лисич - ји	сјенич - ји
јеребич - ји	мач - ји	шич - ји
јеверич - ји	миш - ји	љур - ји
вјеверич - ји	овч - ји	чавч - ји
коз - ји	пас - ји	човеч - ји
кокош - ји	пач - ји	шшуч - ји.

20) ЉИ.

а) Од имена сушшесшвишелни, н. п.

брав - љи	жаб - љи	риб - љи
див - љи	крав - љи	сом - љи.

б) Од посвојишелни прилагашелни имена на ОВ и на ЕВ, н. п.

дрозгов - љи	мужев - љи	синов - љи
керов - љи	осов - љи	чворков - љи.
косов - љи	пужев - љи	

21) И.

а) Од имена мушкога и женског' рода, н. п.

врањ - и	јесењ - и	моруњ - и
говећ - и	кобиљ - и	шарањ - и.
ђавољ - и	медвећ - и	
јелењ - и	мећећ - и	

б) Од имена средњегга рода, која се свршују на Е и значе младе животиње, и по од род. падежа (препворивши Т у Ђ, као што стаким словима и у производу други ријечи бива), и. п.

жаребећ - и	јунећ - и	прасећ - и
јачећ - и	крмећ - и	шелећ - и.
јачећ - и	магарећ - и	
јарећ - и	шлећ - и	

По овом је правилу произведено свињећи и срнећи, прем да се данас не говори свиње свињеша и срне срнеша. Овђе иде по производу и псећи од псешо; а у шрећи је цијело ЕЋИ производни слог.

22) ОК.

вис - ОК
дуб - ОК

жесп - ОК
шир - ОК.

23) ОМ.

лак - ом, пиш - ом, шр - ом.

24) ОВ.

јал - ов, гош - ов, сир - ов.

25) О или Л.

а) На АО или АЛ, с непосредним А,
н. п. нагао, округао, подмукао,
свијешао; обал, шоц-ал.

б) На ЕО, н. п. весео, невесео,
кисео.

Вел-ик, гол-ем и дал-ек не-
мају друштва.

Осим ови, од различни ријечи, про-
изводни придагашелни имена, многа по-
сшају од глагола, и то:

а) Од свакога је глагола спра-
дашелно причасније прилагашелно и-
ме, н. п. знан, незнан, опран, нео-
пран, поуздан, распркан; забле-

нуш, ћануш; клеш, проклеш; про-
лиген, чувен, папрен, смушен
(дјесно смушшен, смућен, од сму-
шиши?), кршшен, кићен, злаћ-
ен и ш. д.

б) Од њекоји средњи глагола узело
се и дјесништелно причасније прошав-
шег времена (које се свршује на О) као
прилагателно име, н. п. врео, гњио,
зreo, изгорео, кључао, пукао,
певаљао, окорео, опузао, смрз-
ао, усјао; осшали, огријало сун-
це, умрли час, мркли мрак. Међу
ове ријечи иде и пошмоо или пош-
иуо (од пошамним?).

в) Тако су од њекоји глагола од
дјесништелнога причаснија садашњег
времена доспала прилагателна имена,
на Ђ или ЂИ, н. п. врућ, имућ, могућ,
речећ; болећи, бријаћа бришва,
јааћи коњ, ораћа земља, плешића
игла, снајаћа кошуља, шеглећи во,
шекућа вода, шиваћа игла и ш. д.

IV. ПРИЛАГАТЕЛНА ИМЕНА

сложена.

а) Од сложени сушпесивнишелни и-мена и нарјечија, н. п. Бијоградски, војводин, коловођин, подунавски (од подунавље), поцерски (од поцерје), прекодрински (од прекодриње) прољешни, посиначки, незнабожачки, ускршњи, западни, исшочни, народни, удадбени, богојављенски; прекјучерањи, ономадашњи, оно млањски, синоћни и ш. д.

б) С предлозима, н. п.

БЕЗ :| безазлен, безбожан, безводан, без-
БЕС :| главан, безгрјешан, бездушан, без-
имени, безмишни, безобразан, без-
уман, беспослеп, бесребрни.

ДО : довољан.

ЗА : задовољан, задружан, зазоран, залу-
дан замашан, заручан.

ИЗ : изданаан, изобилан.

НА : назадан, назубан, наказан, накан,
налик, наочин, напредан.

О : оближњи, озимачна крава, окоран,

окрешан, опор (опоран), оправан,
осочан, ошрован, ошужан.

ОД: одморан.

ПА: пачисни (н. п. понеђељник).

ПО: побожан, повољан, покланан, поко-
ран, понашан, послушан, посши-
дан, пошребан.

ПОД: подводаан

ПРЕ: прекоран, преправан, пресршан,
прешежнији.

ПРИ: приземљаси, прикладан, приди-
чан.

ПРО: пробишачан, прокисео, проклен, про-
сјед, проспран.

РАЗ: } разбориш, разговијешан, разгово-

РАС: } ран, различан, разуман, распојас.

С: } самршан, скозна (коза), скошна

СА: } (мачка), смјеран, сродан, сроч-

З: } ан, спеопа (крава), згодан.

СУ: суждребна (кобила), супрасна (кр-
мача), сушшена (кучка).

У: увршан, угодан, удесан, уморан, у-
писни, уцоран.

Неколика предлога мијешају се у зна-
чење прилагателни имена: α) ПРЕ (зна-
чи врло, или више него што треба),
н. п. прекрасан, предобар, пре-
велик, прездрав и ш. д. β) ПО (с
просним прилагателним именима значи,

од прилике, довољно (Њемачко *ziemlich*), са степеном савишним још мало, а с превосходним гош ово), н. ц. пове-
лики, покрашак, подугачак; по-
бољи, повећи, понајбољи, понај-
љепши и ш. д. γ) НА (само са неколи-
ка прилагателна имена значи мало),
н. ц. наглув, накисео, накрив.

в) С нарјечијем НЕ, н. ц. неблаго-
даран, невјеран, невјешт, нево-
љан, нејак, немоћан, непокоран,
непослушан, неспособан, неспашан,
неук и ш. д.

г) С именима сушесствителним (џа
се обично прима О у сриједу), и то:

α) Ђе је најприје име прилагател-
но, н. ц.

бјело - грли	голо - враш	злашо - кое
бјело - лик	голо - глав	злашо - крили
бјело - ног	голо - шрб	зло - ћуд
босо - ног	добро - ћуд	зло - чесн
бућо - глав	дуго - враш	кре - зуб
вишо - рог	дуго - нокш	криво - враш
вршо - глав	дуго - рук	криво - глав
голо - брад	дуго - реп	криво - ног

крњо - рог	пласно - глав	црно - кос
меко - пуш	шанко - вр	црно - ок }
меко - усш	шврдо - глав	чарно - ок. }
младо - лик	шврдо - усш	
плаво - ок	шуно - глав	

β) Бе је у почетку сушшесшви-
шелно име, а прилагашелно на крају,
н. п.

бјесо - мучан	сило - дрџан
бого - дан	сњего - падан
бого - носни	средо - вијечан
водо - плаван	средо - зимни
горо - падан	средо - носни
куко - носаш	чудо - шворан.
пушо - ногаш	

а) С другим именима прилагашелним,
и шо:

α) Која показују својшво, н. п.

благо - даран	прће - усшаш
благо - часшиви	само - вољан
голо - брадаш	само - жив
дуго - вјечан	само - ран
зло - вољан	само - саздани
зло - ран	само - швор
зло - буд - ан	шпаро - шшавни
ишо - косан	суво - паран
лепо - речив	шанко - вијаш
мило - крван	цјело - кушан.

β) Која показују посвојавање (од сушшеспвишелни имена, која имају уза-се прилагашелно), н. п.

горњо - земски	спаро - свашки
доњо - земски	Суво - долски
Ново - пазарски	Црно - горски
Ново - селски	Црно - ријечки
Свешо - горски	и ш. д.

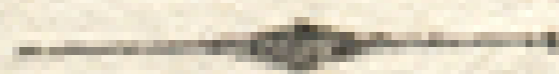
γ) Од имена бројишелни, н. п.

дво - губ	шро - спрук
дво - личан	шро - љешни
дво - спрук	шро - пол
једно - лик	чешворо - спрук
седморо - спрук	шешо - крили
шро - глав	шешо - перци.

ε) Од два сушшеспвишелна имена,
и. п.

змијо - глав	свило - руц
исо - глав	сребро - кос.
свило - кос	

Међу сложена прилагашелна имена иде и све-могући, све-знали, мло-го-знали и себе-знао.

II.

П Р В А Г О Д И Н А
С Р П С К О Г А В О Ј Е В А Њ А
н а
д а и ј е.

Кад су Нијемци, 1791 године у Свишшову, последњи мир чинили с Турцима, договорено је и то, да Турци Србима не спомињу ни за што, што је било за оно вријеме, док је раш прајао; и да би тај уговор шврћи ошпао, уреди се, да се у Бијоград не праћају баше или ши јањичари, који су и прије раша којекака насилија по Србији чинили и народ узвемиривали.

Пошто се већ мир сврши и Нијемци се спреме да излазе из Србије, пође Бе-

Ћир-паша да прими градове, и дошавши у Ниш, распише по свим околинама, да му онђе дођу све спаије, које имају села у Србији и желе и у напредак царев љеб јеспи. Кад се на шај глас скупе све спаије, онда он позове к себи и Дели-Амеша, који је прије раша био као поглавар над башама Бијоградским, и убио Мемед-бега Али-Заимовића и још чешпрнаесп спаија, пак му сад уз раш била дана два шуга и команда на Ђуприји, да чува од Нијемаца. Кад Дели-Амеш дође у Ниш и први пуш изиђе паша са свима својим бимбашама и буљубашама и многим момцима, паша га дочека врло дијепо; а кад пође други пуш, с мање прашње, он намјеспи своје каназе, ше га убију кад се прими уз басамаке. Како Дели-Амеш падне мршав, паша одма извади и прочита царев ферман, да се башама није слободно враћати у Србију. По шом се паша крене са спаијама и с ошпалом својом војском, и дође, ше прими од Нијемаца Бијоград и Смедерево, и ошпали се Турци спашу враћати сваки

својој кући, а баше оспану по Босни и по другим мјеснима око Србије. Бећир-паша по уговору заиста одржи у Србији праву амнестију (опште опроштење и заборав свега, што је учињено), и шакошврдо, да и они Срби, који су уз рап били Њемачки чиновници, не само оспану са свим на миру, него ђекоји поспану и кнезови, као, н. п. Алекса Ненадовић, из наије Ваљевске из села Бранковине, који је у фрајкору био обер-лејшманп.

Кад Пасманџија (Пазван-оглу), на скоро по шом, подигне буну прошив цара, онда ове све бивше Бијоградске баше опиду к Видину, и одведу са собом још много којикаки нови пријашеља и познаника из Босне и из Арнаушке и из оспали околни мјеста, куд су сједили, и с помоћу Пасманџијном спану војевани на Бијоградски пашалук. У шо је вријеме већ био у Бијограду везир славни Аџи-муспаша, који је Србе шако пазио и чувао, да га и данашњи дан жале и спомињу, и кажу, да је

он био Српска мајка. Он је све народне послове био оспавио на обор-кнезове, с којима је живио у особишом пријатељству, и за свашто се с њима разговарао и договарао; а Турчин Србина није смијо погледаши попријeko, јер је он за једног Србина по неколико Турака давао. Он сад у овој невољи подигне и Србе прошив бана и Пасманције, и заповједи им, да продају краве и волове, па пушке да купују, и да се бране, ако нијесу ради, да баше њима обладају. Војску ову Српску одређивали су кнезови из паша и кнежива, а на бој су је водиле одређене буљубаше, над којима је свима био бимбаша Шанко Арамбашинић, из паше Јагодинске из села Колара. Један пуш се баше привуку и дођу у сами Бијоград, но пашини Турци и Срби ишћерају ји опеш; а око Пореча, и по шом око Буприје и око Пожаревца шукли су се много пуша.

Кад цар 1796 године подигне на Пасманцију девеш којекаки везира с војском, Пасманција оспави сву земљу,

ишо је био ошео, пак се с крџалијама и с осшадом својом војском зашвори у Видин, и спане шајно писани и поручиваши везирима редом: „Ја би се теби предао, али је шај и шај везир мој непријатељ, пак не смијем од њега.“ И шако превари све везире, те спану мрзиши један на другога, мислећи сваки за другога: „Да овога није, ја би Пасманцију предао и код цара чест задобио.“ Запо сваки спане оклијеваши у послу, а кад Пасманција удари на једнога, други му не ћедне помагати; Пасманција пак кад разбије једнога, удари на другога: а кад ји шако ослаби и уплаши, онда удари један пуш послѣје велике кише, те ји све разбије и рашћера, и опше им шодове и све осшале војничке пошребе. По шом Капешан-паша, који је био главни управитељ над шом војском, као царев зеш да би оправдао себе, посијече неколика од они везира, који су се најприје разбили. И шако се Пасманција у овај ма опше, и да би цару мања срамота била, пошаље му шри шуга (као ћоја да се сам

покорио и цар га помиловао) и поспа-
ви га пашом Видинским. Но поред то-
га двор Турски не преспане проми-
шљани, како би у и предак Пасман-
цију покорио; зашто се овим бившим
Бијоградским башама изда ферман, „да
„је муфшија по закону нашао за право, и
„да им цар допушта, да се могу слобод-
„но врапиши на њиову очевину;“ да би
шако баше оснавиле Пасманцију, пак да
га цар онда сама лакше може покориши.
И шако се баше по овом ферману враше
опеш у Србију, и доведу са собом још
два цуш онолико којекаки пријашеља и
познаника, и момака и беспослица. Али
изнајприје не покажу њиова башалука,
него спану живиши мирно и пошшено, и
млоги се код паше удворе, ше и службе
добију. Но одма по том један од они
дошљака уза спаре Бијоградске баше,
по имену Бего Новљанин, у Шапцу
убије у по подне Тамнавскога кнеза,
Ранка Лазаревића из Свилеуве, и
шако се мало покажу, да су они опеш
они иши спари.

Кад чује кнез Алекса Ненадовић, да је кнез Раинко, његов велики друг и пријатељ, шако погинуо, он одма напише књигу Аци - Муспајпаша, и јави му за Раинкову смрт, и каже му, да више ни један кнез не смије ићи ни у каку варош кад се шако почело чиниши, него он нека гледа, ко ће му у напредак кнезоваша. Примивши Аци - Муспајпаша ову књигу и разумјевши све, одма пошаље у Шабац 600 крцалија, да Бегу жива доведу или му главу донесу. Кад крцалије дођу к Шапцу, Бегу се с неколико момака и своји пријатеља зашвори у камени град, а крцалије опколе град, и спану, пуцавши на њ и палиши куле из пушака. Кад Бегу види, да су крцалије наумиле њега увашиши, а он једну ноћ прокопа град од Саве, од куда се нико није надао, пак се полако извуче с неколика момка, и ушече у Босну, од куда је био и дошао. Сјупрадан уђу крцалије у град, и удаве 36 Турака, за које су им казали, да су се с Бегом држали и пропусили га, пак се онда враше у Бијоград; и по се по

шом заборави, као да није ништа ни било.

Кад Аци-Муспајпаша 1801 године по заповијесни царској опрем пошаље свога сина Дервиш-бега с војском Турском и Српском на Пасманцију, онда баше у Бијограду, видећи, да је паша оспао само с неколико крцалија, подигну на њега буну, и обладају свом вароши, а он се с оно мало своји крцалија зашвори у горњи град. Кад шај глас дође Дервиш-бегу, он брже боље оспави Пасманцију, пак са својом војском поиши оцу у помоћ. Но и бунштовници, чујући да он иде с војском, и знајући, да ће узавга успаши сав народ за свога добродога пашу, и њи све побииши, наваде ишо прије да завладају и градом. И пашман кад Дервиш-бег дође у Гроцку на конач, они, договоривши се с једним буљубашом од пашини крцалија, некаким подземним јазом, куд се помије сицају, уђу ноћу у град, и увашивши пашу жива, одма му реку: „Ако си рад да оспа-„неш жив, сад пиши књигу швومه сину,

„да Србе распуси, нека иду сваки својој кући, а са оспалом војском нека иде из пашалука Бијоградскога; ако ли он што не учини, ми ћемо те одма погубиши.“ Паша сироман у њиновим рукама, видећи да је пропао свакојако, а оцеш желећи и надајући се, не би ли му се живош који дан продужио, није могао друго ништа чиниши, него напише сину књигу, да му он сад већ не може ништа друго помоћи, него, ако је рад, да му ошац који дан дуже поживи, нека Србље распуси, а са оспалом војском нека се уклони из пашалука Бијоградскога. Примивши Дервини - бег ову књигу, одма Српску војску распуси, а са оспалом се враши наспраг и ошиде у Ниш. Баше подрже неко вријеме пашу, као сужња, међу собом, па га онда погубе, и огласе њинов башалук на ново; па онда спазје, и ошале Турке, који нијесу ћели с њима приспаши, побију и нићерају из пашалука, и њи чешворица: Фочић Мемед - ага, Кучук Алија, Аганлија, и Мула Јусуф, који су као поглавари те буње

били, назову се даије, и сав Бијоградски пашалук раздијеле између себе на чешири исеша, а сваки опет своју чешвршину подијели својим каба-даијама*) и осталим којекаким мањим чиновницима. А да би мало и цару замазали очи, они му јаве, да су Ади-Муспајпашу за то убили, што је био невјерник и вољео Србе него Турке; и замоле га, да им пошаље другога везира у Бијоград, као што цар и учини; али овај нови везир (Ага-Асан-паша) није од њи смијо писнути, него је само име везирско носио, а они су чинили, што су ћели.

Бекоји од ови бјегунаца и проћераника, особито од спаија и од они, који су за Ади-Муспајпаше били у господству, огледали су неколика пуша, да по-

*) Каба-даије су се звале мање даије, које су биле под овима великим. За каба-даијама су ишле бимбаше, за бимбашама буљубаше, за буљубашама субаше, а за субашама просни момци.

дигну народ Српски на даије, и да ји побију или проћерају; но некако им се није дало. Особино је о шоме радио Асан-бег, бивши шефшерџаја, и некакав Мемед-ага Коњалија, који је у Њемачкој преправљао чебану за овај посао. Један пуш су се били договорили и кнезови с овим царским Турцима и одредили дан, јамачно да устану на даије, и Коњалија прешури у Србију подоспа чебане, те се нешто по народу разда, а нешто се сакрије на Авали; но Асан-бегов брат поче у Пожаревцу прије одређенога дана, и баци га онђе разбију и убију, а Асан-бег по том ушече преко Каравлашке у Цариград; и тако се овај посао поквари са свим, и даије оштану господари од Бијоградскога пашалука.

Кад се огласи наоколо, да су баше Аци-Мусшајпашу убиле, и да су прошив цара, онда навале из околних крајева, особито из Босне и из Арнаушке, све беспослице и кривници и бескућаници у Бијоград, као орлови на спрвину; и даије ји све радо попримају, једно, да би

се могли браниши, ако би цар и на њи војску подигао, као на Пасманцију, а друго, да се и између себе један од другога чувају. Бошњаци су највише долазили на лађама под именом чамџија, и њи је највише примао Фочић, који је, може биши, и сам од спарине био Бошњак или Ерцеговац (из Фоче?), и за оно вријеме, док су из Бијограда били ишћерани, у Босни сједио. Многи су шата у Бијоград дошли голи и боси, пак се онђе одма оковали у сребро и у злато, и обукли у свилу и у кадифу, и узјали на ашове с рашовима.

Како су данје проћерале праве спаије, они сад поспану и спаије и чиплуксаибије (која су села била почишлучена од спарине, они су им чиплуксаибије проћерали, ако нијесу били од њиова друштва, а оспанлим се селима сами начинили чиплуксаибије), и по свим селима пограде анове и чардаке, и помеђу своје субаше. Па ова уредба не оспане само у Бијоградском паналуку, него се прими и Босне. Јер и Али-бег Виданић, бран

Капешан - паше из Зворника, приспаше се даијама, и опиде у Бијоград, те се побашни, пак, врашивши се на праг, почне по наји Зворничкој људе на силу чинлучиши и намјешпашни субаше по селима; за које и успаку нањ његови рођаци (Ибраим - ага и Мемед - капешан, и Смаил - бег Бегзидић) још које с каким беговима Босанским, и подигну сву Спречу, али њему даије пошаљу помоћ из Шапца и из Бијограда, те Смаил - бега уваше жива и удаве, а остале рашћерају и покоре, и Спречу поарају и попале.

Сад већ ни судија други није било у земљи осим даија и њиови каба - даија и субаша : кнезови су послије Аци - Мустајпашине смрши одма изгубили власш у народу, а и кадија, ће се који налазно, није смијо од њи ни помолиши свога Ђишапа. Они су људма судили и пресуђивали по својој вољи, људе били и убијали, глобљавали, опимали (или узимали као своје) коње и оружје, и друго, што им се гођ допало, најпослије спашу силовани жене и ђевојке : изгонили су ји у ко-

„и заглиби се, а ја се деси близу тебе,
„и ши ме побраши, ше ше извади из бла-
„ша.“ Алекса је једнако одрицао, да књи-
га није његова, и да не зна ништа за њу,
али опет рече Газији: „Кад сам те на
„сну побрашио, а оно да си ми по Богу
„браш и најави! и од сад да смо побраши-
„ми; него дај ми шу књигу, да познајем
„руку и да спражим, ко је шо писао ра-
„дећи мени о глави; а швоја јабука код
„мене не ће погинути.“ Газија му одго-
вори: „Вала, побрашине, ја би ши је сад
„дао, али је морам још једном човеку пока-
„зати (ш. ј. Мус - аги Фочићу, који је,
„као браш и каба - данја Мемед - аге Фочи-
„ћа, сједио у Шапцу а заповиједао и у
„наји Ваљевској), него ћу ши је послје
„јамачно довијести.“ И тако Газија опи-
де, и више Алекси не дође. По шом А-
лекса пошаље свога брата Јакова к
Мус - аги Фочићу у Шабац, као да му се
пошужи, како се некака лажљива књига
увашила под његовим именом; но Муса-
га му одговори, да он још одавно зна

за ту књигу, но да је то ништа, јер они знаду, да то није од њега.

Какогаођ нишом су се под мудрим и праведним владањем Аци-Муспајпаниним слабо и гласили ајдуци у Србији, шако се сад од оваке силе и од зулума поајдучи десетина народа: мало у којој кнежини није био по један арамбана, најмање с десетак друга, а осим тога било је неш пуша по толико људи, који се нијесу били са свим одвргли у ајдуке, него су само зазирали од Турака и крили се по шуми и по другим селима код своји пријатеља и познаника.

Кнезови и оспали поглавари народни шужили су се изнајприје шајно оним профераним спаијама, и нишали су ји, шпаће биши од тога најпослије; а спаије по једва дочекају, и одговоре им: „Ми вам не можемо ништа помоћи, као ни себи, него се шужите управо цару; ми смо се шужили цару неколико пуша, па цар нама не вјерује, да је вама шаки зулум, а нама не вјеровати прије.“ Кад већ данје и њиови чиновници сваки дан више и више о-

силе, и зулум додија, онда се у некаком намастширу сасшане неколико кнезови, ше у име свега народа напишу цару шужбу, у којој му кажу, да је њима у његову здрављу зулум додијао, и више се не може приљепи: не само што су ји даије с њиовим каба -[даијама и субашама до голе душе оглобиле, него им и рз (образ или женско пошпење) и закон погазише: муж није господар од своје жене, ни ошац од кћери, ни браш од сеспре: ниши је на миру пои ни калуђер, ни црква ни намастшир: него он, ако је још цар њиов, нека им помогне и избави ји од шога зулума; ако ли им он више није цар, и не ће им помоћи, а он нека им каже, да бјеже у гору, или да скачу у воду. — Па ову шужбу предаду спаијама, а спаије, додавши к њој још које-шпа своје, опреме је у Цариград, и онамо је преко своји пријашеља прошолкују и посвједоче.

Цару је још од прије било познато из различни Турски шужби, шпа раде даије по Србији; али кад му дође овака

пужба од раје, особито му се ражали, и наново се расрди на даије, и пошаље им оваки ферман: „Већ су ми додијале пужбе на вас; и ја сам вам неколико пуша писао и говорио, да се умирише и зулума оканише, и ви ме до данас не послушасше. Ево вам сад посљедњи пушпишем; ако се не умирише и зулума не оканише, и не спавеше у напредак живљеши по мојој вољи и заповијесни, ја ћу на вас дићи војску; али да знате и то, да не ћу на вас дићи војску Турску (као на Пасманцију), јер Турчин Турчина жали, него ћу на вас дићи војску од другога народа и закона, која ће од вас учиниши, што нигда није било од Турчина.“

Кад овај ферман дође у Бијоград, паша сазове даије, ше им га прочита. По том даије узму ферман к себи, па кад изиђу од паше, они наново учине вијећу, и спаву га сами чинани и полковани међу собом: „Каква то може биши војска од другога народа и закона, којом нам цар пријешни? Да зове Нијемца у помоћ, не бива, то је за њега

*

„срамоша; да зове Москова, ни што не
„бива, што је још већа срамоша: да как-
„ву шо војску мисли цар? — Вала, дру-
„гу никакву, него да подигне на нас ево
„ову нашу рају, која се и онако спрема
„на нас (по оној Алексиној књизи). Да
„шпа ћемо сад чиниши? — Да заћемо
„по нанјама, па све ове дојакошње кне-
„зове и Аци-Муспајпанине пријашеље, и
„све оспале поглавице и знашнје људе
„по народу, који би могли што почеши и
„народ за собом повешти, да исијечемо,
„и друге мјесто њи да поснавимо: па
„онда, ако цар ћедбуде чиниши што про-
„шив нас, ови ће нови наши кнезови, ко-
„јима смо ми љеб дали, држати нашу
„спрану, и шако нам цар не ће моћи
„вишпа учиниши.“ Па се онда одма спре-
ме, и изиђу по Србији сваки на своју спра-
ву, и спану сјећи (у мјесецу Февруарију
1804 године). И у Гроцкој најприје по-
сијеку кнеза Стефана Палалију, из
села Бегалице; за њим Марка Чара-
пића из Бијелог пошока; буљубашу Јан-
ка Гагића из Болеча; кнеза Шефа-

на из Зеока кнеза Теофана, из Орашја из Смедеревске наије; буљубашу Машу из Липовца из Крагујевачке наије; Аци-Беру, игумна из намаспира Морваца; преко Мораве посијеку Ресавскога кнеза Пешра из Црквешца, у наји Пожаревачкој кнеза Раицу из Забрђа, и једнога попа из горње Млаве. А Фочић Мемед-ага ошиде у Ваљево, и онђе посијече кнеза Алексу Ненадовића, и кнеза Илију Бирчанина, а кнез Грбовић некако дочеује, иша се ради, па ушече некуд и сакрије се. Кад чује Аци-Рувим, Архимандрит Боговађски, да је Фочић увашио кнеза Алексу, он одма дозна, иша ће биши, па узјаше на коња, и побјегне у Бијоград, као да би га одбранио Кучук Алија, код кога је онда био његов синовац, Пешар Молер, и шарао му дворе; но Кучук Алија га и не дусши преда се, него га пошаље Аганлији, а Аганлија заповједи, ше га баце у кулу, па га послје неколика дана изведу на поље, и, пошпо га страшно измуче, посијеку га.

Како се разгласи по народу, да Турци сијеку кнезове и све знашшије људе, одма се људи поплаше, и спану се криши и бјежаши од Турака. Тако Турци посијеку онога, који им дође или га у кући зашеку, а који се сакрије, онога, не имајући кад спражиши, оспаве, и опиду даље да вапају и да сијеку, док и други нијесу чули и побјегли. Тако пошаљу неколико момака у село Тополу, у Крагујевачкој наији, да убију Црнога (или Кара-) Борђија, кога су познавали као спарога ајдука и зла човека, а међу народом познаша прговца. Борђије је у то исто вријеме био почео збијати свиње да ћера на скелу, но кад чује, шпа се ради, распуши скупиљене свиње, пак с оним чобанима, које је био најмио да свиње збијају и да ћерају, спане се веркаши, да и њега Турци не убију: шако Турци, који су били одређени и послани, да га убију, дођу, и, не наставши га код куће, враше се наспраг.

Народ пак, коме је зулум и онако био додијао, спане се већма и већма бу-

ниши: не знајући нико, за што Турци сијеку, сваки се морао бојати, да и на њега ред не дође. Кад се већ спане бројиши: овога су посјекли, онога убили из пушке, онога зашворили, онога нијесу нашли код куће, овај ушекао, а онај се сакрио; онда они бјегунци спану шражиши један другога. Тако се саспану Црни Борђије и Јанко Кашић (бивши буљубаша за времена Ади-муспајцашина, из наије Бијоградске из села Рогаче) и Васо Чарачић (коме су браћа убили) са многима другим бјегунцима: пак још спану испраживаши и прибираши к себи и ајдуке, који су у оно доба године били по јашацима, и спану се договараши, шта ће сад радиши: „Турци (веле) све „зулуме измишљаше, пак сад најпоследње „наумише, да нас све исијеку и побију. „Ту сад другога суда ни спасенија нема, „него да се бранимо, и да бијемо и ми „њи: кад ћемо везани жевски пријешти „од њиови целаша и сеиза, боље је да „премо јуначки, као људи, барем да замијештимо своје главе и да покајемо своју бра-

„ћу; а жене и дјеца и куће ако нам про-
паду, ми онако нијесмо господари од
„њи.“ Овакови разговор никоме није био
шако по вољи, као ајдуцима и родбини
оније, што су ји Турци побили, а ни
оспали нијесу ништа могли рећи прошив
њег. Сад дакле ништа више није преба-
ло, него убиши на видiku само јед-
нога Турчина, да људи виде. И тај
се почешак учини у наји Бијоградској у
селу Сибница. Дошавши на чеша бје-
гунаца и ајдука, запали у по подне Сиб-
нички ан, и побије све Турке, који се
онђе зашеку, и разграби им коње и руо
и оружје. Сад се већ народ завадио с
Турцима: ако је који до сад и мислио,
да Турци бирају и сијеку само кнезове и
знашније људе, и да не ће зар све раје
исјећи; али, вели, сад ће заћи, на ре-
дом сјећи и палиши и робиши.

Бјегунци, или сад већ све ајдуци,
узму из Сибнице што буде људи за оруж-
је, на опиду даље да буне народ, пале-
ћи анове и бијући субаше по селима, и
спашу поручиваши на све спране: „Ко

„може пушку понијети, нека иде у чешу,
„да се паде анови, и бију и ћерају суба-
„ше; а жене и ћеца нека бјеже у шуму у
„збјегове.“ Тако мало по мало узбуни се
за неколико дана гошова сва Шумадија.

Кад се мало чеше поушложе, онда спану
нагониши и оне људе, који не би ће-
ли, да усшају с њима, и спану им куће
палиши, и биши ји и гониши као и Турке.

Кад ови гласови пукну по Србији,
онда Миленко Сшојковић из Кли-
чевца и Пешар Теодоровић из До-
бриње (по чему се и Добрињац звао)
доље преко Мораве спану скупљаши око
себе бјегунце и ајдуке по оном крају, и
удараши на Турке по селима. Тако горе
преко Колубаре саспану се Јаков Не-
надовић (браш кнеза Алексе) и његов
синовац (син кнеза Алексе) Машије
Прошо с Грбовићем и с другим бјегун-
цима из онога краја, и спану се купиши
ајдуци око Јакова, и зашавши по сели-
ма спану људе одмешаши.

Кад Турци виде, да се раја почиње бу-
ниши, они одма ударе наспраг, и даије се

спану враћашу у Бијоград, а субаше, које онако изненада не побију Срби, побјегну из села све у вароши, те се коме учини ближе. Тамац кад Фочић Мемед-ага дође из Ваљева у Шабац, да посијече Тому Тркића и Николу Чаркацију (два знатна свињска трговца) и кога од кнезова из Шабачке наије, спигне му књига од оца из Бијограда, да се раја побунила, него да се свега окани, и да иде што брже у Бијоград, али да не иде сувом, јер га на Дубоком чекају Ваљевски ајдуци, и да има крила, не може пролећешти; него водом да иде. Он шу књигу прими у вече, а у јутру прије зоре сједне на чешокак, и низа Саву ошиде у Бијоград.

Кад се даије сад саспану у Бијограду, онда се опет спану разговараши: „Шта ћемо сад, раја се буни и одмеће? — Ајде да пошљемо Аганлију (који је био за народ као понајбољи од њи чешворице), нека иде, ше ји мири: нека ји свјешује, да се окане буне и немира, већ нека иду сваки својој кући; и нека

„им зада вјеру, да никога не ће ни глава
„забољени (за што, што су шако којешта
„починили), и да ће се у напредак за њи
„друкчије и боље уредиши и зулум уки-
„нути; и ако буде од пошребе, нека да
„што и новаца овим арамбашама и че-
„шобашама, само да распусте људе.“ По-
слије тога разговора и договора узме
Аганлија неколико спопина Турака, па
изиђе у наију Бијоградску, и преко они
оближњи села, која се још нијесу била од-
мешнула и разбјегла, накупи још неколике
спопине Срба, па спане пражиши Српску
чешу, и нађе је у Бијоградској наији у селу
Дрлупи; и задавши једни другима вјеру, са-
спане се с поглаварима, и спану се разго-
вараши. Док је Аганлија Српским поглави-
цама говорио о миру, и они га корили
за зулум и неправде, сваде се Срби по
селу с Турцима Аганлијним, и спану се би-
ши. Како спану пушке пуцаши, Српске че-
шобаше реку Аганлији: „Видиш, да ни
„ми ни ши нијесмо кадри мира начини-
„ши: народу зулум додијао, пак сад не
„слуша никога, ниши коме вјерује; а ва-

„ши Турци осилили, пак не ће да сједо с
„миром од народа, ниши слушају, нишо
„ви говорише, да се мири.“ На онда ра-
спавши се с Аганлијом, ударе са свим
на Турке, ше ји разбију и нићерају из
села, и у оном боју ране Аганлију у но-
гу. Аганлија онако рањен дође у село Бо-
рак на кобак, и оданде ошиде у Бијо-
град; а Срби из Дрлупе ошиду у Губе-
ревац, одмећући народ и умложавајући
чеше једнако.

Пошшо Аганлија дође у Бијоград, и
каже, како је, онда изиђе Фочић Мемед-
ага, не би ли ји он како узео на вјеру и
умирио, а кад ни он не могне нишпа у-
чинити, онда пошаљу Бијоградскога ми-
процолпша Леоншија, не би ли ји он
како с помоћу закона увјерио о бољем
живошу у напредак, и наговорио, да се
умире и иду сваки својој кући. Но и он
се враши не учинивши нишпа, колико ни
Турци.

Кад данје сад виде, да већ друго ни-
шпа не помаже, него да се ваља с рајом
бити и од ње се бранити, онда одреде

Кучук-Алију (као најгорега за народ), да узме неколико шпиона Турака и подоспа новаца, пак да гледа како да прође кроз Шумадију к Арнаушкој, и тамо да купи војску под плашу, и да доведе у Бијоград, да се бране од раје. И шако се Кучук-Алија опреми, и шукући се са Српским чешама прође до у Крагујевац.

Пошто се већ Срби одменили и по добро се заваде с Турцима, онда се ове Шумадинске чешобаше спану разговарашу и договарашу између себе: „Ко ће сад биши с шарјешина? Ни једна кућа не може биши без шарјешине, а камо ли шодлики народ? Ваља да се зна, кога ћемо пишати и слушаши.“ Многи повичу, да буде шарјешина арамбаша Спаноје Главаш, (из наије Смедеревске из села Селевца), јер је он гошова највише почео, и до сад највише Турака побрио, и ајдуци највише за њим иду и слушају га. На то Спаноје одговори. „Добро, браћо! ја сам ајдук, и мене ајдуци слушају, и слушаће ме; али сав народ нијесу ај-

„дуци, пак ће људи сјупра рећи: куда
„ћемо ми за ајдуком? У ајдука ниши и
„на куће ни кућниша: сјупра кад Тур-
„ци навале, он ће у шуму, а ми ћемо
„оспати на мејдану, да нас Турци робе
„и арају. Него ви поспатише спарјени-
„ну какога човека између вас, који је и
„до сад био с народом; а ја ћу чиниши,
„што могу, као и до сад.“ Онда спану
премешаши с једнога на другога, и сва-
ки од кнезова и досадашњи поглавара
спане опискиваши од себе, изговарају-
ћи се како је који знао, док најпослије
не навале сви на кнеза Теодосију, из
наје Крагујевачке из села Орашца, не
он, узевши на спрану неколицину од кне-
зова, не покаже прави узрок, зашто се
сви одричу, говорећи: „Бог с вама, бра-
„ћо! како ћу ја, као кнез народни, биши
„спарјенина ајдучки чеша? Ако сјупра
„Турска војска руши у Србију, како
„ћу ја изићи пред Турке? Шта ли ћу
„им казати, кад ме зацитају: ко поби
„шотике Турке (јер врана враи очију не
„вади), и попали Турске куће и цамије?

„Ајдуке и ову момчад ми можемо ласно
„предаши, али кад се ми назовемо погла-
„вице ајдучке, нас не може предаши ни-
„ко. Него за сад нека буде старјешина
„Кара - Борђије, који је код Турака
„и онако познат као ајдук; па ако Тур-
„ска војска одма спигне у Србију, и
„Турци опет обладују, он с ајдуцима не-
„ка бјежи у шуму, а ми ћемо изићи пред
„Турке, и баћићемо кривицу на њега и
„на осшале ајдуке, пак ћемо ми послје
„њему ласно извадиши буруншију и пре-
„даши га, као ајдука; ако ли се што
„друкчије окрене, и ово се прошегне,
„ми ћемо владаши и заповиједаши, народ
„је нама свакојако у рукама.“ Кад по
„шом сви навале на Кара - Борђија, да он
„буде старјешина, и он се спаше изгова-
„раши, да не умије управљати народом,
„и да је зао и љуш, па оће одма да убије;
„онда му кнез Теодосије рече: „Што ти
„не знаш, ми ћемо ти казаши; а што ве-
„лиш, да си љуш и зао, па оћеш одма да
„убијеш, баш шакови сад и треба.“ И
„шако се Кара - Борђије прими старје-

шивсшва, и почевши одма господарски судиши и заповиједати, и мјесто пријешње из пишпоља гађати, огласи спарјешншвно своје по свој Србији.

Сад већ Срби, попаливши анове и Турске чардаке по селима, и побивши и рашћеравши субаше и анције, пођу на вароши, и најприје ударе на Рудник, и одма га запале, и Турке побију и рашћерају. Кад шо чују Турци по оспалим варошима и паланкама, одма, ва враш на нос, побјегну у градове; тада и Кучук - Алија побјегне из Крагујевца у Јагодину; а Срби зађу, ше све поарају и попале, и ће кога Турчина спигну или срешну, све побију.

У шо је вријеме био негђе у Македонији крцалијски поглавица Г у ш а н ц (или, као шшо су га послије Срби звали, Г у ш а н а ц) Алија с неко 900 крцалија, пак сад чујући да је у Србији немир, пође и он тамо, надајући се, да ће себи и својим крцалијама наћи посла, или код Срба, или код даија. Многи су га Турци на граници наговарали, да иде к

Србима; али кад дође на Мораву, Срби му се слабо покажу, да се радују шакој помоћи; Кучук - Алија пак једва га дочека, и, бојећи се да га Срби не ујатме, брже боље обрече му, коликогођ он заиште на мјесец, и пошаље га у Бијоград. Кад прође Јагодину, дочекају га Српске мале чеше на неколика мјеста, но он продре, и, изгубивши неколико момака и коња, дође у Бијоград. Али даје, мјесто да му се обрадују, поплаше се од њега горе него о Срба, и реку: „Та овај је гори ајдук од Кара - Борђија!“ Али не знајући, иша ће с њим чиниши Сјер, веле, ако га сад не примимо, опидиће к Србима, пак зло још веће“), приме га као ишо је с Кучук - Алијом уговорио, само шо још додаду наново, да у вароши нема ће сједиши, него му нареду конаке на пољу по Врачар - мали.

Срби пак очиспивши све паланке по Шумадији од Турака, дигну се на Јагодину, и како дођу, одма ударе на јуриш, као и на Рудник; али овђе Кучук - Алија, надајући им се, био се добро

ушврдио, и шако они са великом својом
шнешом успуе напраг. Но шо њи не
поплаши, него прикуе још војске, пак
се и они мало боље преправе, и оцеш у-
даре на јуриш, и провадивши унупра,
запале варош, и онако љушиши учине од
Турака приспа јада, и Кучук-Алија је-
два умакне са својим момцима, који му
још нијесу били изгинули.

Тако Јаков, горе преко Колубаре,
подигнувши нају Ваљевску, пође управо
к Шапцу, да покаје брата барем на Мус-
аги Фочићу, кад је Мемед-ага ушекао у
Бијоград. А Мус-ага је још прије, како
је чуо, шпа се ради по Шумадији, писао
књигу Али-бегу Видаићу у Зворник, да
се раја посилила и да се одмеће, него да
им пошаље помоћ, као и они њему што су
слали прошавше године прошив Босански
бегова и Спречака. Како Али-бегу дође
ша књига, он одма скупи своје субане, и
накупи још неколике спошине други Ту-
рака по Зворнику и по паланкама Звор-
ничке наје, и прешавши у Лозницу, уз-
ме још неколике спошине Срба из Јадра,

пак ошиде у наију Ваљевску. Његове субаше и сви оспали Турци шако су сад, први пут, пошли на Србе, као у свапове. Сеидин, Руњански субаша, вељаше у Лозници на пооду: „Јесу ли шо ови Вла-
„си, што ји ја по двадесет на коња и
„под оружјем срешем ће воде ђевојку, па
„како ме угледају, а они сви посјају с
„коња, па пиштоље и ножеве заклоњају
„гуњевима? Ја ћу сам ударити на педесет.“ А Мешан Авдурамановић, марвени трговац, одговори му: „Вала, јолдаш!
„ја ћу на двадесет и пет.“ Тако се други радовау и разговарау, како ће доћера-
ти сивуља из Тамнаве и из Посавине или довијени кошлова и оспалога плијена, као прошавше јесени из Спрече; и шако по овим разговорима пођу шлоги, које нико није ни звао. Кад дођу к Ваљеву, а шо Ваљево гошово пушно: Турци побјегли са женама и с ђецом у Босну; а буна ошшла к наији Шабачкој. Онда се Турци спашу разговарати с Али-бегом: „На Влае идемо, а Влае водимо са собом! Сад ако се ће побијемо не знамо,

„или ћемо се чуваши од оније, на које и-
„демо, или од овије, с којима идемо:
„Вла је Вла; него ми ове наше све да о-
„спавимо овђе, нека чувају Ваљево.“ Па
онда реку Јадранима: „Рајо! куда ћеше
„ви да идеше с нама и да се мучише, него
„оспанише овђе, ше чувајше Ваљево, да
„не ударе ајдуци и да га не запале; а ми
„идемо к Шапцу.“ На то Јадрани сви у
глас повичу: „Не ћемо ми сами, без вас,
„чуваши Ваљева! Ми смо с вама пошли,
„с вама ћемо ићи, кудгођ ви пођеше, а
„иза вас не ћемо сами нигђе оспани. Ка-
„ко ћемо ми овђе чуваши шуђе куће, а
„ајдуци преко Цера да иду, наше да па-
„ле?“ Онда им Али-бег рече: „Е добро!
„кад не ћеше, а ви се врашише наспраг,
„па идише сваки својој кући.“ Јадрани
по једва дочекају и враше се наспраг, а
он с Турцима опиде у Шабац. У Шап-
цу саспавши се Али-бег и Мус-ага,
разумију, да су Српске чете дошле у
Свидеуву, и овђе граде шарампов и ку-
пе се; зашто пошаљу све њиове субаше и

момке и оспалу војску, да ји рашћерају или побију и цовашају.

Срби су у Свилеуви били начинили мало шарамшова од прошћа, гошова као обор, но кад опазе Турке, не ћедну, и-ли не смједну, да се зашворе у њега, него изиђу на поље и уклоне се на спрану, ше Турци уђу унушра. Како Турци уђу у шарамшов, Срби одма окруже око шарамшова, пак спрану по мало пуцаши на Турке, а међу шим чеше једнако прикупљаша. Кад Турци ноће двије-при ноћи у шарамшову, и, поједавши оно, што је који имао у бисагама, огладне и они и коњи њиови, а особишо видећи, да се Срби једнако прикупљају, и пуцајући бију по шарамшову коње и људе, онда се поплаше и одмекну, пак спрану довикваши Србе: „Еј, рајо! Бог с вама! ниша вам је, ше сше полућели? Ми није-смо дошли, да се с вама бијемо, него да вас нишамо, ниша вам је, од кога вам је криво, ше сше се подигли.“ Онда од Срба један повиче: „Ми с Бошњацима немамо ниша: ви сви, који сше из Бос-

„анског пашалука, излазише на поље,
„па идише својим пушем од куда сше и
„дошли, а Бијограчићи нека оспану ов-
„ђе, па ми с њима како разгрнемо; ми
„ћемо њима казаши, на кога смо се по-
„дигли, и они ће знаши, зашто смо се
„подигли.“ Онда Бошњаци повичу између
себе: „Зашто ми овђе да мремо од гла-
„ди и да гинемо за другога? Ови како су
„рају зулумом својим побунили, пако
„нека јој и одговор дају;“ па спремивши
се нагну на поље. А Бијограчићи помисле
у себи: „Ако ови сад измакоше, и ми
„оспадосмо сами, све ће нас ајдуци по-
„биши;“ па навале и они уз Бошњаке.
Срби пак дочекају на засједама, које су
већ били намјеспшили, па удри! и оне и
оце. И пако Бошњаци мислећи, да њи
само за шо бију, што и Бијограчићи бје-
же уза њи, а Бијограчићи бјежећи сами
за Бошњацима, разбију ји Срби све, да
није знао један за другога, него који про-
дре жив, он нагне у Босну куд му се
прече учини.

Кад овако разбијени Турци дођу у

Лозницу, како гођ што су полазећи др-
жали Србе за нишпа, тако сад сшану о
њима чудеса казиваши. Један вели: „Ва-
„да, јолдан! ја сам био на Москову и на
„Нијемцу, али овога боја и оваке војске
„нијесам виђео: свако носи подошпрен
„прошпац пред собом, па ударивши га у
„земљу иза њега пуца; е, шпа ћеш му
„чиниши?“ Други казује, како брзо пуш-
ке пуне: „Као да си, вели, пред сва-
„кога мешнуо раскриљену врећу шапе-
„ша, пак да заваша шакама и баца, тако
„чешта деша шапеша.“ Трећи казује, ка-
ко су обучени: све у бијелим гаћама и у
црвеним ћурчићима. Четврти казује и
приповиједа, како је виђео Ђурчију и
осшале арамбаше и поглавице ће деша
па бијелим ашовима и ш. д. Мешан Авду-
рамановић (онај, што је полазећи казао,
да ће ударити на 25) дође пјешаце, и
донесе глас за Сеидина (што је казао, да
ће ударити на 50), да га је некакав
ајдук још у шарампову погодио кроз
прошће баш у чело, и да није ни меш
могао рећи. Кад оваки гласови сшигну,

одма Љешничани, Лишничани и Лозничани навале на враш на нос са женама и с ђецом на Дрину; и испрашивши све у Босну, враше се само они, који су за оружје.

Оно мало џебане, што је сваки Србин имао код куће, које лова ради, које ради обране од рђави људи, било је досна, да се буна почне, али да се с Турцима бије, шребало је шражиши и набављаша џебану; зашто Јаков још у почешку буне пошаље свога синовца прошу у Земун; ше се с помоћу једног пријашеља позна са Српским шрговцем Шефаном Живковићем, који је из Бијограда био ушекао од зулума даијскога, и живио у Земуну; и нађу онђе у Мемед-аге Коњалије шлогу гошову џебану, коју је он био шреправио да се бије с даијама, па је сад поклони Србима, само да они изваде допушшење и да је носе. Живковић се драговољно прими шога посла; а проша му обрече, да ће Срби плашиши све шрошкове. И Живковић одма спаше око шога радиши, а проши

за сад даде пријашељ онако неколико ока баруша и олова, и препоручи му царскога бимбашу Дели-Амеша, који је од данја рањен ушекао у Земун, ше га проша узме на вјеру и одведе у Србију. Овај је Дели-Амеш био пада Србима од велике помоћи, једно што је народ слободно, да бију Турке, а друго, што је околним Турцима писао, да је он царски бимбаша, и да је дошао, да цареву земљу очисти од данја, него и они да помогну, као што су многи и помагали, које шаљући по мало џебане, које не помажући данјама.

Јаков, подигнувши нају Шабачку, удари на Шабац, и, побивши се с Турцима, запали варош и Турке саћера у град. Мачвани пак подигну се и ударе на Љешницу, но прије него што ће ударити поизопијају се, па ударе слијепо уграво у варош, а Љешничани, који су и онако на гласу пушкари, а сад испрашивши жене и ђецу само војници оспали и ушврдили се, дочекају ји, и многе побивши узбију наспраг. И шако за сад

осшану Турци у Љешници, а даље се учини међа Цером до најје Зворничке. Видећи Јаков, да му се Турци не даду близу граду прикучиши, а издалека не могући им ништа из пушака учиниши, он спане по Сријему својим и свога брата познаницима и пријатељима наручиваши, не би ли му како добавили који шоп, макар пошто било: и шако он први добави у Србији шоп (који је, испина, био преплаћен, као и све осшале шакове спвари, које су се кријући морале продавати и куповати; али је послије породио неколико спошина шопова), и спане од збиље биши Шабац (или, као што се обично говорило, зулум, ш. ј. Бега и Мус - агу, а не царев град).

Још из почешка, како се почне буна у Србији, многи Турци изокола, које проферане спанје, које осшали непријатељи даијски, спану се радоваши и буну пошпаљиваши, поручујући Србима, да раде, што су почели, да се не боје ништа, и обричући, да ће им они на шо извадиши ферман од цара, и шаљући им,

ши; а видећи одеш по логорима људе у шеширима и у оспалим Њемачким аљинама, и да се којешта ноћу преноси из Њемачке; многи су мислили и говорили, да су по Нијемци подигли, и да ће скоро они ударити на Турке, јер веле, да је шако и прије било пред раш. А поглавари су Српски казивали и разглашивали по оба двоје, ће је које било попребније.

У то вријеме заспане се у Босни некакав Ножин-ага или Мула Ножина, родом из Босне из села Маоче, који је био опишао у Бијоград, и доље се побашо и поспао господар, пак пред ову буну изишао у Босну у род. Чувши сад, иша се ради око Бијограда (ће му је била кућа и жена), он дође са својим момцима у Зворник, и које онђе, које по Јањи и по Бијељини, и по оспалим онуда Турским паланкама и селима, накупи до 1500 Турака, и прешавши с њима Дрину на Јањској скели, дође у Љеншицу, не би ли оданде како продрѣо у Бијоград својој кући, или барем да забуни Србе, не би ли ји Бијограци и Шап-

чани прије надвладали. Из Љешнице разбере он, да до Шапца нема никакве веће Српске војске, осим неколике спошине ајдука, који чувају спраже око Цера, и којије се највећа чеша налази у намаспиру Чокешини. Тако он, не смијући се упустиши кроз Кишог к Шапцу, а оспавши ајдуке за леђима, намисли најприје ударити на Чокешину. Над овим је свима ајдуцима око Цера био главни управитељ Борђије Ђурчија, који се родио у Сријему у селу Босушу, но у ђешиспву прешао у Србију, и изнајприје био у Крушву мајшор (Ђурчија), а пошом ајдук и на свему ономе крају најславнији арамбана свога времена. Како Ђурчија чује, да Турци прелазе Дрину, он одма пише Јакову, да иде што брже с војском у помоћ. Ова књига Јакову дође баш у оно вријеме, кад је Турцима у Шапцу већ била досадила глад и оспале невоље муасере, и почели се разговарати о предаји. Сад се он нађе у највећој смешњи: војске много није имао, да одвоји што и да пошаље пред ове Турке, а

оно, што је било око града, бојло се омалиши, да не би Турци из града познали и од предаје наспраг ударили; ако ли ови Турци продру к Шапцу, зло још горе! Најпослије смисли, да проша, његов синовац оспаце код Шапца на његову мјесту, и разговор о предаји с Турцима да поведе, и да гледа што брже да сврши; а он с неколико момака опиде пред ове Турке, не би ли ји како, или разбио, или барем обуспавио, док се Шапчани проши предаду.

Кад Јаков тако без војске дође у Чокешину, Турчија га запиша: „Камо ши војска?“ А кад му он каже, да више војске не ће доћи, и да није ни поспребно, онда Турчија спаве казиваши, како је он спајно био у Љешници, и како Турака има много, и како су наумили, да запале Чокешину и ш. д. „Него, веди, ако сад више војске не може доћи, а ми да се уклонимо, да не гинемо лудо без неопле, па ако Турци запале намаспир, народ ће га опеш начиниши, као што је и до сад градио; али ми кад изгинемо о-

„ко није зидина, нас не може нико по-
врашиши ни поградити. А Турци се не
„стију далеко одмакнути од Дрине, него
„ће се опет врашиши у Љешницу на ко-
„нак, у шом ћемо и ми прикушиши још
„војске, пак ћемо онда гледати, да ји
„ће дочекамо и разбијемо.“ Јаков није
могао Ђурчију послушати, ниши му је
управо смијо казати, зашто га не може
послушати; а друге арамбане, које су
онђе биле, може бити из зависити, што
је Ђурчија из друге земље, пак шако први
код Јакова и њима заповиједа, спану Ја-
кову шајно говориши, да се Ђурчија
пошлано од Турака, или да је Турска
увода, па говори оно, што је за Турке
боље. И шако подговоре Јакова, ше
Ђурчију јавно осрамоти и искара, гово-
рећи му, да се пошлано од Турака, и
да с Турцима бој бити није бабе прљи-
ши по траку, и ако се боји, да се у њему
љуцко сјеме не запре, а он нека бје-
жи: „Ја ћу вели, у име Бога, и без ше-
„бе Турке дочекаши и разбиши.“ Ђурчија
се на то спрашно расрди, и рече: „Кад

„можеште и без мене, што је још боље; да вам
„да Бог срећу!“ Пак, замешнувши пушку
на раме, викне: „Јунаци! ко је мој, за
„мног!“ Па окрене уз Цер, а за њим све
његово друштво. Србаља шу ни с њиме
свега није било приспа људи, а сад, опи-
шавши за њим једна добра чешвршина,
не оспане ји много више од двјеста. Кад
у шом ударе бубњи и шаламбаси од Љеш-
нице, Јаков спане говориши, да не из-
лазе пред Турке, него око намаспира да
пограде бусије, и да испроваљују пуш-
карнице, па онђе да ји чекају; но Н е д и-
ћи (два браша, шакођер ајдуци, из наије
Ваљевске из села Осјечне), који су сад о-
спали мјесто Ђурчије, и тако се били
изопијали, да већ гошово нијесу виђели
један другога, повичу: „Ми нијесмо же-
„не, да тремо овђе узашвору и да цркву
„крвљу поганимо, него идемо на мејдан,
„да сретемо Турке јуначки.“ Па изиђу
више намаспира, ше онако пијани срепу
Турке (на Лазареву субошу, уочи цви-
јени). Турци видећи, да Срба нема мно-
го, опкоде ји и навале на њи, а они ува-

пивши бусије, спану се бранили. И тако су се били до мрака. Пред ноћ Турцима придође помоћ из Јање и из Бијелине, а Срба и од оно мало већ гошово пола изгинуло и изранило се (обадва се Недића била ранила у ноге, пак сједећи онако рањени бранили се, као и многи други), а још на већу несрећу несчане им чебане, а у њекоји су пушке биле од многога пуцања позагоријевале, да већ шанеша нијесу могла ни силазити у њи. Опазивши то Турци, повичу: „Јуриш за „вјеру Муамедову, да побијемо ове ајдуке, пак ће онда сва земља бити мирна.“ Па учине јуриш. И тако послјје спрашнога боја ножевима и празним пушкама, и послјје рвања и чупања за врашове надвладају Турци, и Срби изгину гошово сви, само ји неколико мрак сакрије међу вршвацама. А Јаков још у почешку побјегне на коњу, и којегђе по оближњим селима накупивши мало војске, пође опеш к овима у помоћ, но дође већ доцкан. И тако Чокешина у шај ма осчане незапаљена, јер прем да Турци одрже међ-

дан, али и изгубе више од илјаде људи, и оспали Бошњаци сви се враше у Љешницу, и оданде сваки својој кући; а Ноџи-ага са неко 50 људи пређе у Јадар на конак, пак сјушрадан, бојећи се и спидећи ићи у Зворник или у Јању, окрене уз Јадар к Сребрници. Но Сребрнички паша, који је са Србима био у пријашељству, пошаље своје момке, те га дочекају негђе око Сокола, и шако га разбију, да се на велики пешак враши кроз Лозницу само са пеш људи и преко Сморана опиде опеш у Босну.

Испина да у овом боју на Чокешини Срби изгубе језгру своји војника на ономе крају; али се Турци ови узбију и разбију, и Шабац се по том преда. Бего и Мус-ага са својима пређу у Њемачку и опиду у Босну, а оспали Турци у Шапцу предаду се Јакову, и он, ушавши у град, посијече неколика од они зулумћара, које му спари Шапчани оладу, а оспалима, пошпо га добро дарују, поспави у граду новог спарјенину (једног Турчина од спари Шапчана). У том

дође Јакову књига од Црнога Борђија, да поведе нешто војске и да повуче шов, да иду на Пожаревац. И шако он, поспавивши по скелама и по наији Шабачкој нове Српске спарјешине и поглавице, ошиде на Врачар, ђе су се и оспале чеше већ одавно биле скупиле у логоре и поградиле шанчеве око Бијограда.

Видећи сад Нијемци, да што није шала, него да се чиншав раш ошворио на граници, дође Варадински генерал Цекеј у Земун, и поручи, да дођу спарјешине и Турске и Српске на саспанак, не би ли ји како помирио, или барем да види управо, што им је. И шако негђе око Бурђева дне дође у Земун 30 - 40 Турака (али даија не дође ни један) и Српске гошове све поглавице. Српски је први и посљедњи уговор о миру био, да им се даије предаду у руке. На шаково њново искање није више разговора о миру ни биши могло; а даије у шом изиђу на Врачар, и ударе на Србе. И шако се договор прекине, и ошиду сваки на своју спрану.

Срби по шом ушврде шанчеве и спраже око Бијограда, па Борђије узме неколико спарјешина с војском, и опиде преко Мораве, ше опколе Пожаревац. Пожаревчани се изнајприје спану браниши, али кад виде, да Срби из шопова обарају и пале куће, они се пеши дан предаду на вјеру, и по уговору даду Србима 50 кеса и неколико ашова и сребрни ножева и оспали шаки спвари, а Срби њи испраше на лађама низ Дунаво. С Пожаревца Срби ударе на Смедерево. И Смедеревце поплаши шоп, ше учине одма са Србима мир, по коме им и они даду кешно новаца и оспали дарова, и проћерају између себе зликовце, и обећају се, да ће они у напредак сједиши с миром од Срба, и да се у наију нишпа не ће мијешати ниши излазиши.

Кад први гласови од Бијоградскога паше дођу у Цариград, да је раја усшала на даије, онда се саспану Асан-бег, као бивши шефшерћаја у Србији, и Вели-ефендија, бивши ћаја-бег Аци-Мусшајпашин, и Ибраим-ага Виданџ,

који је из Зворника рањен онамо ушекао, и Шаровлашки кнез Јован Рашковић, који се онђе десио својим послом, те сва четири заједно у име свију Српски спаија начине књигу на Асан-бега и на Вели-ефендију, како су даије послије свију зулума почеле рају да сијеку, и раја успала на оружје; него да они моле цара, да би сад у овој прилици дао раји руку помоћи, да се његова земља и раја избави од ови зулумџара, и да они добију своје спаилуке. Па ову књигу баце у двор великога везира, и уреде, те се нађе, и изнесе, ђе спреба. Кад велики везир види, шта се пише, он одма дозове султан-џају, Мемиш-ефендију, бившега негда бина-јемина (Zaiauffseher) Бијоградскога, код кога је онда Асан-бег онђе сједио, те му заповједи, да доведе Асан-бега и Вели-ефендију, говорећи, да њима шаки људи спребају. Кад Асан-бег и Вели-ефендија изиђу пред великога везира, они ове спвари још боље прошолкују, и препоруче кнеза Јована Рашковића, као човека од

оне земље и народа, који им у том послу може од пошребе биши. По том Турски двор одма пошаље Вели-ефендију с ферманом на Босанскога везира, Бећир-пашу, да иде Србима у помоћ, и да гледа, да се даије надвладају и да што не буде Аги-асан-паша; а Асан-бега с другим ферманом пошаље на Ниш, да дигне све спаије, које у Србији спаилуке имају, пак да иду под команду Бећир-пашину; а кнеза Јована Рашковића учине базерџамбашом Бијоградским, и пошаљу га с прећим ферманом преко Каравлашке у Њемачку, да набавља Србима рату и оспало, што им буде од пошребе (као што је Ага-Асан-паша био писао да им преба). Ешто шако Асан-бег и Вели-ефендија изваде Србима ферман, да се бију даије; али они у Цариграду нијесу управо казали, како је у Србији, него су казали, да су Турци поглавари над овим Српским чешама. И да се они у том не би увашили у лажи, Асан-бег одма из Цариграда пише у Србију Балоти, бившему делибаша Аци-Му-

спајнашину, и бимбаши Дели-Амешу, и другим ђекојим Турцима, да и они приспану са Србима, а Јанку Кашићу и Васу Чаранићу и другим Српским поглавицама, да и ове Турке приме у друштво своје. Да су Турци и Срби од прије једнака права имали, многи би Турци тада са Србима приспали; но будући да су Турци, и самим именом, били господари, а Срби само слуге, зашто Срби, почевши сад сами биши господари, никако нијесу били ради, да се Турци (макар били каки даијнски непријатељи) међу њима умложавају.

Бећир - паша, примивши царски ферман, скупи Босанске спаије и подигне још којекаки Турака, те саслани око 2000 — 3000 војске, пак дође у Зворник, а оданде опреми своје људе к Србима на Врачар, и пошаље им поздрав, да он по заповијести царској иде њима у помоћ, да им помогне проћераши даије, и зулум да укине и земљу да умири. Србима овај поздрав не буде са свим по во-

љи, али опет, не могући иша друго чиниши, одма наредје Беџир-паши конаке, и одредје Милована Грбовића (сина кнеза Николе) и још неколико кнезова из најје Бијоградске, те пошаљу на Дрину предањ; и шако он, у почетку мјесеца Јунија прешавши Дрину на Смордану, преко Лознице и попаљена Шапца ошиде полако к Бијограду.

У то вријеме свади се Турчија и с Јаковом и с Борџијем, па ошиде с Врачара, те побуни Јадар и Раџевину, и Турке прећера са свим преко Дрине. А то се све догоди овако: послје боја на Чокешини он се опет помири с Јаковом, и, пошто се преда Шабац, ошиде уз њега на Врачар и оданде на Пожаревац. Кад се Пожаревац преда, спарјешине све оне спвари, као и новце, што узму од Турака, подијеле између себе; и шако се међу ошталим даду Јакову и три ножа: један да узме себи, а друга два да да својим чешобашама, за које мисли, да су ји заслужили. Турчија, који је у самом почетку буње

спом, а он ни пеш ни девеш, него зашала из пиштоља, ше нега по средини, во срећом не убије га на мјесто, него га врло рани. Кад то чује Турчија, врло ту буде жао и расрди се и на Борџија, пак се послје неколика дана са својим момцима (који су њега звали Туршом, а оспали људи њи Туршиновцима) дигне с Врачара, и опиде уза Саву и Шацу. И шамак онај дан, кад ће Беџирпаша доћи у Шабац одозго, он дође одоздо, и у Српској вароши (или на варош-ишту) пободе на сокаку барјак у земљу и падне на конак. Кад Беџирпаша удари оним испим сокаком, и Турци виде свиден барјак ће се вије, и дознаду, да је Турчији, онда се ћекоји шарци уваше за браду, говорећи: „Вала и била! „(Бога ми и Господа!) ево бијела брада, „а барјака ајдучкога не виђесмо до данас!“

По том Беџирпаша опиде низа Саву, а Турчија зађе по Мачви, ше позбацује и рашћера све Јаковљеве људе, и поспави своје мјесто њи; а на Мишро-

вачкој скели посшави свога брата Јована; па онда подигне све своје момке, ше пређе преко Цера у Јадар, и шрећи дан по Пешрову дне запади у вече Али-бегове дворе у Шурицама и побије све Турке, који се онђе заспану, па сјупрадан одреди арамбашу Сима Сарића из Цикоша, и неколико своји момака с Пешром барјакшаром, да иду с лијевом страном Јадра на Лозницу, а с десном страном Јадра послаће шарог ајдука Теодора Бонновића, из Горњег Добрића на Љешницу, а он с осшалим својим момцима ошиде у Рађевину на Крушањ. Симо Сарић, подигнувши одређене под његову руку Јадране, дође у Тршић на конак; па оданде сјупрадан пошљу Лозничанима књигу и у њој оваки поздрав: „Лозничкоме кадији, и свему цемашу (општини) од раје Јадранске поздравље. И ми смо усшали на зулум, „шо јесш: на чишлуксаибије и на субаше, „и на осшале зулумћаре, који цара и његова суда не слушају; а сви осшали Турци, који су до сад међу нама мирно и

„пошпено живили, нека се не боје ни-
„шпа, већ нека сједе сваки на својој ку-
„ћи, и гледају сваки свој посао. Који пак
„не ће с нама приспати на ово, они да-
„нас нека изиђу иза вароши пред нас, да
„не палимо кућа и правим људма.“ Кад
књигоноша дође с овом књигом у Лоз-
ницу, а по Лозница пуспа, ниши у њој
има кадије ни муселима, него сви, како
су чули, шпа је било у Шурицама, по-
бјегли преко Дрине, док није Ђурчија у-
дарио Гучевом и зашворио им пуш. По-
што се књигоноша враши и донесе шај
глас, Сарић се подигне с Јадранима, и
у пуспу Лозницу уђе без пушке, и, поа-
равши је, осшаве у њој Троношкога и-
гумна Мелешину, као мјесто кадије,
и арамбану Мишра Туфекчију с не-
колико ајдука мјесто муселима; а осша-
ла војска сва ошиде на Спрдан, и изнај-
прије се улогори на дну Ковиљаче по јед-
ном бријегу, же је уз Њемачку крајину
била Њемачка спражара, а по шом сиђе
у раван, и спшане копани мешеризе поред
Дрине, же би се Турци могли извеспи.

Тако Боиновић с десном страном Јадра удари на Љешницу, и, прећеравши Љешничане преко Дрине, улогори се у шуми Ранишовачи, на ушоку Јадра у Дрину. А Крупњани ушеку, као и Лозничани, и Бурчија, подигнувши сву Рађевину, поспаши поглаваре и чешобаше, и нареди, да се чува од Турака; па онда удари низ Дрину, и дошавши у Лозницу, саспаши један целен Турски говеда, ше оћера на Мишровицу и прода у Њемачку, и за оне новце купи баруша и олова, ше донесе у Јадар и подијели војсци. У шом се чује, да Бего и Мус-ага купе војску с Али-бегом у Зворнику, зашто Бирчија ову Јадранску војску измакне од Дрине под Ковиљачу (под сами град више Спрдљиве बारे), одакле се боље може виђети к Дрини; и, полазећи с џебаном у Рађевину, изда заповијесш: ако Турци ударе на оном крају, и не могу се узбиши, него пређу преко Дрине, онда наши да запале Лозницу, па да се уклоне у планину.

Јадрана је било први дан, кад су дошли у Лозницу око 5 — 600, али по шом

сваки дап бивало ји је мање: један за-
плијенио кошао или друго шпо, па од-
нијо кући; неки увашио Турску краву
или кобилу, па је одвео дома; неки ку-
шио шпо од плијена, па опишао да про-
даје; некоме се досадило сједећи беспо-
слену, па опишао кући, да жње жишо и
да гледа оспалу љешину: шако на по-
сљешку свега, с ајдуцима, није било
под Ковиљачом у логору више од двјеста
људи. А логор је шај био код некаки Тур-
ски чардака, испод који су од обијани
кукуруза лежали силни окомци; зашо се
заповједи, да сваки војник у вече наложи
по шри вапре од они окомака, да би
Турци, видећи из преко Дрине шолке
вапре, рекли, да има много војске.

Испина да је Боиновић војску боље
држао у зашпу (јер је он још уз Њемачки
раш био арамбаша): његови војници ни-
јесу смјели ићи, куд је који ћео, ни ра-
диши, шша је коме било драго; него им
је одма почео издавати заповијести, и
преспушнике шибати и сјећи или из ш-
шпоља гађати (гошово као и Црни Бор-

ћије), а особито за уводе Турске био је издао спрашне заповијесни, и ће је кога нашао и увашио, одма га је сјекао и вјешао; али при свему шоме Турци опешне смједну (може биши од Бурчијна гласа и од његови ајдука) удариши на Спрдан, него ударе једну ноћ на Боиновића, и, послије жешпока боја, освоје Ранишовачу, и Боиновић ушече у Видојевицу. Кад у јушпру ови испод Ковиљаче угледају, ће излијећу димови доље око Јадра, нијесу знали, шша је: једни веле, да је од некуд дошао Мијаило Недић, пак пали Љешницу, шпо су му браћа код ње изгинула; а други веле, да Боиновић пали куће некаким људма, који су нешто скривили па ушекли: док дошрчи човек с књигом од Боиновића, и донесе глас, да су Турци прешли. Како глас пукне по логору, да су Турци прешли, и да пале села и робе и арају уз Јадар, одма уће буна у људе; неки вели: „Бе је сад моја жена?“ Неки вели: „Бе су моја ћеца?“ Неки вели: „Бе је моја маши, или сеспра?“ Крчмари одма спану шовариши своје

мјешине с пићем, а сваки спане своју шорбу пршипи на леђа. Онда Пешар барјакшар пошаље неколика момка на коњма у Лозницу, да се пали што брже, док нијесу Турци одоздо приспјели: а оспалу војску подигне уз Ковиљачу, и испод Гучева пође к Тршићу; но људи како се докопају шуме, окрене сваки својим пушем, а уз барјаке остану само они, који нијесу пречега пуша имали својој кући; шако преко Пасковца не дође у Тршић више од сто људи. У Тршићу пак нађу Мијаила Недића, који се десно негђе на међи Ваљевској, па чувши, да су Турци прешли, пошао у помоћ са једно сто људи из Ваљевске наије, и које што је он идући преко Јадра још прикупио, које што сад дође, и још се које од куд прикупи, саспане се оцеш око шриспа војника, па се договоре, да иду оно вече да ударе на Турке у Лозници, док се још нијесу намјештили и ушврдили. И шако оно мало војске подијеле на пјешаке и коњике, па пјешаке одведе Јован Тимошић, Буришиновац из Вош-

њака, преко Башчалука, да ударе озго од планине, а коњици опиду преко Клубаца, да ударе оздо уз поље, па у вароши да се саспану. Како се коњици Српски покажу у пољу, Турака изиђе преда њи по десет на једнога, па ји једни спану замањливаши, а други спану издалека залазиши, да ји опшеку. Кад шо виде Српски коњици, а они побјегну наспраг. Пјешаци пак ударе низ ришћанску варош, и видећи Турке ће пале Турске куће, помисле, да су шо Српски коњици, па уђу усред Турака, ше ји Турци опкоде и побију више од осамдесет; а да им ноћ није помогла, ни један не би главе изнијо.

У Тршићу се било скупило бјежани, које оданде, које из доњи села неколико спопина душа, па је по брду око мрамора чекала, шпа ће ша војска Српска учиниши у Лозници. Како коњици спигну опеш у Тршић, Недић зађе кроз шу бјежан, пак викне неколика пуша: „Чујте, вилаеше! Турци опшаше за сад у „Лозници, и сјупра ће заћи овуда, да

„пале и робе; прођише се споке, него „бјежише с робљем преко Цера.“ Па онда окрене пушем, а бјежан, оставивши споку, што је ко био поћерао, нагрне за њим. И шу ноћ пређу Јадар, и до ручанице изиђу на Цер; па онђе одморивши се опиду жене и дјеца преко Цера, а људи се опеш спану купивши у чеше. Турци пак са зором изиђу из Лознице, и спану уз Јадар палиши и араши, и сјећи и робиши ће кога уваше; а у вече се враше с плијеном опеш у Лозницу на конак; и шако сваки дан спану чиниши.

Како Бурчија чује, да су Турци прешли Дрину, и Србе разбили и рашћерали, он одма дође из Раћевине у Јадар, и на Симињу брду спане опеш Јадране и своје момке скупљаши у гомилу. У том, пошто се разгласи, да су Турци прешли и да пале Јадар, заповједе Јаков и Борђије, да иде војска из оближњи наија Јадранима у помоћ, и да гледају како, да се Турци узбију. И шако дође Милован Грбовић с неколико спошина људи из Ваљевске наије, и поп Лука Лаза-

ревић (браш покојнога кнеза Ранка из Свилеуве) с неколико спопина из Шабачке; и које Јадрана и Рађеваца, које Турчијни којекаки ајдука и момака, сашане се свега око шри иљаде људи. Та се војска купила на Симинову брду гошово неђељу дана; а Турци су сваки дан излазили, те палили и арали уз Јадар, ниши је ко излазио да им смеша, осим Турчија са својим момцима ишо им је ђешпо на распркане чеше ударао, као ишо је један дан узалуд бранио и цркву Јеребичку да не запале. А кад се ова сва војска прикупи, и већ се шану договараши, како ће ударити на Турке, онда у један пуш (на Преображеније у јушру) дођу гласови иза леђа, да су Турци у јучерањдан преко Мачве опили у Шабац! Како ши гласови спигну, војска се одма крене са Симинова брда и пође низ Поцерину пред Турке, да ји у Кишогу дочека, кад се враше наспраг; но кад дође у Мешлић, онђе је срећу други гласови, да су Турци у Шапцу само кове одморили, и у шом поарали и попалили

*

оно Српски колиба, што је изнова било пограђено, и посјекли, кога су онако изненада зашекли, пак се врапили наспраг и опишли преко Дрине. Опале војска Српска окрене к Дрини, и дође у Чокешину на конак. Ту добјежи у вече и Бурчији браш Јован с Мишровачке скеле, и каже, да је чуо, да се Јаковљеви људи спремају, да га убију; но Бурчија га испсује, говорећи му, да није вриједан браш његов зваши се, и каже му, да се за живоша његова никога не боји: ни Јакова, ни Турака, ни Нијемаца; а послје његове смрти нека гледа како зна; и шако га ослободи и опреми опеш на скеду. То вече поручи Бурчија Мачванским кнезовима и кметовима, да сјупра изиђу предања у Љешницу или на Јадар, да ји пиша, ко проведе Турке кроз Мачву и шамо и амо. Сјупрадан војска Српска удари преко Љешнице (или управо рећи, преко Љешничинца), и дошавши надотак Јадра, успави се онђе, да се одморн. Ту спигну и Мачвани, за које је Бурчија поручио; но најзнапнији људи

(које је он баш и звао) нијесу смјели да дођу, него послади којекаке сиромашке и непознате шарчиће; зашто се Ђурчија расрди, и спаше викаши и цоваши, и пријешши, да ће ји исјећи и да ће им куће попалиши. Онда поп Лука спаше браниши и одговараши Мачване, и шако се њи двојица сваде, ше се Лука са својом војском враши наспраг, а Ђурчија, заповиђевши Мачванима, да на враш на нос вуку за њим брашно у Лозницу, ошиде с Грбовићем и с оспалом војском у Турску Лишницу на конак; онђе ону ноћ попале све, што је могло изгорешти (најпослије и чардаке с кукурузима), па сјушрадан ошиду у Лозницу. У Лозници шако испо попале све, што још није било изгорело, па више не ћедну ићи к Дрини, него се измакну у Клупце, и у догоре војску (без шанца и без и каке шврће) по једном брду. Други дан навале Мачвани с брашном. Но војске спаше сваки дан мање биваши: Јадрани ошиду да граде колибе и да се преправљају за зимовање, а оспали се кад који спашу из-

мицаши. Тако послије 3 — 4 дана од све војске не остане 300 људи у скупу. У један дан пак шрчећи неко од Лознице на коњу избаца пушку, па повиче: „Епо „Турака!“ Бурчија с ајдуцима спане се спремаши да се бије, а оспали људи, видећи, да шу није мјеспа за бој с Турцима, прсну куд који, сам Грбовић оспане с неколика момка; а кад се мало послије види, да нема Турака, онда и Грбовић оспиде у Тршић на конак, а онђе заноћи сам Бурчија са својим ајдуцима, па се сјупра у јушру пресели и он у Тршић.

Још како је Бурчија изишао у наију Шабачку и Јаковљеве људе рашћерао, а шјеспо њи своје помешао, Јаков му је одма почео о глави радиши; зашто сад разгласи, да је Бурчија издао Јадар и Мачву Турцима за новце, и да је он сам Турке навео, ше толику шпешу почише; а уз то су још и Буршиновци ћекоји опимали од људи којешпа (као шпо се онда по свој земљи, ће мање, ће више, догађало), а многи су шо чинили на Буршино име, који Бурше нигда нијесу

ни виђели. Еле Јаков за све ово на Врачару код Црнога Борђија и код остали поглавица опшужи Ђурчију, као издајника и ајдука и зулумћара, и добије допуштење, да иде с војском, да га убије, и онај крај да умири и уреди. И да би полакше могао учиниши, и као да би свагда имао изговор, да га није он сам убио, него у договору са свима, подигне нешто војске и из Бијоградске наије. С овом војском изишавши он у наију Шабачку, није дирао ништа у Ђурчијна браћа, ни у остале Ђуршиновце, који су се по селима налазили, него прође с миром до у Ново село, па онђе улогоривши војску, пише Ђурчији у Јадар, да му дође на саспанак, да се договоре, како ће у напредак онај крај чувати од Турака. Ђурчија примивши шу књигу, ниши се ништа бојећи ни сумњајући, осшави све своје момке у Јадру, а он само с пројицом (са Симом из Церовца, и с Пешром и Николом, два рођена браћа, из Бадање) дође у Ново село. Прем да је Јаков имао чшаву војску, а Ђурчија само шри

момка, али је опет био у великој бризи, како ће га погубити, јер се бојао, да не опази, и да се опет не појдучи, пак послје не би од њега ниђе имао мира ни дању ни ноћу; а како се гођ бојао њега, шако се бојао и његова момка, Сима Церовца; зашто ји, кад дођу, прими врло лијепо, а одреди своје момке, да гледају како из пријеваре обојицу у једно вријеме да убију. Кад Турчија послје ручка легне под чадором да спава, Јаковљевци сједну са Симом на некакој клади, пак навале ше га опоје, па се онда учине, као да оће с њим да пазаре шишоље; а кад он једнима да шишоље да гледају, други га с леђа превале преко кладе, и закољу као јагње. Опазивши шо један од оне двојице браће из Бадање, опрчи Турчији под чадор, пак повиче: „Арам-баша, од Бога нашао! убише Ваљевци „Сима!“ Онда Турчија скочи, пак повиче: „Камо мој коњ?“ А кад види, да се већ ни до коња доћи не може, онда спопадне пушку по средини, па побјегне преко логора, а Јаковљевци повичу: „Ај, море!

„удрише ајдука,“ и са свију снрана сша-
ну пушке пуцаши на њега, и одма га о-
зко у бјежању удари седамнаест пушака;
а кад види, да више не може бјежати,
онда пошегне пиштољ, ше из једне коли-
бе рашћера људе, пак сам у њој сједне, и
пошто избаци неколике пушке на људе,
који су на њега једнако изокола пуцали,
надвладају га ране, и падне на земљу, а
људи са снране пришрче, ше га примла-
ше пушкама кијачки, и још онако са жи-
ва свуку и разграбе аљине и оружје. Та-
ко му погину шу и она обадва момка из
Бадање. Како Ђурчије неспане на овоме
свијешу, Јаков одма пошаље своје људе,
ше му убију и браћа на Мишровачкој
скели: а друге разашље по свој Шабачкој
наији, ше побију више од 30 Ђуршинова-
ца, а оспали се разбјегну и посакривају.
Јаков по шом намјесши оцеш своје људе
по наији Шабачкој, као што су и прије
били, и наплашивши добро своју попуш-
нину, како од Мачвана, што су Турке
пропустили, шако и од Шабачки Тура-

ка, што су ји примали, враши се с војском к Бијограду.

Бећир - паша, дошавши к Бијограду, усшави се код Бијели вода; но пошшо онђе посједи неколико дана, и види, да Срби, прем да су му давали, шша му је гођ шребало, већ ни мало не личе на рају цареву, намисли, да иде у Бијоград, из кога су данје већ биле ишћераце ево овако: Знајући Срби, да Гушанац с крцалијама, својим само за новце служи и брани данје, почели су му били још одавно шајно обрицаши новце и Бијоградски пашалук, да им изда данје, и он је на то приспао, и неколико је пуша слао своје људе ноћу, ше су се о шом разговарали и договарали са Србима; но будући да је у данја било више војске, него у њега, зашто није могао шо одма учиниши, него је чекао згоду. Тако кад се Бећир - паша с војском прикучи к Бијограду, он научи своја неколика момка, ше се начине као да су данјске уводе, и ошиду шајно ше кажу данјама, да је он уговорио са Србима и с Бећир - пашом и

с многим другим Турцима из Бијограда, како се Бећир - паша прикучи к Бијограду, да он са својим крцалијама учини јуриш у варош и да побије даије, и Бећир - пашу, као царева везира да пушти у град. Даије то одма вјерују, јер су се и сами тога бојали, и, не знајући шта друго чиниши, шаман кад Бећир - паша дође на Бијеле воде, њи чешворица покупе своје благо, пак с неколико момака сједну у чешокаик и побјегну низ Дунаво у Адакале, а жене и ћецу осшаве у Бијограду. Како се они навезу на Дунаво, Гушанац одма са својим крцалијама уђе у варош, и поаравши и оплијенивши не само њиове куће и конаке, него и други ћекоји богашији и мирни Турака, а зликовце и бећаре и бескућанике прикупивши к себи, начини се он сам, мјесто њи чешворице, даија Бијоградски.

Бећир - паша дакле, једно поплашен од Срба, а друго обрадован, што су даије побјегле из Бијограда, крене се од Бијели вода, и преко Врачара кроз Српску војску, која је с обје стране пуша

била у врше намјештена и пуцала му из пушака на весеље, опиде у Бијоград. А како даија несшане у Бијограду, већ и бој пресшане по Врачару, и Срби сшану долазити у Бијоград, и доносиши шаин, како Бећир - паша и Аги - Асан - паша, шако и Гушанцу. Кад Бећир - паша каже кнезовима и оспалим поглавицама Српским, да је већ мир: даије су проћеране, а раја сад нека оспави оружје, пак нека иду сваки својој кући, и нека на миру ору и копају, као што су и од прије радили; онда му Срби одговоре, да мира нема, докле су гођ даије у живошу, јер ће оне, макар ће биле, ошеш покупити војску и доћи, ше њи узнемириваши; него он, ако је рад правоме миру, нека гледа, макар на који начин, да даије, живе, или главе њиове, дођу Србима у руке, да се јамачно увјере, да њи више нема на овоме свијешу. Кад што чује Бећир - паша, он одма напише буруншију Ибраиму, управишељу Алакалскоме, да је царска воља и заповијеш, да он даије, као царске прошинике, живе или мршве,

преда Србима; по шом заповједи Реџе-пу, синовцу Ибраимову, који се шада у Бијограду десио, ше и он уз шу буруншију напише књигу сприцу своје, и препоручи му, да гледа, шо одма да учини; па онда шу буруншију с књигом Реџеповом преда Србима, и каже им, да је по њиовом човеку с неколико момака пошаљу у Адакале, ше ће им се даије предаши. Примивши Срби шу буруншију, одма одреде Миленка Сшојковића, бимбашу наије Пожаревачке, са 40 момака, и пошаљу га с њом у Адакале. Кад Миленко дође према Ршави, он своје момке сакрије у шуми, а сам опиде у Адакале, ше преда Ибраиму везиреву буруншију и Реџепову књигу. Кад Ибраим види, цша му се пише, он каже Миленку, да дође с момцима довече, кад се смркне, ше ће му он показати кућу, ће даије сједе, па он послије нека ради с њима, како му драго. Тако се Миленко враши к својим момцима, па ји у вече доведе у Адакале, а Ибраим му покаже прешом једну кућу, у којој су гореле свијеће у собама, гово-

рећи: „Епо шу су даије.“ Онда Миленко с момцима опколи кућу, и убије ји свучешворицу, и главе им одсијече и донесе у Бијоград. И шако се шобоже учини мир; и да би се лакше заборавило све, што је било, двор Турски пошаље у Бијоград другога везира (Сулеман-пашу), а Агу Асан-пашу премјесни на други пашалук.

Кад се већ са Србима као сврши посао, и Бећир-паша и Ага Асан-паша спану се спремати, да одлазе сваки на своју спрану, онда Гушанац зашпа Сулеман-пашу, ко ће њему плашши, што је оно љешо војевао са својим крцалијама, јер вели да од даија није примио ни паре; а Сулеман-паша му одговори, да нише од Бећир-паше, нека му он плаши, јер је њега цар одредио и послао да Србију умиру, и његова ће сад зашпа биши чеш и слава. Онда Гушанац навали од Бећир-паше искаши плашу, а кад овај немадне чим да му плаши, он у доњему граду посшави око њега своје крцалије, и каже му, да оданде жив не ће из-

ићи, док му не плаши; а азнадар Бећир-пашин, кога су шакођер чували, некако се излаже у Земун, као да спражи новаца у зајам, па оданде преко Сријема ушече у Босну. Кад се Бећир-паша види у шакој невољи, он спаше Србе молиши и заклинаши, да га опкупе и избаве од Гушанца, и Срби се погоде с Гушанцем, но ни они нијесу имали свију новаца да му одма даду, него му пола оспану дужни, и Реџеп се подјамчи за њи, и даде Гушанцу свога брата Салија у залогу. И шако се Бећир-паша избави, и под саму зиму опиде у Босну само с неколике спошине људи, а оспала му војска гошова сва пропадне у Србији: које Бошњаке и Ерџеговце поваша грозница од доњоземски вода, и помру у Бијограду и око Бијограда, које побјегну кад који наспраг, па ји Срби побију по селима.

Овога љеша било се побунило у пашалуку Бијоградскоме 10 наија, ш. ј. Бијоградска, Шабачка, Ваљевска, Рудничка, Крагујевачка, Јагодинска, Грочанска, Смедеревска, Ђуријска и Пожаре-

вачка; и од Босанскога пашалука двије кнежине Зворничке наије: Јадар и Рађеви-на. А поглавице војничке, осим Црно-га Борђија, најзнашније су биле ове: Јаков Ненадовић, из наије Ваљевске; Јанко Кашаћ, из Бијоградске; Васо Чарацић, из Грочанске; Милан Обреновић, из Рудничке; у наији Пожаревачкој Миленко Спојковић и Петар Добрињац; у Смедеревској Буша Вулићевић из Азање и Обрад из Крсне; у наији Јагодинској Стефан Јаковљевић; у наији Шабачкој поп Лука Лазаревић, и Оспоја Служ из Шапца. Спаноје Главаш и Борђи-Бурчија били су на гласу само као јунаци; али наија своји управо нијесу имали (као ни Служ), него је Главаш ишао уз Борђија, а Бурчија изнајприје уз Јакова, а послије сам са својим момцима.

Послије смрши Бурчијне дође у Лозницу Мемед-капешан Виданћ, који је с Бећир-пашом био прошао у Бијоград, те он спаше Јадране наново купивши и преправљавши да се бране, ако

би синовац његов, Али-бег, опет уда-
рио с војском на Јадар; а пошто се Бе-
џир-паша врати из Бијограда, и он се
као помири с Али-бегом и с његовим
брашом, Капешан-пашом, и опште у
Зворник, а у Јадру поспашу два нова го-
сподара Српска: Антоније Богиће-
вић из Клубаца, и Јефшо Савић из
Тршића. Они, с договором Јакова и Цр-
нога Борџија, опет одвоје Јадар и Рађе-
вину од Бијоградскога пашалука, и учи-
не с Турцима оваки мир: 1) Да нема
чишлука; 2) Они да плаћају Капешан-
пашу арач и порезу, више ништа; а и о-
ве дације они сами да купе; 3) Они сами
између себе да суде и уређују по својој
вољи; 4) Турци никаким послом да не
иду по селима, осим спаше да изиђу је-
дан пут у години, да покупе њиов десе-
шак и главницу; 5) Да војска Босанска,
ако би у напредак пошла на оне Србе у
Бијоградском пашалуку, не може ићи
преко Јадра (да не би послје они Срби
одоздо дошли, и њи опет на силу подигли),
него доље на Мачви да прелази Дрину;

6) За знак, да војска Турска у напредак ниши ће преко њи ићи доље на Србе, ниши ће њима каква зулума чиниши, даде им Капешан - паша свога рођака Дервиш - агу, да сједи међу њима; а 7) За знак, да они више не ће приспајати с оним Србима одоздо, они пошаљу Капешан - пашу у залогу неколико кметова, и покупе између себе нешто оружја, шегу у намаширу Троноши зашворе у једну собу, а кључ даду Дервиш - аги (послије дођу некаки људи из Ваљевске нације ноћу, шегу оно све оружје, ако је и рђаво било, однесу).

Кнезови и ошали поглавари изнајприје изберу и посшаве Црнога Ђорђија, као гошова да им буде слуга; али он, добивши власи и силу у руке, спаше владаши и свима заповиједаши господарски. Кад се ова буна овако срећно прошегне и они виде, да спарјешисшво доноси чеш и славу и богашсшво, онда се сваки спаше кајати, шшпо није он спарјешина; и ђекоји од ови већи најски спарјешина спаше радиши, ако не може

над свима биши спарјешина, барем у својој наји да му нико не заповиједа. Зато спану викаши на Црнога Борђија, да је он ајдук, и да ајдук земљом и народом ниши је кад управљао, ниши може управљати. А ни једноме од ови поглавица није шако било за невољу, да се на очиглед сад одма мрази око шога с Црним Борђијем, као кнезу Теодосији; јер он не само што је главно спарјешинство од себе одбацно и Борђији намешпуо, него му Борђије мало по мало и нају Крагујевачку, у којој су изнајприје обојица заповиједали, узме сву под своју власн. Зато се он у Пећанима (више Оспружнице) свади с Борђијем, и пошегне из пушке да га убије, но пушка га превари, а Борђије онда пошегне, те њега посред сриједе, говорећи: „Којекуде, по души те —! кад си ни знао боље од мене уређивати и заповиједати, зашто си мене нагонио, да се овога посла примам?“ А од оспали најски поглавица најспрашанији су били за Борђија Јанко Кашић и Јаков Ненадовић: Јанко са

својом памету и с јунашћвом; Јаков пак (који није ни био на избору Борђијну) е именован свога покојнога брата и с најијом Ваљевском, која је између највећи у Србији, а уз то се још особито био понијо и послао, што је прву дебату и прве полове из Њемачке добио, и што је Шабач освојио. Ова су му двојица у свакој прилици показивали, не само да он није већи од њи, него да није ни као они, али, једно не имајући нужде ни узрока, да се онако из близа свађају, као кнез Теодосије, а друго, бојећи се колико један другога, колико сви Турака, оштану на миру управљајући сваки својом најијом. А како гођ што су ове најјске поглавице викале на Борђија, да је ајдук, пако су га и паше у Бијограду држале само за арамбашу, и кад су се о миру и о другим народним пословима разговарали, ниши су га звали, ниши им је он ишао, него су понајвише ишли кнезови и знатнији кметови. Али Гушанац, или што је у том био паметнији од паша, знајући, да је онај највећи господар, који власи и

силу у рукама има, или што је виђео, да Борџија тако презиру, као и њега, највише се с њим договарао.

Срби су ипшина ову буну почели само из очајанија. О срећнијему напрешку нико није могао ни сањати, а камо ли најави мислиши, него да се освеше субашама и даијама, и, ако би како било могуће, да ји проћерају, пак да ошпану ошеш раја под владањем доброга цара везира, као што је било и под Аци-Муспајашом; али сад, оспрвинши се шако срећно на Турску крв и намамивши на пљачку, и познавши сладост слободе, и просши је народ изгубио вољу, а камо ли поглавице, ошеш шако ошшати раја Турска. Да се сами од Турака ошеш не могу, што су знали сви, него намисле, да моле какога ришћанског цара, да ји шако помири с Турцима, да плаћају осјеком, а сами између себе да владају и заповиједају. Из различни шаданњи ошпојашешшва најполије приспану сви, да се пошаљу посланици у Русију. И шако у мјесецу Августу, у оно ишно вријеме, кад су се

с Беџир - пашом и с Гушанцем по Бијограду мирили, одреде Петра Новковића Чардаклију (родом од некуд с Арнаушке границе, па уз Њемачки раш послао капешан у фрајкору Српскоме, и по том ошишао у Њемачку, а сад, оставивши пензију, пребјегао оцеш у Србију), и Јаковљева синовца, прошу Машују Ненадовића, и Јована Прошића из Пожаревца, и пошаљу ји у Цешербург.

Тако се са свршешком ове јесени сврши прва година овога војевања. Поглавице Српске своје шопове мало сакрију, а војнике распусте, те опиду сваки својој кући, али им закажу, да буду свагда гошпови, ако би се од куд каки Турци прошив њи појавили; а и они само по неколико момака опиду сваки својој кући, и спану чекаши, какав ће им глас посланици из Русије донијети. Турака је у ови 10 побуњени наија било само у Бијограду, у Смедереву и у Шапцу. Смедеревци и Шапчани били су мало као под Српском владом, а у Бијограду је била

са свим влада Турска, као и ошприје. И овај је нови везир (Сулеман-паша) само име носио, а Гушанац је, мјесто даија, био прави господар. Он се побраши с Црним Борђијем, па пошаље неколико ашова и Ђуркова на дар како своје побрашиму, шако и Јакову и Јанку Кашићу; а Срби су њему давали сијена, јечма, дрва, оваца, говеда, меда, масла, а по мало и новаца, и једнако су му ласкали, да ће бити везир у Бијограду.

III.

ИМЕНА СЕЛА У СРБИЈИ

изван пашалука

БИЈОГРАДСКОГА.

Истина да је овај забавник и онако гошово пуц суви ријечи; али ми је о-
пеш жао изоспавиши ова имена од села.
Да ако се јошше ко нађе, коме ће шако
мила биши, као Г. П. Ј. Шаффарику,
од кога ћемо скоро добиши мапу од Срб-
ије, какове до сад нијесто имали!

1) Наија Кладовска.

Коспол	Рипково
Сашу жупунулуј	Оспров Корбова
Сашу Бугару	Корбова на суву
Оспров Шимијан	Ваљуга
Врбица мала	Брлог
Врбица велика	Велесница

Бурдељ	Сип
Грабовица	Оспров гол
Река	Џицерац
Каменица	Кладошница
Подвршка	Козла
Речица	Текије
Манаспир	Голубиње.

2) Наија Негошинска.

Сухаја	Буковча
Слашина	Кобишница
Уровица	Мокрање
Јабуковац	Чубра
Каменица	Речка
Оспрово велико	Бресновац
Дупљани	Мешриш
Малајница	Сиколе
Шшубик	Лука
Плавна	Глоговица
Поповица	Јасикова мала
Шаркамен	Јасикова велика
Трњани	Копривница
Јасеница	Табаковци
Карбулово	Брусник
Видровац	Темнић
Цаново	Рајац
Праово	Медовци
Самариновац	Рогљево
Короглаш	Бљувановци
Радујевац	Купусишце.
Србовлаш	

3) Црна ријека *)

Грљан	Криви вир
Грлишпе	Подгорац
Лесковац	Сумраковац
Уленовци	Злош
Ласово	Шарбановци
Бачевица	Мешовница
Врбовац	Куличево
Планиница	Баре
Осниће	Кривељ
Лубница	Слашина
Веливар	Новосел
Звездан	Бучје
Гамзиград	Беларска
Ваљакоње	Дубочане
Извор мали	Ргошина
Баљевац	Јелашница
Дубрујевац	Трновац
Илијно	Вражогрци
Мирово	Извор велики
Јабленица	Прлиш
Луково	Добро поље.

*) Војвода или муселим Црноријечки сједи сад (од године 1813) у Зајачару; али од прије не знам какова је наија била Црна ријека (Бањска, или Гургусовачка, или управо Видинска).

4) Наија Гургусовачка.

а) С ову спрану Тимока :

Каменица доња	Жуковци
Каменица горња	Видевци
Папраш	Шшишарци
Рупешница	Трговиште
Алици	Лукву
Дејановци	Берчиновци
Причевци	Зуначе горње
Градиште	Зуначе доње
Дрвнике	Јелџница
Балинци	Јаковац
Радичевци	Ошљане
Кориша	Пешприша
Соколовица	Нови ан
Канделица	Салачко
Шпрци	Изворчић.

б) На десној спрани Бугарскога Тимока (али су Срби 1812 године имали под својом владом) :

Заграђе	Равна
Бела река	Пошркав
Мариновац	Шшипина
Боровац	Маличани
Врбица	Волевци
Трновац	Дречиновци
Кожал	Лепена
Дебелица	Соколовица

Шалудовац	Појаше
Забрега	Плочник
Поцовац	Ђићевац
Бошњани	Кошеви
Давидовац	Радошевац
Дреновац	Лучина
(Кн. Р а ж а њ с к а)	Спалаћ
Варош	Маћаре
Цардик	Бралина
Грабово	Маћа
Подгорац	Цероза
Вишошевац	Послон
Смиловац	Праскоч
Скорица	Прњавор свештога
Прешерковац	Романа.
Брачин	

8) Наија Новопазарска. *)

(Кн. Ј о ш а н и ц а)	Дубље
Ново село	Попина
Курилово	Гоч
Врнце	Гвоздац

*) Из наије Новопазарске и из Сјеничке међу се овђе имена само они села, која су Срби 1812 године под својом владом имали; шако и из наије Зворничке, које су оспала села преко Дрине, у Босни.

Предоле	Бања
Јошје (заселак)	Вележ
Равни	Доброчин
Рудњак	Шушановина
Попова ријека	Дријен
Церје доње	Раковац
Церје горње	Црна глава
Сеоце	Бачевица
Жарче	Јавор
Заспуље	Јелакце
Добра буква	Рожац
Црван	Ивље
Дубово	Мачковац
Борово	Прибој
Плана	Пискање
Пулавње	Гочолово
Баре	Курић
Покровеник	Корлаће
Багаше	Жупице
Жежена	Лучно
Биљановци	Кремићи
Жераће	(Кн. горњи Ибар)
Копривница	Павлица
Жупање	Ора
Главе	Чопадија
Поце	Бабин пошок
Коваче	Оспрвица
Брезова	Мислопоље
Боће	Рваши
Дубраве	Ргоч
Војмиловићи	Раденић

Поцесје	Исево гоџе
Драгодање	Гувниште
Тушимља	Обаде
Радојевина	Симичиште
Бадањ	Лијешак
Лачнојевићи	Засеље
Добројевина	Дријен
Скугоровина	Мекинаће
Семешеш	Миолићи
Тионе	Вишановићи
Казновићи доњи	Заманица
Казновићи горњи	Црнашово
Долац	Миоковићи
Роичићи	Љесковик
Попово поље	Градиште
Рудница	Марушићи
Мура	Планиница
Присојник	Јелења
Носела	Спануловићи
Бијељак	Зрносијек
Лисина	Родеље
Чајшина	Крачица
Шипачно	Коспин пошок
Цепе	Кајково
Бисприца	Тврђен
Шарпељ	Улије
Јариње	Љепосавићи
Камен	Трикосе
Жиголе	Добраве
Оспраће	Сочаница
Исево доње	Слашина

Равниште	Блажево
Бозољин	Судимља
Речица	Ирачићи
Градац	Радаковићи.

9) Наија Сјеничка.

Шуме	Спргачина
Рошчићи	Опаљеник
Свјешнице	Рошци
Саћевац	Бијела ријека
Длијеча	Градац
Иваница	Равна гора
Биједина варош	Мочиоци
Црњево	Брезова
Будожеља	Шареник
Мана	Чепово
Комадина	Церова
Куманица	Дубрава
Причево брдо	Сивчина
Глеђица	Прилике
Косовица	Радаљево
Бушково	Дайћи
Брашљево	Чечина
Ровице	Придворица
Вучак	Усиље
Ерчеге	Вионица
Трће	Крље
Равна гора	Рас
Дерешин	Абдулићи
Кушићи	Брусник
Маскова	Водице

Црна ријека
 Рапари
 Коришник
 Планиница
 Вридаје
 Брашуљци
 Градина
 Зарићи
 Тигањи
 Брашљево мало
 Бурићи
 Клепани
 Маће
 Кашићи
 Клекова
 Кућани
 Јасеново

Ојковица
 Бијела ријека
 Пресјека
 Матићи
 Коцељ
 Јевац
 Сјенокос
 Зечевићи
 Јованчевићи
 Коићи
 Миланђа
 Заскок
 Ношница
 Руда гора
 Васиљевићи
 Гребанићи.

10) Наија Зворничка.

(Кн. Јадар)
 Помноча
 Сипуља горња
 Бадања
 Текериш
 Кољани
 Сипуља доња
 Тробосиље
 Милина
 Каменица
 Јошева
 Бегова Љешница

Добрић горњи
 Добрић доњи
 Рибарица
 Јеребице
 Симино брдо
 Велико село
 Брњац
 Брадићи
 Чиплук
 Липница
 Козјак горњи
 Козјак доњи

Оспрво	Бјелошић
Запруђе	Комирић
Шепачка ада	Бијела црква
Кривића ада	Баспај
Доњевац	Толисавац
Руњани	Мојковић
Клупци	Врбић
Гричара доња	Шљивова
Гричара горња	Богоишица
Неђељице доње	Дробњац
Неђељице горње	Брапачић
Слашина	Кржова
Брезјаци	Бањевац
Шурице	Бришница
Цикоте	Коспајник
Кривајица	Ликодра
Дворска	Красава
Церова	Брезовице
Спушница	Липеновићи
Корениша	Вошњак
Прњавор Троношки	Пасковац
Тршић	Зајача
Плоча	Борина доња
Башчалуци	Борина горња
Трбушница	Радаљ
Липница	Брасина
ада ниже Спрдана	Ковиљача
(Кн. Рађевина)	Сакор
Завлака	Тријешница
Црепуља	Амаић
Коњуша	Гојсалица

Населак
Товањ
Сшаве
Рамнаја

Читлук
Будишић
Џуљине.

Сад, од они наија, које би по Акерманском уговору припале к Бијоградском пашалуку, оспају још села наије Крушевачке, од који имена за сад нијесам могао добићи.

Лани је оспало у наији Сокоској неколико села, у којима Турци (Срби закона Турскога) живе; а сад ево и њи овђе додајем.

Велика ријека
Врчић
Клушина
Кученци
Узавница
Велеш
Посшање
Алуга
Пећи
Закућани
Петрац
Козле
Доњин

Дубоко
Шипари
Келићи
Дрличе
Тријешница
Дона
Бачевци
Плијесково
Жабљак
Бесаровина
Гаочић
Бучје
Лазе.

IV.

НЕКОЛИКЕ ПРИШОВИЈЕТКЕ.

Један човек идући из вароши кући јао на магарцу, а његов син, момчић од десетак пешнаест година, ишао поред њега пјешнице. Сусретне ји један човек, пак рече: „То није право, браше, да ти јашеш, а дијеше да иде пјешнице; своје су ноге јаче од његовије.“ Онда ошац сјаше с магарца, и посади сина на њ. Мало даље сретне ји други човек, пак рече: „То није лијепо, момче, да ти јашеш, а ошац да ти иде пјешнице; своје су ноге млађе.“ Онда узјашу обојица, и пођу шако мало, али ји сретне трећи човек, пак рече: „Кака је то будалаштина: два матора магарца на једној слабој животињи! Право би било, да човек узме башину, пак да вас обојицу шћера.“ Онда сјашу обојица, и пођу пјешнице, ошац с једне стране, син с друге, а магарац у

сриједи. Срепне ји чешврши човек, пак рече: „Ала сше ви чудна шри друга! Зар „није досша, да двојица иду шјешнице? „Не би ли лакше било, да један од вас ја- „ше?“ Онда ошац рече сину: „Ми смо „обојица свакојако јали на магарцу, сад „ваља да магарац јаше на нама;“ пак он- да обале магарца на земљу, ше му један свеже предње ноге, а други спражње, па га онда узму на колац међу се, и шако га понесу. А кад се људи, који су ји среша- ли и спизали, спану сад још већма сми- јаши и чудиши, онда ошац у један пуш бацивши магарца на земљу и почевши га дријешити, повиче: „Та онај је „сваки човек луђи од овога магарца, „који оће свему свијешу да угоди. Ја ћу „с мојим магарцем да чиним, како сам и „најприје по мојој вољи чинио; а људи „нека говоре, шша им драго.“ Па онда узјаше на магарца, а син поред њега шјешнице; и шако ошиду кући. (Вриједно је овђе споменуши, шшо приповиједа сви- јешли и чешити кнез, Господар Ми- лосш Обреновић, да му је говорио

Скопљаков Ђаја - паша, кад би му он зашпо рекао, „да пишам народа:“ „Кнез - баша! ако ја успишам свијеша, кад „спанем сјећи реп моме Кулину (ашу), „један ће рећи: довде, други: донде, „пак најпослије ни саши не ће оспаши чи - шаве. Него ми како нађемо за добро, „онако да радимо.“).

Обично је, да сви народи обдарују ове људе, који њиову вјеру приме; али у да - вашње вријеме шо највише чине Турци. Прошавше године, кад се Бијоградски паша (Абдул Раман) премјеспи у Босну, а нови одма не спигне, задоцни се пла - ша Бијоградским војницима, ше не спиг - не (или се не изда) на вријеме; онда је - дан сирома делија, који ваља да се није знао друкчије помоћи, обуче Српске а - љине, пак у пешак послије подне опиде пред цамију, и каже, да оће да се по - шурчи. Турци шо једва дочекају, и од - ма му онће између себе скупе неколике спошине гроша. Кад га по шом зацпишају,

како ће му име нађеспи, а он одвори:
ри: „Као и до сад што ми је било.“ —
„Како?“ — „Усеин“ — „А зар си ши Тур-
„чин?“ — „Турчин, амдурила!“ (фала Бо-
гу). А кад га Турци онда спану караши,
зашто збија шалу са свешнињом, он им
одговори: „Ако до другога пешка не до-
„ђе плаша, онда ће и делибаша доћи да
„вам се пошурчи.“

У једноме спанјском селу нађе нека-
кав сељак учишеља у пољу, па га заши-
ша: „Држите ли ви још оно за испину,
„што све јуче ћеци шолковали: *Аще та
„кто ударитъ в деснѣю твою ланитѣ, ш-
„кратнѣ смѣ и дрѣгѣю?*“ Учишељ му одго-
вори: „Ја шу ниши могу што додаши,
„ни одмешнуши: шако споји у Јеванђе-
„лију.“ Онда га сељак приуши и с једне и
с друге спране, јер је одавно нешто и-
мао зуб нањ. У шом удари спанја са сво-
јим кашаном подалеко поред њи, пак ре-
че кашани: „Трчи де, Миловане, виђи,
„шта она двојица онамо чине.“ Кад се

Милован прикучи к њима, учишељ, који је био здрава и јака људина, приуши сељака и с једне и с друге стране, говорећи: „Али споји и што написано: 'В нюже мѣрѣ мѣрите, возмѣрится вамъ. Мѣрѣ добра, натканѣ и потраѣснѣ и преливаюцѣся дадутъ на лѣно ваѣше;'“ пак уз ове последње ријечи привеже му још неколико приушака. Онда се Милован враши к своме господару, и каже му: „Није ништа, господине: они само шолкују све што писмо један другоме.“ Али намешни спаија, знајући, да шолковање свешога писма није за онога, који га не разумије, а шаково да није ни за кога, још оно вече баци сељака у шавницу на 6 дана, а господина учишеља, који би ваљало да је намешнији и да боље зна пошповати свешо писмо, кад му изиђе година, оппусти из службе.

У спара су времена докшори били свуда и љекари и апашекари, као што су још у Турској; али је у ришѣанској

Европи данас обичај, да докшор болеснику само напише, шта му треба, пак се с оном његовом цедуљом, која се зове реџеџ, иде у апашеку, где апашекар лијек начини. У Т* * * један пуш успави један сељак кола са два вола пред апашеком, пак скинувши с њи велика собна враша, унесе ји унутра. Апашекар, избечивши очи на њега, рече му: „Шта ђеш ти, браће, овђе с шим врашима?“ „Мајстор, што прави враша, сједи мало даље шамо на десно.“ Али му сељак одговори: „Овим врашима, господине, не треба никакав други мајстор осим вас, јер су она здрава и чистава, него само гледајте, шта пише на њима: јуче је био господин докшор код моје болесне жене, и био је да јој напише некакав лијек, пак нијесмо могли наћи ни пера ни аршије ни маспила, него само мало креде, где је ешто написао реџеџ на собним врашима; него вас молим, господине, гледајте шта пише, где ми побрже начинише.“ Апашекар чудећи се и смијући шолкоме реџеџу, начини му одма лијек.

V.

ГЛАВНИ ВАШАРИ

У
МАЦАРСКОЈ И У ТЪЕКОЈИМ
У

ОКОЛНИМ ДРЖАВАМА.

(Понајвише по Римском Календару)

У Араду о цвешима, о Пешрову дне и о Мишрову дне, све по нашему Календару.

У Арањош-Марошу (Бачке вармеђе) 2. Февруар., на велику среду и 24. Април.

У Баји (Бачке варм.) 22. Јул., 21. Септ. и 6. Дек. (свагда је на један дан пре марвени вашар).

У Бачу у прву недељу часнога поспа, 1. Маија, о Дуовима, 15. Августша, и 19. Окшовр.

У Беодри 6. Маија, 8. Септ. и 1. Нојемвр. с марвеним вашаром.

У Бечеју Рацком 3. Јул. и 18. Окшовр.

У Бечеју Турском у недељу цве-
шну, 7. Авг. и 3. Окш.

У Бечкерек у на Спасов дан и 12.
Окш.

У Бечу у први понедељник по Ју-
билани, праје 30 дана; други дан после сви
свешти, 30 дана; и о Маргарети, 14 дана.

У Билешу (Горонш. варм.) 16. Мар.
15. Јун. и 10. Окш.

У Брину (Брњу) у први понедељник
по пецелавој среди, у понедељник по Бра-
шанчеву, 3. Сепш. и у понедељник после
зачашија Хриспова; сваки праје по три
недеље.

У Броду 10. Јан., 14. Апр., 10. Јул.
и 8. Окш.

У Будиму 1. Марша, 27. Јун., 14.
Сепш. и 30. Нојемвр.

У Варадину 22. Февр. и о Пешро-
ву дне.

У Вацу 25. Февр., уочи цвешти, 2.
Јул., 16. Окш. и пред Божић на недељу дана.

У Весприму 9. Јан., 12. Марша,
19. Авг. и 16. Дек.

У Вилагошу о Бурђеу дне, о
Преображенију, и зачаш. Богород., по
нашему Календару.

У Винковцима 22. Јан. и 22. Јул.

У Вињи (Герезиоцолу, код Те-
мишвара) на Спасов дан и 6. Дек.

У Врдику о Видову дне (15. Јун.)

У Вршицу о цвешима и 28. Окш. по нашем Календару.

У Вуковару 1. Маија.

У Гачу 25. Јан., на велики понедељник, 15. Јул., 1. Септ., 25. Ној. и 12. Дек.

У Градишки новој о малој Госпојини и 15. Окш. по наш. Календару.

У Градишки старој 20. Септ.

У Грацу у првој половини часнога посна и о Егиди (сваки праје по шри недеље).

У Даљу о Бурђеу дне, и о Лучину дне по наш. Календару.

У Дешу (Темнишвар. варм.) 6. Маиј.

У Дебрецину 6. Јан., 24. Апр., 15. Авг. и 9. Окш.

У Бакову (Баковару) 25. Мар., 1. Маија, 26. Јул., 2. Септ. и 31. Окш.

У Бармашу 2. Февр., у четврту недељу часнога посна, 1. Маија, 20. Авг. и 29. Септ.

У Бур у другу недељу часнога посна, у среду по Благовесни, уочи Брашанчева, 22. Јул., 8. Септ. и 19. Нојемвр.

У Егри 10. Јан., 12. Маија, 7. Јул. и 29. Септ.

У Еперишу 27. Јан., у недељу пресвеше Тројице, 10. Авг. и 29. Нојемвр.

У Земцлану 2. Јан., 25. Февр. и 30. Нојемвр.

У Земуну 24. Февруарија.

У Илоку 13. Јун., 2. Авг. и 25. Окт.
 У Иригу 3. фебр., 24. Апр. 8. Септ.
 и 15. Нојемвр. (свагда један дан пре мар-
 вени вашар).

У Канижи 1. Маија и 19. Септ.
 У Карансебешу 6. Маија, и 10.
 Октомвр.

У Кашави 20. Јан., 1. Маија, 27.
 Јун., 1. Авг. и 19. Нојемвр. Свагда пређе
 два дана марвени вашар.

У Кезмарку у прву недељу часно-
 га поста, у прву недељу по недељи пресв.
 Тројице, 3. Маија, 14. Септ. и 13. Дек.

У Кересшур у (Шопроњске варм.)
 на обрјешеније крста, и о воздвиж. кр-
 ста Господњ.

У Кечкешу 12. Мар., 10. Маија,
 10. Авг., 28. Септ. и 25. Нојемвр.

У Кикинди о малој Госпојини по
 нашем Календару.

У Ковину (ниже Пешће) 25. Јан.,
 25. Апр., 15. Јун. и 5. Нојемвр.

У Комлошу (Гороншал. варм.) 5.
 Маија, 15. Јун. и 1. Септ. (свагда на је-
 дан дан пре марвени вашар).

У Коморану 1. Маија, 29. Јун, 4.
 Окт. и 30. Нојемвр.

У Кракови о Мијољу дне.

У Кремницу 4. Маија, 2. Авг. и у
 четвртак по Мијољу дне.

У Кули (Бачке варм.) 29. Апр., 24. Јун., 6. Авг. и 15. Окш. (с марвеним ваш.).

У Кун Септ-Маршону 14. Февр., 22. Маија, 22. Авг. и 11. Нојемвр.

У Кун Септ-Миклошу 3. Февр., 16. Маија, 22. Авг. и 19. Дек.

У Кушрици 1. Маија и 16. Окш.

У Левчи (у Цицској) 1. Јан., у пету недељу по васкрсенију, 25. Јул. и 19. Окш.

У Лици у први понедељник по васкрсенију и 16. Авг. сваки шраје по шри недеље.

У Ливови 1. Маија, 31. Јул., 20. Авг. и 25. Нојемвр.

У Логошу 10. Февр., 10. Маија, 2. Јул. и 21. Окш.

У Макову (Чанадске варм.) у пету недељу часнога поспа, 24. Јун., 19. Авг. и 19. Нојемвр.

У Мишровици у цвешну недељу, о Спасову дне, о Пешрову дне (Све по нашем Календару) и 29. Септ.

У Мишколцу 16. Февр., о Спасову дне, 26. Авг., 18. Окш. и 16. Дек.

У Мохачу 25. Февр., 17. Апр., 24. Нојемвр. и 21. Дек.

У Нађ-Лаку (Чанадск. варм.) 18. Апр. и 26. Септ.

У Нашицама 13. Јун. и 15. Авг.

У Новом Селу (Бачке варм.) 25.

Февр., у недељу прев. Тројице, 14. Септ.
и 1. Нојемвр.

У Оравници 3. Маија, 14. Септ.
и 25. Нојемвр.

У Осеку 20. Јан., 24. Апр. и 30. Јул.

У Ошпрогону 12. Марша, 25. Маиј.,
10. Авг. и 1. Нојемвр.

У Панчеву о Петрову дне и о ма-
лој Госпојини по нашем Календару.

У Перлезу 27. Јун. и 19. Нојемвр.

У Печују 2. Февр., о Дуовима, 27.
Авг. и 25. Нојемвр. (На два дана пре
марвени ваптар).

У Пешши 19. Марша, 8. Јун., 29.
Авг. и 16. Нојемвр.

У Пожеги 17. Јан., у недељу цвеш-
ну, о Дуовима, 23. Јун., 10. Авг. и 15. Окш.

У Прагу у среди часнога посша и
о св. Венцеславу, сваки по шри недеље.

У Раковцу о Преображенију (по
наш. Кал.) и 27. Септ.

У Рекашу 24. Февр., 24. Јун. и 1.
Нојемвр. с марвеним ваптаром.

У Рима - Самбашини (Großsteffels-
dorf) у Хонш - вармећи, 6. Јан., 15. Маиј.,
13. Јул. 29. Авг. и 21. Окш.

У Руми у цвешну недељу по нашем
Календару, о Спасову дне, 29. Јун. и 29.
Септ.

У Салонши (Бих. варм.) у недељу
пресв Тројице.

У Сегедину 14. Апр., 31. Јул., 29. Септ. и 30. Нојемвр.

У Септ-Андрији (близу Будима) 6. Маија, 1. Авг. и 20. Окш. (пређе на један дан марвени вашар).

У Септи 17. Авг. и 19. Нојемвр.

У Сибињу (Hermannstadt) у понедељник после при краља, у ушорник прве недеље часнога поспа, у ушорник по недељи цвешној, 3. Маија и 14. Септ.

У Сомбору 21. Марша, о Спасову дне и о великој Госпојини по наш. Кал., и 25. Нојемвр. по Римск.

У Сшолном Београду у прву недељу часнога поспа, 24. Јул., 24. Авг. и 26. Окш. (свагда у ушорник).

У Таши (Коморанске варм.) у прву недељу по васкрсенију, у недељу пресв. Тројице, 29. Авг. и 5. Нојемвр.

У Темерину 25. Февр., 5. Маија, 4. Септ. и 22. Нојемвр. (Пређе на један дан марв. ваш.).

У Темишвару 19. Марша, 8. Јун., 29. Септ. и 15. Дек.

У Токају 25. Марша, 24. Јун., 25. Јул., 21. Септ., 26. Окш. и 21. Дек.

У Трнави 22. Јан., у прву недељу часнога поспа, 24. Апр., 15. Јун., 25. Јул., у недељу по малој Госпојини, 20. Окш. и 9. Дек.

У Тропави 1. Февр. траје 14 дана

1. Маија, праје 8 дана; 1. Авг. праје 14 дана; 1. Нојемвр. праје 18 дана. Свагда један дан пре марвеви вашар.

У Фачешу 17. Јан., 19. Февр., у недељу цвешну (по наш. Кал.), о Спасову дне (по наш. Кал.), о Пешрову дне (по наш. Кал.), о великој Госпојини (по наш. Кал.), о Мијољу дне и о Мишрову дне (по наш. Кал.).

У Фриуми 15. Јунија.

У Фрањеву 1. Маија, (по наш. К.).

У Фушогу (Бачке варм.) 5. Апр., о Благовести (по наш. Кал.), 26. Маија, о Дуовима и о Мишрову дне по наш. К. (на један дан пређе марв. вашар).

У Чакову 14. Јан. по наш. Кал., о Пешрову дне по Римск. Кал., 30. Марша, о Мијољу дне по наш. Кал. и 11. Нојемвр.

У Чанаду 14. Февр., 7. Маија, 6. Окш. и 11. Нојемвр.

У Шаренграду о Спасову дне и 29. Јул.

У Шамцу 29. Јун. и у недељу по великој Госпојини.

У Шиклошу у недељу пресв. Троице и 20. Нојемвр.

У Шишаповцу 8. Септемвр.

У Шопроњу у чисни ушорник, 1. Маија, 13. Јул., 6. Авг. и 19. Нојемвр.

ИМЕНА ГГ. ПРЕНУМЕРАНТА.

Преосвештени Г. Лукан М у ш и ц к и, пра-
вославни владика Карловачки, Коспајнички,
Лички, Корбавски, Трјестански, Ријечки и
Сењски и пр.

А р а д.

(Скупитељ Г. Марко Бабић.)

Бл. Госпођа Евстахија оп Арсић.

— Г. Борђије Секулић, варошки капетан.

— Антоније Мишић, сенатор.

— Лазар Михаиловић, обер - нотарј.

— Аврам Николић, филос. докш. и адвокат.

— Борђије Герчић, форшпан - комесар.

— Павле Шерб, канцелиста и прок. надз.

— Константин Крајован, варошки адјункт.

— Димитрије Поповић, јурист.

— Јован Алексијевић, шпан.

— Димитрије Аврамовић, II. клас. учитељ.

Г. Емануил Нан, грађ. и избраи. општ. член.

— Борђије Поповић, грађанин.

— Марко Бабић, трговац и чл. избр. општ.

Б а ј а.

(Скупитељ Г. Јован Токајлић)

Бл. Г. Теодор Шимић, сенатор.

*

- Бл. Г. Петар Поповић, сенатор.
- Глигорије Вурковић, к. к. солар и член. ком.
 - Стефан Самуел, за сина свога Франца, II. год. љубомудрија слушаатеља.
- Г. Алекса Ашанацковић, трговац.
- Петар Денчић, трговац.
 - Јефшимије Ковачевић, чл. комун.
 - Борђије Арсеновић Зора, трговац.
 - Борђије Петровић, трговац.
 - Стефан Костић, трговац.
 - Борђије Радуловић, трговац.
 - Борђије ош Прерадовић, трговац.
 - Живко Пекаровић, учитељ II. класе.
 - Петар Токајлић, учит. I. класе.
 - Јован Токајлић, трговац и чл. ком.

Б е ч.

Високоблагородна Госпођа Јелена Бигони рођ. ош Емануел.

- Г. Андрија Белецки, медицине доктор, примарни лекар и вице - директор у к. в. општој болници.
- Ј. Копитар, кустос у к. к. дворској библиотеци и пр.
 - Лазар Милешић, адвокат, плем. Загребске вармеђе асесор и кавалер златне колајне.
 - Теодор Д. Тирка, трговац.
 - Мијанло Бојација, Грчки учитељ.
 - Јован Демелић ош Пањове, к. к. лајшнант и гардиспа у плем. гарди Маџарској.

- Г. Јован Стеић, медиц. доктор.
- Марјан Флор. Закршевски от Огончек, медиц. доктор.
- Антоније Чесић, IV. год. медиц. слуш.
- Томо Симић, трговац.
- Гаврило Владислав, грађ. и трговац Бечки.
- Ђорђе Јованов, сребрни, златни и јувелирни ствари посленик.
- Димитрије Т. Тирка.
- Мијанло Добрић, из Варшаве.
- Симеун Шићар, трговац.
- Глигорије Груић, *bürgerl. Damenkleidermacher.*

Бијоград (у Србији).

(Скупштина Г. Буро Милушиновић

Црногорац).

- Бл. Г. Алекса Симић, консул Бијоградски 2.
- Танасије Димитријевић, полицај.
- Г. Милушин Радовановић, трговац.
- Никола Мариновић, трговац.
- Ристо Михаил. Париповић, трг., рођ. у Сјеници у Старом Влау.
- Апанасије Бранковић, трговац.
- Цвјетко Стефановић Карабибер, трг.
- Танасије Аци - Поповић, таминџија везира Бијоградскога, рођ. у Нишу.
- Косша Бошко, трг., рођ. у Клисури.
- Аци - Јован Јањаћевић, трг., рођ. у Нишу.
- Ђорђе Главинић, трг., рођ. у Мосшару.
- Пешар Ароновић, трговац.

- Г. Лазар Борџ. Миљковић, трговац.
- Никола Пагони, трг. рођ., у Блацу.
- Мијанло Загла, трг. рођ., у Блацу.
- Ристо Аци-Лазаревић Шиљковић, трг., рођ. у Сарајеву.
- Илија Николић, трг., рођ. у навији Рушчучкој у Арнауш селу.
- Борџије Јаковљевић, трг., рођ. у Коларима у навији Смедервској.
- Глигорије Живковић, трговац.
- Мића Митровић, трговац и житељ Палешки, бивши писар магистратора Лозничкога, рођ. у Зворнику.
- Васиљ Петров Ковачевић, трг. и житељ Мосларски.
- Пејо Гавриловић, унук Теодора Вујанића, рођ. у Ерцеговини у навији Гачанској у селу Казанцима, мајстор кантарски (ово је рођени брат славнога мог пјевача Тешана Подруговића, кога су за то прозвали Подругом и Подруговићем, што је био врло велики, ш. ј. по другога).
- Петар Илић, фабрикант.
- Глигорије Возаровић, књиговезац и књигопродавац.
- Никола Милосављевић, шнајдер.
- Теодор Тадић, ћурчија из Сарајева.
- Стојан Марковић Комадина, ученик.

Петар Дивичић, ученик.
Димитрије Лазар Томић, ученик.
Алекса Марковић, ученик.
Сретен Лазар Поповић, ученик.
Живко Христић, ученик.
Ђорђије Аћима Томића.

Б р о д.

(Скупитељ Г. Игњ. Ал. Брлић)

Многопоштовани Г. Адам Филиповић Хелден-
шалски, дуовник црније Ђака у Вакову.
— Јарнеј Павлић, вице-ректор семинарије
Баковске.
— Марјан Јанћ, францишкан и учитељ Бого-
словије у намастпиру Вуковарском.
Г. Теодор Радичевић, практикант у армици.
— Аншун Хеиде, апотекарски калфа.
— Фердинанд Муравић, трговац.
— Валес Секулић, трговац.
— Деметер Петровић, трговац.
— Констаншин Аџић, трговац.
— Игњат Ал. Брлић, трговац.

Б у д и м.

(Скупитељ Г. Урош Андрић).

Преч. Г. Герасим Зелић, архимандрит м. Кру-
пе и бивши генерал-викар у Далмацији
и Бохи Кошорској.

Високоблагородни Г. Никола опш Темешвари,
код високославне конзилије секретар
и пр.

Бл. Г, Петар ош Аси-Марковић, плем. Бихарске вармеђе асесор.

— Стефан Лукић, код високосл. краљевске коморе секретар.

— Јован Берић, сс. хх. и философије доктор, актуариј код управитељства Српски, Влашки и Грчки школа и пр.

— Јован Игњатовић, сенатор.

— Маршин Хамуљак, код високославне конзилије *Rationum Officialis*.

— Глигорије Димић, адвокат.

— Павле Коић, адвокат.

— Стефан Прерадовић, медиц. доктор.

— Павле ош Трифунац, код високославне конзилије концеписта.

— Борђије Косић, заклет. нотарвиј код високославне конзилије.

Г. Тома Панпазић, трговац.

— Белецки.

— Неспор Давидовић, курчија.

Е р б а с.

Ч. Г. Стефан Теодоровић, администратор парохије Ербашке.

В у к о в а р.

(Скупитељ Г. Јован Гавриловић)

Г. Јустин Михаиловић.

— Гавро Романовић.

— Васо Марковић.

— Павао Адамовић.

Г. Јован Гавриловић.

— Павло Јовановић, сл. философије у Сегедину.

Г р а д и ш к а н о в а.

(Скупштемљ Г. Апанасије Раилић.)

Бл. Г. Станислав оп Шумански, к. к. капешан.

— Јосиф Београдац, Rechnungsführer - Lieutenant.

— Стефан Радосављевић, Seidenbauaufseher.

— Василије Јанковић, Фурир.

Госпођа Ангелина Мандровић рођ. Раилић.

Господична Јекашерина Стојановић.

Г. Андрија Јосиповић, трговац.

— Андрија Мандровић, казаницја.

— Антоније Бозда, трговачки калфа.

— Нивола Николић, трговачки калфа.

— Апанасије Раилић, трговац.

Г р а ц (у Штаерској).

Високоуч. Г. Теодор Петрановић, II. године
слушатељ философије.

Г р о ц к а (у Србији).

Г. Коста Панајотовић, кнез варошки, за се-
бе и за сина свога Петка 2.

— Голуб Петровић, трговац.

Д а љ.

(Скупштемљ Г. Никола Живковић.)

Г. Теодор Миланковић, А. Е. М. доминиума
Даља каснер.

— Ник. Живковић, истога доминиума испан 2.

— Борђије Миланковић, економ.

— Борђије Симеоновић, трговац из Бубоше.

Дриниш (у Далмацији).

Г. Петар Лиовић, трговац

Дубровник.

(Скупшцељ В. Г. Јеремија Гагић.)

Преч. Г. Симеун Илвић, парох Дубровнички.

Г. Атанасије Аничић, трг., рођ. у Мостару.

— Јово Шкуљевић, трг., рођ. у Мостару.

— Јован Нико Лаиновић, трговац из Котора.

— Јефшо Нико Балшић, трг. из Котора.

— Лука Милашиновић, трговац.

Високоблагородни Г. Јеремија Гагић, Росијско - Императорски шишуларни Совјетник, ордена свете Анне кавалер и вице-конзул у Далмацији и Босни Которској, за себе и за своју супругу Евстахију б.

З а г р е б.

Г. Никола Поповић, трговац.

З а д а р.

Бл. Г. Матија Челиковић, Fortifications-Reserve-
pungsführer 24.

З е м у н.

(Скупшцељ Г. Урош Лазаревић)

Ч. Г. Филип Петровић, парох.

Бл. Г. Игњаш Васиљевић, сенатор.

— Марко Крестић, сенатор.

— Аврам Живановић, професор.

— Стефан Радичевић, диурниста.

— Марко Димчоглић, диурниста.

— Станислав Поповић, армиц. магационер.

- Бл. Г. Стефан Радовановић, II. кл. учипш.
— Мијанло Николић Реснички, I. кл. учипш.
— Симеун Живановић, стражмештер.
— Петар Стојановић, коншума магаз.
— Лазар Лазаровић, Маџарски јуришта.
Г. Милош Урошевић, трговац.
— Василије Василијевић, трговац и мјесни
школа директор.
— Александар Кирица, трг.
— Анастас Поповић, трг.
— Алекса Јоанновић, трг.
— Борђије Здр. Јоанновић, трг.
— Теодор Аци-Банк, трг.
— Александар Капана, трг.
— Панпа Стефановић, трг.
— Стефан Милутиновић за сина Милоша.
— Наум Пескар, трг.
— Гаврило Ковачевић, књиговезац.
— Станиша Николић, трг.
— Александар Д. Марковић, трг.
— Мијанло К. Зикко, трг.
— Димитрије Николић, трг.
— Мијанло Ј. Зикко, трг.
— Константин Ј. Аншула, трг.
— Мијанло М. Јоанновић, трг.
— Константин М. Јоанновић, трг.
— Борђије М. Спида, трг.
— Манојло Теодоровић, трговац и фландверски
стражмештер.

- Г. Константин Поп за сина Атанасија.
- Петар Дурдула, трг.
- Теохар С. Сафир, трговац.
- Кузман Михаиловић, трговац Сурчински.
- Константин Солар, трг.
- Павле Јоанновић за сина Борђија.
- Мијанло Павловић, трг.
- Борђије Мартиновић, трг.
- Анастас Дарвар, трг.
- Димитрије Јоанновић, трг.
- Тома Јовић, трг.
- Борђије Солар, трг.
- Павле Милиновић, трг.
- Стефан Костић, трг.
- Павле Георгијевић за сина Димитрија.
- Игњаш Теодоровић, трг.
- Антоније Теодоровић, трг.
- Анастас Кунт Тимолеон, комисионер.
- Васа Вукомановић, трг.
- Мојсило М. Лазаревић, трговац 5.
- Никола Јанковић, трг. из старе Пазуве.
- Живко Јоанновић, трг. из Војке.
- Борђије Клевернић, крчмар, за сина Теодора.
- Јован Петровић, ковач.
- Димитр. Недељковић, ћурч. цехмајстор.
- Борђије Костић, ћурчија.
- Стефан Романчић, дрва лиферант, за сина
Марка.
- Никола Јанковић, кројач.

- Г. Мијанло Михаиловић, врчмар.
 — Теодор Теодосијевић, сабов,
 — Павле Јоанновић, трговац.
 — Живко Ранисављевић, чаругџија, за кћер
 Пулхерију.
 — Стефан Вуић, сабов, за кћер Јекатерину.
 — Стефан Вијатовић, берберин.
 — Павле Лазаревић, калфа шрг.
 — Мијанло Петровић, калфа шрг.
 Јован П. Лацко, ученик.
 Марко Г. Лекко, ученик.
 Лазар Г. Романчић, ученик.
 Димитрије Ж. Максимовић, ученик.
 Борђије В. Стефановић, ученик.
 Константин А. Петровић, ученик.
 Константин Г. Веселиновић, ученик.
 Г. Урош Лазаревић, трговац, за кћер Софију
 и сина Теодора 2.

Ј а г о д и н а (у Србији).

- (Скупштељ Преч.Г.Милоје Вукашиновић.)
 Преч.Г.Милоје Вукашиновић, проша Јагодински
 Ч. Г. Антоније Прошић, парох Јагодински.
 — Пантелија Радуловић, парох Рибарски.
 — Сава Раичић, парох Ивковачки.
 Г. Миша Тиркић, писар магистрата.
 — Петко, кнез варошки.
 — Спојадин Димитријевић, учиштељ.
 — Јован Радисављевић, учиштељ.
 — Стефан кнеза Милоја, трговац марвени.

- Г. Јефшимије кнеза Милоја, трговац марвени.
- Спојан Јовановић, трговац марвени.
- Анђелко Петровић, трговац марвени.
- Апанасије Ранђеловић, трговац.
- Петко Нешић, трговац.
- Срећко Марковић, трговац.
- Стефан Анђелко, шерзија.
- Константиновић Борђијевић, шерзија.
- Милић Миловановић, калпакчија.
- Стефан Јовановић, баруџија.
- Јанићије Караматић, курчија.
- Јован Милошевић, мумџија.
- Илија Михаиловић, ученик.

Карловац (горњи).

(Скупштина Г. Самуило Илић.)

- Преч. Г. Рафаило Бунчић, прото Плашчански и ч. конз. присједатељ.
- Јован Прица, прото Корјенички и ч. конз. присједатељ.
 - Данило опш Будисављевић, прото Корбавски и ч. конз. присједатељ.
 - Василије Лужанић, прото Вилићки и ч. конз. присједатељ.
 - Танасије Дошен, прото Лички и ч. конз. присједатељ.
 - Јован Баковић, намјесник и парох Карловачки и ч. конз. присједатељ.
 - Борђије Пачуга, намјесник и парох Садловачки.
 - Симеун Тркуља, прошођакон.

- Г. Филип Мајсторовић, парох Благајски.
 — Јован Бошковић, трговац.
 — Јован Дојновић, трг.
 — Василије Ковановић, трг.
 — Лазар Лађевић, мјесни школски директ. трг.
 — Глигорије Малешеввић, други врховни пу-
 тор, трг.
 — Мијанло Медаковић, трг.
 — Максим Поповић, трг.
 — Петар Рађеновић (из Србије), трг.
 — Симеун Роксандић, трг.
 — Борђије Јакшић, трг.
 — Јован Јакшић, трг. из Сења.
 — Лазар Јакшић, трг.
 — Максим Гавриловић, опанчар, род. из Сивца.
 — Мојсило Балтић, слушапелъ економије у
 Грацу.

Господична Јелена Пеовић, љубитељица наука.

Јован Владислав, ученик.

Борђије Коспић, ученик.

Г. Самуило Илић, учитељ 3

К и к и н д а велика.

Бл. Г. Лука Кенгелац, краљ. директор народни
 школа, сенатор; Кикиндски и више вар-
 међа асесор. 20

К о м о р а н.

Г. Стефан Ненадовић, трговац и избран, оп-
 шшештва член.

Г. Владислав Будин, трг.

— Илија Ристић, трг.

К р а г у ј е в а ц (у Србији).

Преч. Г. Мелентије Павловић, архимандрит
м. Враћевшнице 2.

Благ. Г. Вуле Глигоријевић, представник Њ.
књажеског Сијашељства.

— Аврам Петрон. Стјевић, књажески секретар

— Јефшимије Угричић, књажески секретар.

М и т р о в и ц а.

(Скупшћељ Бл. Г. Т. Б.)

Прец. отац Паршеније, игуман Прибиноглавски.

Ч. Г. Петар Руњанин, парох Кузмински.

— Јован Ненадовић, парох Јамински.

— Живко Свирачевић, парох Старопазувски.

— Петар Пајановић, парох Петровчићи.

— Исак Стефановић, парох Дечански.

— Јосиф Филиповић, парох Босушски.

Бл. Господична Александрина оти Живановић,
из Грка.

Високородни Г. Стефан Граф Бранковић, к. в.
капешан.

Бл. Г. Димитрије Сечански, к. в. капешан.

— Шојко Поповић, к. в. обер - лајтнант.

— М. Маџарчић, к. в. обер - лајтнант.

— Петар Голић, к. в. обер - лајтнант.

— Јелесије оти Ранковић, к. в. лајтнант.

— Кирил Радончић, к. в. лајтнант.

— Павле Кевић, к. в. барјактар.

- Бл. Г. Мојсије оп Колиненсиг, к. в. барјактар.
 — Прокопије Бурђевих, к. в. барјактар.
 — Павле Радивојевић, к. в. барјактар.
 — Јован Чикош, к. в. барјактар.
 — Алимпије Георгијевић, к. в. барјактар.
 — Радован Стаматовић, к. в. пенз. барјакт.
 — Андрија Босних, к. в. барјактар.
 — Василије оп Гвоздановић, провизор у Шиду.
 — Петар оп Бубановић, каснер у Шиду.
 — Марјан Филиповић, полицај-комесар у Земуну
 — Јован Трамарин, Grundbuchführer.
 — Петар Плавшић, штабшрајбер.
 — Јаков Миловац, Waldbereiter.
 — Теодор Јеремијк, стражмештер.
 — Арон Вучић, стражмештер.
 — Александар Нинковић, стражмештер.
 — Борђије Радивојевић, кадет.
 — Машаја Симић, Српски скелеџија на Ми-
 тровици 5.
 — Адам Кадић, кадет.
 — Анастасије Стојковић, фурир.
 — Мојсије Поповић, фурир.
 — Јосиф Крњавић, фурир.
 — Тома Возаровић, лапов.
 — Павле Ракић, учитељ Бољевачки.
 — Павле Нешковић, учитељ Голубиначки.
 — Александар Стефановић, III. године слуш.
 Богословије.
 — Констаншин оп Живановић, ученик у Грку.

- Г. Јован Топаловић, трговац.
- Стефан Аднађевић, грађанин.
- Стојан Стефановић, грађанин.
- Баја Заглић, грађанин.
- Наста Габела, грађанин.
- Петар Пантелић, грађанин.
- Браћа Адамовићи, трговци.
- Адам Адамовић, грађанин.
- Александар Адамовић, грађанин.
- Андрија Шанимировић, грађанин.
- Милош Коњевић, грађанин.
- Јован Теодоровић, грађанин.
- Стефан Гаић, из Шапца.
- Коста Транара, грађанин.
- Павле Карамарковић, грађанин.
- Јефш. Славковић, књиговезац.
- Димитрије Провић, берберин.
- Мијанло Суботић, ковач.
- Трифун Петровић, трговац.
- Јеремија Трифковић, грађанин.
- Сим. Станишић, трговац из Грка.
- Станоје Шанковић, грађанин.
- Максим Радосављевић, грађанин.
- Јован Месаровић, грађанин.
- Јефшимије Радосављевић, грађанин.
- Павле Кузминац, грађанин.
- Јефто Петровић, трговац.
- Мијанло Маџарчић, трг. из Лукачева шанца.
- Теодор Буричић, трг. из Босуша.

- Г. Аврам Георгијевић, трг. из Деча.
 — Арсеније Шашић, шумар.
 — Конст. Петровић, трг. из старе Пазуве.
 — Борђије Николић, субјект у стар. Пазуви.
 — Никола Јоановић, трг. из старе Пазуве.
 — Петар Димитријевић, трг. из старе Пазуве.
 — Петар Милушиновић, берберин из Винковаца
 Бл. Г. Тадија Бркић, бауадјувикл 7.

Н о в и С а д.

а) Послани од Г. П. Ј. Шаффарика:

- Г. Тимопије Милашиновић, III. кл. учип.
 — Јован Милошевић, I. кл. учип.
 — Павле Јанковић, књигопрод. и типограф.
 — Мијанло Јанковић, трговац.
 — Браћа Крста Шилић, трговци.
 — Филип Недељковић, трговац.
 — Исак Груић, трговац.
 — Харитон Харитш Ашанасијевић, трговац.
 — Кузман Георгијевић, трговац.
 — Марко Башић, трговац.
 — Константин Поповић, трговац.
 — Глигорије Филиповић, трговац.
 — Петар Павловић, трговац.
 — Мијанло Поповић, трговац.
 — Павле Јос Шаффарик, гимназ. професор.

б) Од Г. Димитрија Милаковића:

- Ч. Г. Стефан Тимић, парох Сусечки.
 Бл. Г. Јован Матић, адвокат.
 — Димитрије Кузмановић, адвокат.

- Г. Глигорије Новаковић, ђевојачки учитељ.
- Атанасије Георгијевић, трговац.
- Јефта Радовановић, кулунџија.
- Милушин Мирковић 4

О с т р у ж н и ц а (у Србији).

- Ч. Г. Радован Дољанчевић, парох.
- Мијанло Поповић, парох.
- Г. Машија Јован Дољанчевић.
- Милош Ранковић, ученик.

П а н ч е в о.

- Г. Мајанло Крањчевић, трговац.

П а њ о в а.

- Бл. Госпођа Сара ош Демелић рођ. Ценовић.
- Господична Сосана ош Демелић.
- Г. Петар Демелић ош Пањове.

Господична Марија Ценовић.

П е ч в а р.

Благонадежна Господична Јулија Алексијевић,
љубитељица наука.

П е ш т а.

- а) Послани од Г. Уроша Андреића:
- Ч. Г. Борђије Марго, парох Пештански и ч.
конз. Будимске присједатељ.
- Јован Теодоровић, парох Влашки.
- Јован Колар, Лупорански проповједн.
- Бл. Г. Димитрије Радојшић, сенатор.
- Мијанло Бишковић, адвокат.
- Јован Алексић, адвок. и конз. фишк.
- Јован Херкел, адвокат.

Бл. Г. Јован Коиш , високославне конзилије ак-
цесиста.

Г. Игњатије Станковић , избранога опшества
член.

— Глигорије Седоглавић , избранога опште-
ства член.

— Петар Раић , трговац.

— Борђије Станковић , трговац.

— Арон Добровојевић , трговац.

— Јосиф Мировук , трговац , за себе и за сво-
га сина Милана 5.

— Гаврило Бозитовац , трговац.

— Мијанло Јоанновић , тргов. и избран. општ.
член.

— Сима Николић , трговац.

— Лацковић , трговац.

— Димитрије Ненадовић , трговац.

— Јован Деметровић , трговац.

— Борђије Кузмановић , трговац.

— Лазар Куртовић , трговац.

— Адамовић , трговац.

а) од Г. Субоше Младеновића :

Благородни Г. Јован Ракић , адвокат.

— Коста Пенчић , IV. год. медиц. слуш.

— Петар Дошић , јурад.

— Исидор Николић , јурад.

— Теодор Павловић , јурад.

— Јевгеније Ракић , јурад.

— Данило Младеновић , синтаксиста.

- Г. Андрија Розмировић, трговац.
 — Никола Стојановић, трговац и Матице Српске манипулант.

П и в н и ц е.

(Скупштина Ч. Г. Стефан Теодоровић)

- Ч. Г. Ђорђе Радошављевић, парох.
 — Стефан Гајчиновић, парох.
 Г. Павло Миклушевић, учитељ.
 — Стефан Трифоновић, сврш. Богослов.
 — Филип Бабић, сеоски касир.
 — Никола Обрановић, певац и земљедјелац.
 — Матија Станковић, ћурчија.
 — Милош Марковић, шупор.
 — Илија Теодоровић, ћ. к. солар, за себе и за синовце своје, Јована, Бука и Милоша 4.

П о ж е ш к а н а и ј а (у Србији).

(Скупштина Благородни Г. Василије Поповић.)

- Бл. Г. Василије Поповић, главни кнез нације
 Пожешке 5.
 — Јован Поповић.
 — Стефан Поповић.
 — Алекса Прокић, срески кнез.
 — Петар Лазаревић, кнез Карановачки.
 — Сава Станојевић, кнез Подибарски.
 — Мијанло Саманлац, член суда Пожешког.
 — Спасоје Јаковљевић, член суда Пожешког.

Бл. Г. Милован Недељковић, кнез првога среза
Пожешког.

— Макс. Јанковић, кн. другога среза Пожешког.

Преч. Г. Павле, прото Драгачевски.

— Илија, намјесник Драгачевски.

— Симо Поповић, намјесник Моравски.

Преподобни отац Нићифор, игуман м. Сре-
тенија.

— Данило, игуман м. Благовјештенија.

— Павлије, настојатељ м. Тројице.

Ч. Г. Милован Прошић, парох Прилици.

— Јанко Молер, парох Тијањски.

— Стефан, парох Мрсаћки.

— Павле, парох Врдилски.

— Милосав, парох Карановачки.

— Антоније Неофитовић, парох Триавски.

— Павле Кнежевић, парох Властелински.

— Илија Миладиновић, парох Лазачки.

— Симеун Велисављевић, парох Чачачки.

— Вук Чеперковић, парох Трстенички.

Г. Василије Симић, Пожешкога суда писар.

— Борђије, учитељ Чачачки.

— Пантелија, учитељ Карановачки.

— Илија Мичић, из Ариља наије Ужичке.

— Васа, писар кнеза Мичића.

— Степан Јанковић, кнез вароши Ужичке.

— Гаврило Пржић, кнез вароши Чачка.

— Радивоје Краса, кнез Брезовачки.

— Борђије Кићановић, из Рајца трговац.

Г. Милосав Петровић.

— Василије Кулунџић.

Вујо и Милић, синови газде Николе Луњевице 2.

Милоје Мијаловић, ученик школе Чач.

Каргановић; ученик школе Чач.

С е г е д и и.

Г. Стефан Савић, трговац 10.

С е њ.

(Скупштина ГГ. Браћа Милеуснићи.)

Ч. Г. Пешар Вучковић, администратор Сењски.

— Борђије Поповић, капелан Врбовински.

Г. Димитрије Михаиловић.

— Илија Баић.

— Кирил Трифић, род. из Костајнице, љубитељ књига.

— Кирил Пешерлић, из Опочца.

— Гаврило Милеуснић, из Госпића.

— Гаврило Омчинос, из Удбиње.

— Браћа Милеуснићи 2.

С м е д е р е в о (у Србији):

(Скупштина Благородни Г. Антоније Прошић.)

Ч. Г. Агапије Угричић, вјероучитељ.

— Илија Здравковић, парох.

Бл. Г. Антоније Прошић, ђумрукчија и љубитељ наука.

— Јованча Спасић, патарин.

— К. Кузман Марић, член магистратски.

- Бл. Г. (К. Милош Чубурчић, член магистратски.
- Јован Ристић, писар магистратски.
 - Гаврило Поповић, Њ. Сијашељства благовјерне књагиње азнадар.
 - Јован Николић, кнез варошки.
 - Борђије Поповић, учитељ веће класе.
 - Живко Вељковић, учитељ мање класе.
 - Константин Поповић, Грчки учитељ.
 - Трифун Стојановић, Њ. Сијашељства подрумџија.
- Г. Здравко Милековић, трговац.
- Анастас Филиповић, трговац и љубитељ наука.
 - Борђије Младеновић, трговац.
 - Павле Спанишић, трговац.
 - Живко Стефановић, трговац.
 - Никола Стојковић, трговац.
 - Димитрије Костић, трговац.
 - Борђије Мицковић, трговац.
 - Стојан Спасић, трговац.
 - Павле Лазаревић, трговац.
 - Петар Адамовић, трговац.
 - Јован Банић, трговац.
 - Павле Јанковић, трговац.
 - Антоније Димовић, трговац.
 - Борђије Атанацковић, трговац.
 - Теодор Панић, трговац.
 - Петар Нешић, трговац.
 - Јанићије Милијановић, трговац.

- Г. Василије Нишић, трговац из Свилајнице.
 — Здравко Живковић, трговац.
 — Коста Нешић, терзија.
 — Думитрашко Казанџија.
 Лазар Ант. Протић, ученик.
 Стоић Стојковић, ученик.
 Стефан Спасић, ученик.
 Димитрије Гавр. Поповић, ученик.
 Константин Јанковић, ученик.
 Глигорије Атанацковић, ученик.

С о м б о р.

(Скупштина Ч. Г. Павао Атанацковић.)

- Ч. Г. Аврам Максимовић, парох Сомборски,
 ч. конз. Бачке присједатељ, и Баварског
 пакш, башчованског друштва член.
 — Васа Милованивић, парох Сомборски, ч.
 конз. Бачке и плем. вармеђе Сријемске
 присједатељ.
 — Јован Поповић, парох Новосадски
 — Павао Атанацковић, парох Сомборски, и
 у краљ. педаг. Српском нишшишту Ка-
 тихета ј. р. и пр.
 — Елеазар Груић, ђакон Сомборски.
 Бл. Г. Давид Коњевић, сенатор.
 — Кузма Прокоповић, лајтнант.
 — Никола Марковић, адвокат.
 — Јован Мразовић, в. фишвал.
 — Сима Поповић, касе перцептор.
 Г. Јаша Кириковић, општинар.

- Г. Кузман Севић, канцелиста.
- Гавра Максимовић, учитељ, I. Лаш. шко. е.
- Петар Ракић, експедишор.
- Борђије Кирјак, канцелиста.
- Трифун Атанацковић, јуриста у Пешти.
- Аврам Топаловић, трговац.
- Павао Поповић, трговац.
- Петар Мароквашић, трговац.
- Борђије Вујић, трговац.
- Јован Мошановић, трговац.
- Јован Вујић, трговац.
- Петар Теофановић, трговац.
- Никола Николић, кулунџија.
- Глигорије Манојловић, пишљер.
- Димитрије Болпаџић, кулунџија.
- Јован Мирковић, опанчар.

Госпођа Анна Петровић.

Г. Јова Браћевачки, индагатор.

— Сима Коњевић, учитељ.

С у б о т и ц а.

(Скупитељ Г. Арон Милосављевић.)

Госпођа Јеватерина Радић, грађанка.

Г. Василије Панић, привил. солар и грађанин.

— Аврам Станимировић, кројач и грађ.

— Давид Раић, столар и грађ.

— Димитрије Штулић, трговац.

— Јован Нанић, трг.

— Арон Милосављевић, трг.

Т е м и ш в а р.

(Скупштељ Г. Димитрије П. Тирол).

Ч. Г. Јован Васић, парох Темишварски и ч. конз. присједатељ.

Бл. Госпођа Евросинија опш Папхази, спаијница.

Бл. Г. Ђорђије Чокрљан, доктор медицине.

Г. Јован Марковић, трговац и член избранога општества.

— Димитрије П. Тирол, списатељ 16.

Т и ш е л.

(Скупштељ Г. Тимошије Ђорђијевић.)

Госпођа Истира Васић.

— Марија Крестић.

Бл. Г. Мијанло Давидовац, в. к. лајтнант.

— Стефан Милошевић, Stadtschreiber.

— Гаврило Јоанновић, фурир.

— Петар Радукин, фурир.

Г. Сава Добановачки, стражмештер.

— Василије Деановић, каплар.

— Јосиф Бошков, фрајт.

— З. Јовановић, кадет и математ. слуш.

— Арсеније Павичевић, матем. слуш.

— Живко Крестић, трговац.

— Марко Јоанновић, трговац.

— Димитрије Николић, кројач.

— Марко Рашиковић, трг. калфа.

Јелисавета и Кристина Крестић, ученице.

Г. Тимошије Ђорђијевић, трговац 2.

Т р и ј е с т.

(Скупитељ Г. Димитр. Владисављевић.)

Преч Г. Исак Иванчевић, намјесник Влаићки и
администратор храма свет. Спиридона.

— Гаврило Мајсторовић, намјесник Будачки и
администратор храма св. Спиридона.

Бл. Г. Петар Вукановић, лајпнант код принца
Леополда обију Сицилија регемента.

— Димитрије Фрушић, доктор медицине.

— Антоније Коста Росети, губери. вице-секр.

Госпођа Софија Драго - Теодоровић.

Господична Христина и Анета Куртовић.

— Јерисена Ризнић.

— Анастасија Савић.

— Анета Поповић.

Г. Петар Теодоровић, великокупац.

— Крсто Цвијешовић, великокупац.

— Илија Пепричевић, великокупац.

— Димитрије Ђирковић, великокупац.

— Стефан Ђурковић, великокупац.

— Јефтимије Поповић, учитељ.

— Симо Катурић.

— Јован Марцикић, у наутичкој академији
ученик.

— Димитрије Владисављевић, учитељ.

Ш а т о р и ш ћ е.

Бл. Г. Адам Драгосављевић, у канцеларији Ћ.

к. Ерцхерцег. спавлука Биљскога, ди-

шприкта Великонарадскога, дјејстви-
телни привремени писар 5.

Ш и б е н и к.

(Скупишељ Г. Спиридон Поповић.)

Ч. Г. Теодор Шушић, парох.

Бл. Госпођа Марија Димитровић.

Г. Спиридон Поповић.

— Никола Девић, трговац.

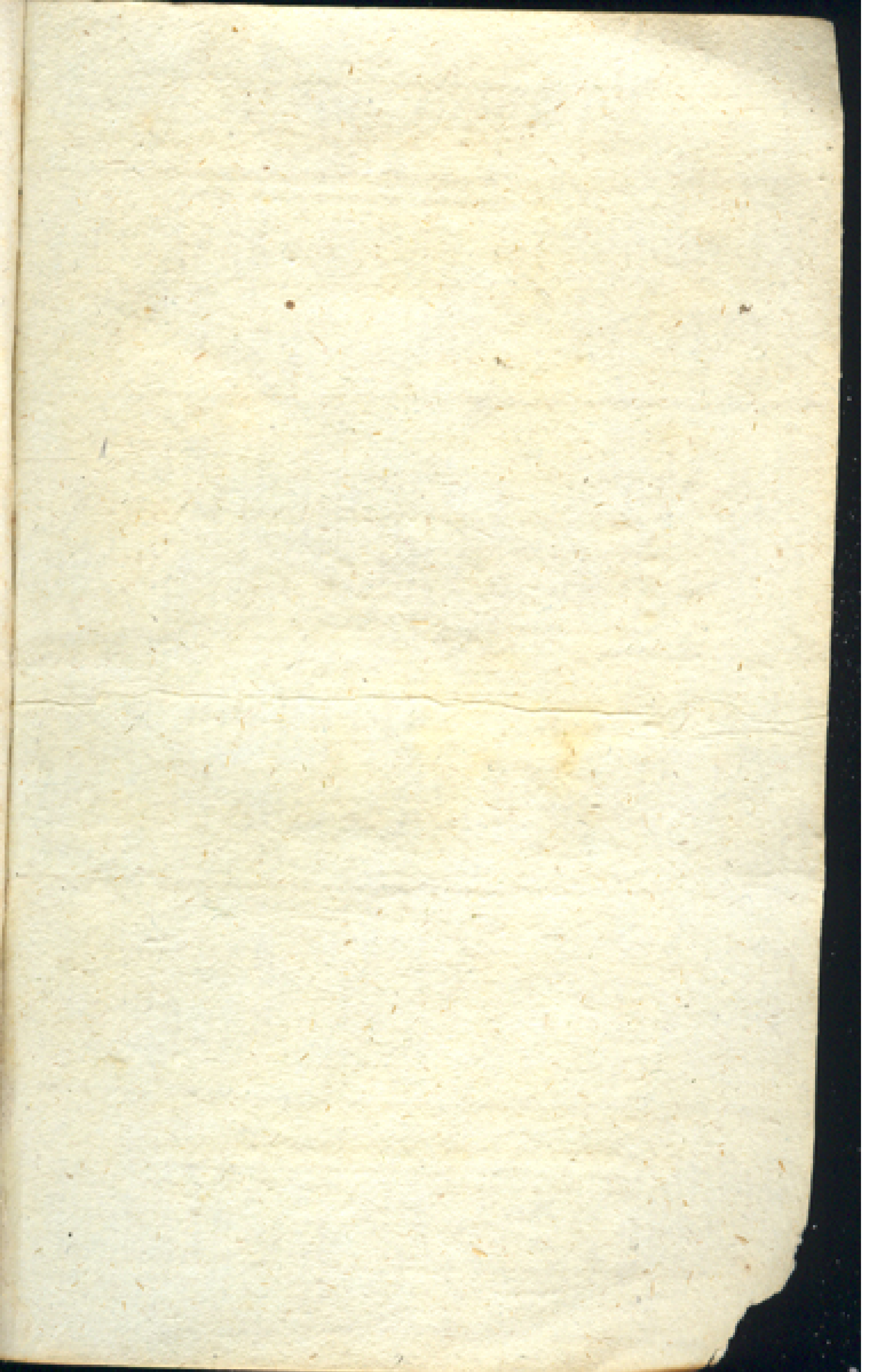
— Никола Милешић, трговац.

— Никола Кнежевић, трговац.

— Илија Брацановић, трговац и ревнишељ
књижества.

— Илија Поповић, трговац.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

РЛСКГ 9.1

1828

У БЕЧУ,
у штампарији Јерменскога
намаспира.
